

ПОВИШАВАНЕ
НА ОБУЧИТЕЛНИЯ
КАПАЦИТЕТ
НА МЕНИДЖЪРИ
И СЛУЖИТЕЛИ
В ОБЩИНСКИ
БИБЛИОТЕКИ

2016-1-BG01-KA104-023490

ПОМАГАЛО

Нови тенденции в управлението и
услугите в обществените библиотеки
на Испания и Финландия

Издание на Фондация „Глобални библиотеки – България“

Проект „Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в
общински библиотеки“, финансиран по Програма „Еразъм +“, КА1 „Образователна
мобилност за граждани – Проекти за мобилност на персонала в сферата на
образованието за възрастни, договор № КА 104/АЕ-37/05.07.2016 г.

Erasmus+

Материалите в помагалото са резултат от общите усилия на всички участници в проекта.

Редакторски екип:

Спаска Тарандова
Елка Златева
Анна Кожухарова
Валентина Терзиева

Дизайн и оформление:

Пламена Найденова

Помагалото се разпространява безплатно в електронен вариант и е публикувано на уеб-страницата на Фондация „Глобални библиотеки – България“.

При цитиране или използване на части от съдържанието на помагалото следва изрично да се посочва източника.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	4
ЧАСТ 1: Системи на обществените библиотеки	
Библиотечната система на Финландия	12
Библиотечната система на Каталония	19
Общинските библиотеки в системата от обществени библиотеки в България	21
ЧАСТ 2: Управление на модерната библиотека	
Нови тенденции в управлението на обществените библиотеки	28
Библиотеките и иновациите	34
Брандинг, маркетинг, връзки с обществеността на библиотеката	38
Споделяне на ресурси и работа в мрежа при обществените библиотеки в Испания и Финландия	43
Работа с доброволци, въвличане на потребителите и личности с влияние в развитието на библиотеките	49
Библиотеката и социалната структура на града	53
ЧАСТ 3: Добри библиотечни практики	
Проучване на потребностите на местните общности	58
Иновативни услуги, дизайн на услугите	61
Нови тенденции в библиотечния интериор. Обособяване на юношески и детски отдели, кътове за ранно детско развитие	68
Библиотеката и социалната интеграция	73
ЧАСТ 4: Примери на успешен библиотечен мениджмънт	
Библиотека „Joan Maragal” - Барселона	76
Библиотека „Саграда Фамилия - Josep M. Ainaud de Lasarte”	80
Обществена библиотека „Poblenou Manuel Arranz”	83
Национална библиотека на Каталония	87
Библиотека 10	90
Библиотека Тикирила	98
Градската библиотека в Порво	103
Библиотеката в Пасила	105
ЧАСТ 5: Представяне на дейности и услуги в България, вдъхновени от проекта	
- Асеновград	108
- Димитровград	111
- Исперих	113
- Казанлък	115
ЧАСТ 6: Интервюта с обучители по проекта	
Даниел Вайс	118
Мариане Линдблат	121

ВЪВЕДЕНИЕ

Елка Златева

*Фондация „Глобални библиотеки – България“,
Ръководител на проекта*

Проектното мислене се наложи и в България през последните две десетилетия. Мислим, планираме и реализираме своите дейности като сложно свързани логически матрици в рамките на малки, средни или големи проектни цикли. Проектите са разнообразни по своя мащаб и съдържание, по своята сфера на дейност, по профила на участниците и постигнатите резултати.

Проектите са неизменна част и от дейността на съвременните български библиотеки. Библиотечните екипи все по-често включват проектни цикли в своите годишни програми, все по-голям е броят на библиотеките, които търсят финансиране за своите идеи от външни, небюджетни източници.

Това помагало също е част от проект, наречен **„Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“** и финансиран по Европейската програма Еразъм+, направление „Образователна мобилност за граждани“. Както всички проекти, и настоящият има своите цели, дейности и работна програма за тяхното постигане. Нещо повече – този проект е едно незабравимо преживяване, което създаде много общи спомени на участниците в него и сформира група от съмишленици, които доказаха, че могат да работят заедно и са пълни с идеи за бъдещи съвместни инициативи, а защо не и проекти.

Фондация „Глобални библиотеки – България“ работи за превръщането на българските обществени библиотеки в модерни и съвременни центрове за достъп до информация и знание. Този проект е част от цялостната стратегия на Фондацията за модернизация, европеизация и интернационализация на библиотеките в страната. Проектът е с продължителност една година и се изпълнява в партньорство със 7 общински библиотеки, обединени в създаденият за целта Консорциум „Модерни библиотеки“, а именно:

- Общинска библиотека „Паисий Хилендарски“ – Асеновград,
- Градска библиотека „Пеньо Пенев“ – Димитровград,
- Общинска библиотека „Петя Йорданова“ – Исперих,
- Общинска библиотека „Искра“, Казанлък,
- Общинска библиотека - Карлово,
- Общинска библиотека „Петър Матеев“ – Котел,
- Общинска библиотека Паисий Хилендарски – Самоков.

В проекта **„Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“** участват библиотечни директори и служители в две обучителни програми в Испания и Финландия - по модерен библиотечен мениджмънт и нови библиотечни услуги. В допълнение е разработена обучителна програма на български език и са проведени обучения за служителите на общинските библиотеки, които не са включени в консорциума.

Мрежата от „глобални“ библиотеки в страната обхваща регионални, общински и чита-

лични такива. Най-малката група са общинските библиотеки – само 19, но всички са членове на мрежата на Фондацията. Фокусът върху тях в рамките на този проект не е случаен – тези библиотеки са много различни по профил и набор от предлагани услуги, намират се в различни по големина и с различни по своите демографски и икономически показатели населени места, персоналът им варира от 2 до над 15 души. Те имат особено място в библиотечната система в страната спрямо ясно профилирания статут на големите регионални библиотеки и специфичния профил на читалищните библиотеки. Развитието на капацитета на общинските библиотеки е ключово и заради особения модел на партньорство с местните власти, в рамките на което те развиват дейността си. Участието в подобни проекти на техните директори и служители е възможност за повишаване на познанията по модерните подходи в управлението на библиотеките, иновативни библиотечни услуги, интерактивни методи за работа с потребители на библиотечни услуги, но и развива нови умения за работа с местните общности, за разработване на обучителни модули, презентационни умения и лидерство.

Основните цели, които си поставихме при разработването на проекта са:

- да се преодолее изоставането на общинските библиотеки спрямо европейските практики;
- да се създаде алгоритъм, по който промяната да продължи в национален мащаб.

Подцелите на проекта могат да бъдат обобщени в няколко групи:

- Развитие на обучителния капацитет на две групи обучители по мениджмънт и по библиотечни услуги с цел повишаване на компетенции и умения, усвояване на модерни методи за преподаване, използване на съвременни материали, методи и подходи, актуални обучителни модели и организационни практики.
- Актуализиране и модернизиране на съществуващите обучителни програми, използвани в мрежата от Глобални библиотеки в страната и изработване на Помагало 2.0 по управление на модерната библиотека.
- Актуализиране и модернизиране на съществуващите обучителни програми, използвани в мрежата от Глобални библиотеки в страната и изработване на Помагало в полза на модерната библиотека.

Обучителна програма на ФГББ

Фондация „Глобални библиотеки-България“ е учредена през 2013 г. като неправителствена организация в обществена полза. Тя е правоприменик на целите и резултатите на Програма „Глобални библиотеки - България“, изпълнявана в България в периода 2009-2013 г., след предоставено финансиране от Фондация „Бил и Мелинда Гейтс“ - САЩ. Мисията на Фондацията е да подпомага приобщаването на българските граждани към глобалното информационно общество, да повишава качеството им на живот и да насърчава гражданското участие.

Една от основните дейности на Фондацията е нейната обучителна програма. За периода 2009 - 2013 г. в рамките на Програма „Глобални библиотеки - България“ са обучени 3789 библиотекари в различни направления и 43 898 граждани по компютърна грамотност.

През 2014 и 2015 г. Фондация „Глобални библиотеки-България“ продължава обучителната си дейност по места в изградените 39 обучителни центъра в страната и централизирано- в гр. София. За периода са обучени общо 1037 библиотечни служители и 135 представители на граждански организации, които работят в партньорство с библиотеките по места. Обученията се провеждат от висококвалифицирани обучители на Фондацията или външни експерти. Обучителните теми включват: партньорство с граждански организации, участие в местни инициативи, разработване на проекти по финансиращи програми, специализирани библиотечни курсове. За този период обучените библиотекари са провели курсове на различни теми за 21 538 граждани.

Обучителният капацитет на Фондацията включва:

- 39 учебни бази в цялата страна
- обучителна платформа
- квалифицирани обучители в различни направления

През 2016 и 2017 г. Фондацията поставя няколко нови акценти в обучителната си дейност: електронни услуги за гражданите, работа с библиотечна статистика, нови ИКТ умения, визуална грамотност. Настоящият проект, **„Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“**, е първата образователна мобилност за библиотечни специалисти извън страната. Предвид големината на библиотечната мрежа у нас и нейните разнообразни потребности, в обучителната дейност на Фондацията все още не достигат възможностите за обмяна на опит и добри практики с библиотеки и други културни организации в чужбина. Днес библиотеките работят в изключително динамична и все по-глобализираща се среда и възможността да бъдат обучавани на съвременни тенденции в библиотечният мениджмънт и услуги, които да приложат в своите обучителни програми, е от изключително значение.

Обучителна програма по проекта

Проектът **„Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“** предвижда повишаване на компетенциите на две различни по профил и потребности групи обучители/участници. Съвместно с двете приемащи организации в Испания и Финландия са разработени отделни програми за всяка група.

Програмите по библиотечен мениджмънт и в двете страни обхващат теми, пряко свързани с управлението на модерната библиотека днес, полезни не само от познавателна, но и от чисто практическа гледна точка. Те целят промяна в мисленето и изграждане на мениджъри-визионери, отчитащи динамиката на обществените процеси и с поглед отпразвен към бъдещето. Обучителните модули преместват фокуса от традиционните знания и практики към тези, необходими в контекста на днешния начин на живот, съобразени са с дефицитите и с потребностите на библиотеките в България.

Програмите за обучение на библиотечни служители също са съобразени с идентифицираните потребности, както и с тенденциите и промените в библиотечния сектор в европейските страни. Те обхващат теми, пряко свързани с функционирането на модерната библиотека днес, съдържат презентации, лекции, работилници, ролеви игри, посещения на библиотеки и в двете страни, тематични дискусии с колеги от Испания и Финландия.

Обучителните модули поставят акцент върху знания, практики и услуги, необходими за местните общности според техният социално-икономически, демографски и културен профил и потребности.

Курсът по библиотечен мениджмънт в Барселона, Испания включва следните теми (даваме заглавията в оригинал):

1. Management of the modern library
2. Management of Innovations and innovative services
3. Branding
4. Partnerships with institutions and civil society
5. Greening libraries

Курсът по библиотечни услуги в Барселона, Испания включва следните теми (даваме заглавията в оригинал):

1. Innovative services
2. Partnerships with institutions and civil society
3. User Centered Service Design
4. Gamification in Service Design
5. Project design

Обучителните програми във Финландия са огледални, но не и идентични. Обучителните модули там са проведени в различни обществени библиотеки в регион Хелзинки, но основно в общинската библиотека в град Порнайнен, недалеч от Хелзинки. Библиотеката е подбрана заради добрите си управленски практики на територията на сравнително малък град, сходен по мащаб и потребности с общинските центрове, от които са участващите в проекта библиотеки. Провеждането на обучения на територията на библиотеката дава възможност и за наблюдение върху ежедневната работата на библиотекарите по време на почивките между отделните обучителни сесии и след приключване на заниманията.

Курсът по библиотечен мениджмънт във Финландия включва следните теми (даваме заглавията в оригинал):

1. What a modern European library means? Theory and practice.
2. Kaleidoscope of library services.
3. Marketing and PR of the modern library.
4. Networking and participation in local coalitions.
5. Library and social integration.

Курсът по библиотечни услуги във Финландия включва следните теми:

1. Innovative services
2. Partnerships with institutions and civil society
3. Local communities' needs assessment
4. Local Communities' Centered Service Design
5. Libraries and handling migration.

Предвидените програми и в двете страни, обхващащи теоретични и практически занимания, удовлетворяват нуждите от нови познания в управлението на модерната библиотека и развиване на уменията на служителите. Провеждането на обучения в библиотеките и възможността за познавателни посещения и дискусии с директори и служители позволи на участниците да се потопят и осмислят два различни модела на управление и функциониране на обществените библиотеки. Начинът на провеждане на конкретните занимания ги запозна с нови методи, подходи и материали, които могат да използват след това в своята ежедневна дейност като обучители на възрастни в България. Обучителните програми и тяхната организация на двете места даде на Фондацията нови идеи за последващата обучителна дейност в мрежата от глобални библиотеки.

Партньори в Испания и Финландия

Постигането на толкова добри резултати и възможността да бъдат посетени и проучени разнообразни обществени библиотеки в Испания и Финландия не би било възможно без изключителния принос на двете партньорски организации в тези страни - Център за социални иновации и социално предприемачество от Испания и Общинска библиотека Порнайнен, Регион Хелзинки, от Финландия. Високият професионализъм на обучителите и сърдечната отзивчивост на екипите на двете организации направиха обучителните програми в двете страни богати откъм съдържание, преживяване и личен опит.

Центърът за социални иновации и социално предприемачество (СИСП) е неправителствена организация, работеща в областта на социалните иновации и социалната педагогика. Организацията има опит в провеждането на обучителни курсове за повишаване обучителния капацитет на библиотечни служители, включително по Еразъм+, Мобилност КА1. Обучителните екипи използват разнообразни инструменти и методологии на обучение като социалните медии, дизайн на нови услуги, игрови модели използващи уеб като хранилище и интерфейс на образователно съдържание, брандинг, Lego-игрови модели. СИСП разработва и образователни ресурси с отворен достъп и образователни платформи и има опит в използването на 3.0 облачни уеб инструменти като mentimeter, smore, kahoot, Canva, Vimeo и др. Обучителният модел е прилаган в различни градове (Лайпциг, Анкара, Истанбул, Варна, Париж, Талин, Варшава) и на различни международни библиотечни конференции като QQML в Париж или ECIL в Талин. Основен акцент в обученията е включване на потребителите в разработването и дизайна на библиотечни услуги.

СИСП работи в следните насоки:

- Създаване на иновационни отворени образователни ресурси, които да подпомагат ученето през целия живот;
- Подпомагане на обучители на възрастни да развият нови умения и компетенции в областта на ИКТ;
- Разработване и предоставяне на нови възможности за обучение на потребителите;
- Използване на иновативни методи на преподаване (образователни методики и подходи);
- Използване на смарт ИКТ за проектиране на нови библиотечни услуги;

- Адаптиране на библиотечното пространство за нови услуги;
- Разработване на образователни ресурси с отворен достъп за работа с различни аудитории, особено социално изолирани групи;
- Разработване на библиотечни услуги, базирани на нуждите и очакванията на потребителите;
- Участие на крайния потребител в проектирането на нови услуги;
- Осигуряване на потребителите нов дизайн обучение на работното място за библиотекари
- Насърчаване на peer-to-peer образователни практики;
- Практически съвети за внедряване на нови услуги;
- Изграждане на стратегически партньорства и споделяне на опит;
- Управление на риска;
- Засилване ролята на библиотеките в социалните медии чрез разработване на новаторски обучителни програми.

Общинска библиотека в Порнайнен (Pornaisten kunnankirjasto) е създадена през 1944 г. и започва активната си дейност през 1945 г. През 1999 г. библиотеката се премества в нова модерна сграда, собственост на община Порнайнен, което значително променя нейния облик и формат на предлаганите услуги. Районът на Порнайнен е известен с красивия си ландшафт, тук се намира и лятната вила на финландския писател Мика Валтери, която често е декор за заснемането на филми с различна тематика. Близостта до столицата Хелзинки прави града привлекателно място за живеене, а повечето жители работят извън общината. В района има много млади хора и деца, непрестанно нараства и броят на имигрантите.

Библиотеката предлага разнообразни услуги за местната общност:

- заемане на книги и библиотечен обмен, аудио и видео материали;
- заемане на спортни съоръжения и снегоходки;
- услуги за всички възрастови групи - разказване на истории, среща с писатели, обучения за работа с компютър, медиен клуб за деца до 13 години;
- лекции на различни актуални теми;
- клубове по интереси за възрастни хора и т.н.;
- сътрудничество с различни организации и училища, Червения кръст, пожарната служба и пр.;
- работа с мигранти и хора в неравностойно положение;
- проект www.sanapalitti.fi за културното наследство чрез стари снимки;
- кафе в сряда – място за неформални разговори и четене на вестници;
- Финландия 2017 – подготвят се поредица от събития за юбилея от независимостта на финландската държава.

Общинска библиотека Порнайнен има дългогодишен опит и успешни модели на работа с местната общност. Старите хора и хората с четивни трудности са основните уязвими групи, с които библиотеката успешно работи. Разработена е отделна програма за работа с ученици със затруднения в ученето. Библиотеката работи в партньорство с общинското училище, което се намира в непосредствена близост. Двете институции са не само пространствено, но и функционално обвързани в преследването на общи цели: за постигане на по-високи нива на грамотност сред подрастващите, за организиране на тематични събития и фестивали. Предлагат се индивидуални услуги, съобразени с потребностите и възможностите на всяко дете. Библиотеката работи в сътрудничество с финландската държавна специализирана библиотека „Селиа”, (<http://www.celia.fi>), която произвежда и предоставя литература в достъпна форма, предназначена за хора, които не са в състояние да четат стандартни печатни книги, поради заболяване или увреждане, включително хора с увредено зрение, страдащи от дислексия, когнитивни увреждания, умствени увреждания и мускулни заболявания.

Библиотеката провежда различни обучения за специфични групи потребители, работи в партньорство с център за обучение на възрастни като използва техните образователни програми и продукти - Mäntsälä, <http://www.mantsalanopisto.fi>. Обучителният екип на библиотеката има дългогодишен специализиран опит в библиотечния сектор.

Устойчивост на резултатите от проекта

Всички участници в Консорциум „Модерни библиотеки“ считат проведените обучения по проекта за първа стъпка в изпълнението на по-дългосрочните си стратегически цели, а именно - промяна в управлението и функционирането на общинските библиотеки в България чрез повишаване квалификацията на библиотечните мениджъри и служители и въвеждане на нови услуги, отговарящи на потребностите на местните общности. Както е разписано и в договора за създаване на Консорциума, няколко следващи стъпки за интегриране на компетенциите и опита, придобити от персонала, са предвидени с цел интегриране на придобитите знания и опит в бъдещото развитие на всеки негов член.

Персоналът на общинските библиотеки от Консорциума, участвал в мобилност, поема ангажимент за интегриране на новите знания и опит в стратегическото развитие на своята библиотека като:

- Публикува информация за проекта на сайта на библиотеката, в социалните мрежи и местните медии;
- Организира презентация по проекта пред колегите от своята библиотека, колеги от други библиотеки в региона и представители на местната власт;
- Участва в актуализацията на стратегическите планове за развитие на своята библиотека като прилага придобитите знания и опит;
- Работи за въвеждането на нова услуга/дейност в своята библиотека според придобитите умения и обменения опит с библиотеките в чужбина.

Персоналът на Фондация „Глобални библиотеки - България”, участващ в проекта, ще интегрира придобитите знания и умения директно в обучителните си програми, ще координира разработването на учебно помагало, ще координира процеса на мултиплициране на резултатите в цялата мрежа от 960 библиотеки в страната.

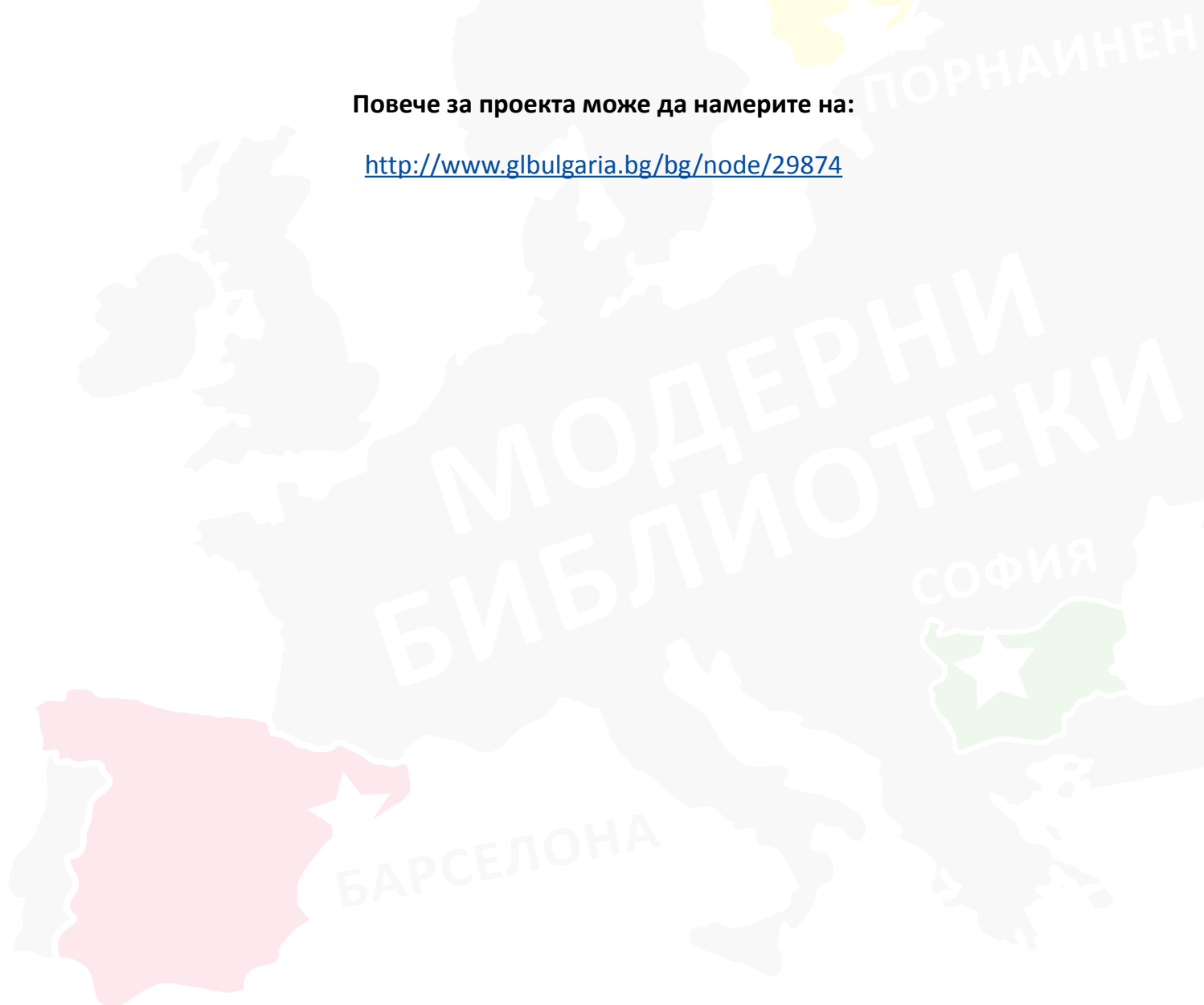

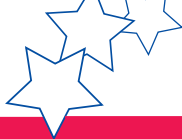
Проектът постигна много качествени и добри количествени резултати. Обучените библиотечни специалисти вече приложиха голяма част от придобитите знания в нови услуги и дейности в своите библиотеки. Убедени сме, че успешната му реализация ще даде трайни и устойчиви резултати за модернизирането на общинските библиотеки, които поради своя малък брой, често остават извън ползването на библиотечния сектор. Повишаването на квалификацията на техните служители ги превърна в лидери за промяна на местно и регионално ниво.

Това помагало също е част от проекта, наречен **„Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“**. Чрез него се стремим да изпълним и втората голяма цел на проекта- да направим постигнатото достъпно до останалите библиотеки в мрежата и да изградим алгоритъм, по който промяната и модернизацията да продължи в национален мащаб. Участниците в проекта дадоха своя принос за неговото структуриране, пречупвайки натрупаните знания и опит през своята гледна точка. Надяваме се помагалото да бъде полезно, а всеки който го разгърне да намери нова идея или просто нов начин за осъществяване на своите идеи.

Повече за проекта може да намерите на:

<http://www.glbulgaria.bg/bg/node/29874>

ЧАСТ 1: СИСТЕМИ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ

БИБЛИОТЕЧНАТА СИСТЕМА НА ФИНЛАНДИЯ

Румяна Койчева

Фондация „Глобални библиотеки – България“

Теодора Кузманова

Градска библиотека “Паусий Хилендарски” – Асеновград

В края на 2017 г. Финландия чества 100 години от обявяването на своята независимост. Тази важна дата ще бъде отбелязана от всички публични библиотеки в страната с разнообразни събития, като най-значимото от тях ще е откриването на новопостроената Централна библиотека в столицата Хелзинки на стойност 96 милиона евро, която се очаква да приема около 10 000 посетители дневно.

Библиотеките и потреблението им

Престижът на Финландия като общество на знанието обвързва множество фактори, сред най-важните от които са станалите популярни търсения и постижения в образованието. Не по-малко съществен фактор, надграждащ и отнесен към цялото общество, е високото потребление на богатата и всеобхватна национална библиотечна мрежа, което е и предмет на това представяне.

Колекциите и услугите в мрежата са разнообразни, безплатни и достъпни за всички, а в последните десетилетия Финландия, наред и преди другите скандинавски страни, излъчва в различни изследвания най-активните в света читателски аудитории. Обяснението следва да се търси както в традиционните ценности, формирани от Лютеранската църква на нива общество и семейство, най-важни сред които са ученето, трудолюбието, спестовността, прагматизма, сътрудничеството, така и в съзнателните усилия на модерната държава, независещи от политическите промени, в поддържане на тези ценности.

Според статистиката на Националната библиотека на Финландия, процентът на потребителите в последните 10 години варира между 70 и 80%. Сайтът на библиотеките регистрира над 57 милиона посещения годишно. В проучване на клиентите, извършено от Националната библиотека за 2010 г., над 70% от 13 000 анкетирани са заявили, че библиотеките са подобрили качеството им на живот донякъде или значително. По отношение на публичните библиотеки скорошно изследване за услугите, предоставяни от общините, посочва, че именно библиотечните услуги са източник на най-голямо удовлетворение, като 75% от потребителите са доволни от тях.

Общият фонд на библиотеките във Финландия е около 37 милиона библиотечни единици. Библиотечната система обхваща мрежата на публичните библиотеки, мрежа от изследователски библиотеки, мрежа от университетски библиотеки, Националната библиотека на Финландия, както и няколко специализирани библиотеки. Училищата са отговорни за осигуряване на актуални библиотечни услуги за своите ученици. Поради финансовата криза, в последните години те обикновено поддържат малки училищни библиотеки, но пък си сътрудничат тясно с по-богатите обществени библиотеки, като това сътрудничество е скрепено институционално, но се случва до голяма степен спонтанно, поради общите цели и традиционно високата отговорност към децата в обществото.

Библиотечна статистика за 2016 г.

- **738 обществени библиотеки**
- **140 мобилни библиотеки**
- **16.4 вземания на човек**
- **9.1 посещения на човек**
- **37% от населението са активни потребители на библиотечни услуги**
- **70-80% от населението са ползватели на библиотечни услуги**

Мрежата на публичните библиотеки се управлява от Министерството на образованието и културата. Във всяка община има модерна обществена библиотека (301), като повечето от тях имат и филиални библиотеки (450). Популярни и добре оборудвани са и 140 мобилни библиотеки, обслужващи отдалечени училища и местни общности, които имат общо около 10 500 спирки. Публичните библиотеки се финансират от Министерството на образованието и културата през общините, като биб-

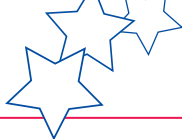
лиотеките получават минимум 1% от общинския бюджет за заявените си годишни планове и допълнителни субсидии за ремонтни дейности и прекрояване на пространства, разбира се при условие, че необходимите средства са адекватни на реалното потребление. Отделен национален фонд финансира разнородни проектни дейности.

Градската библиотека в Хелзинки е определена като и се нарича Централна публична библиотека. Сред нейните задължения са поддържането на съвместни централизирани услуги на библиотеките, както и на централна многоезична библиотека, която се ползва от мрежата на публичните библиотеки в страната.

Библиотечни партньорства, коопериране, споделяне на ресурси

Изграждането на партньорства, кооперирането и споделянето на ресурси между библиотеките във Финландия има дълга история, и се базира на прагматизма и умението на финландците да си сътрудничат. По този начин библиотеките спестяват публични финансови средства, като в същото време осигуряват на своите потребители достъп до много по-богати и многообразни ресурси.

Най-разпространените библиотечни мрежи са локалните, обхващащи библиотеки в 5–6 близки населени места. Така всеки потребител може да ползва колекциите, включително електронните ресурси на библиотеките в съответната мрежа. В допълнение на това, служителите в членуващите библиотеки разработват заедно библиотечни услуги, посрещайки очакванията на различните си публики, от които също могат да се възползват всички участници в мрежата. Най-голяма в страната е локалната мрежа *Helmet*, която включва няколко градове в регион Хелзинки. Друг интересен експеримент завладява все повече библиотеки в същия регион – „книги без библиотека”. В тази мрежа потребителите могат

да поръчат книги от всяка участваща библиотека. Обикновено книгите биват връщани в най-близката на потребителя библиотека и остават в нея с разбирането, че именно там са търсени и необходими за момента.

Пример за прагматизъм и успешно коопериране е националната библиотека-хранилище в гр. Куопио - агенция, работеща под ръководството на Министерството на образованието и културата, имаща за цел да съхранява отчислени по усмотрение на персонала материали (книги и др. на повече от 5–10 г.) от обществените и другите библиотеки, да съхранява определен брой копия и да ги предоставя на всеки един читател от страната при поискване. По този начин отделните библиотеки освобождават пространства за нови материали и повече културни и социални дейности, а в същото време на национално ниво хранилището запазва достатъчно копия за нуждите на мрежата.

Мрежова функция изпълнява и финландската библиотека за хора със зрителни увреждания, Селия. Това на практика е държавно финансирана специализирана фабрика с библиотека, която произвежда и предоставя за временно ползване литература и други материали (напр. аудиокниги, брайлови книги, електронни книги и др.) в достъпни формати на всички читатели със зрителни увреждания в страната при поискване през публичните библиотеки.

Както вече беше споменато, Централната библиотека в Хелзинки колекционира, съхранява и предоставя за ползване на всички публични библиотеки в страната книги и други материали от формираната към нея богата национална многоезична библиотека, която е на разположение на гражданите с различен етнически и национален произход, също през мрежата на публичните библиотеки.

Уникален пример за партньорство и сътрудничество е Националната цифрова библиотека (NDL), която е в процес на изграждане също под ръководството на Министерството на образованието и културата. Това е проект, който цели да гарантира висок стандарт на съхранение и управление на всички видове материали, свързани с финландската култура и наука, а също така и да осигури лесен и сигурен достъп до тях днес, и за в бъдеще. Като част от нея Fina е първият модел в световен план за успешно сътрудничество между архиви, библиотеки и музеи за обединение на техните богатства. Така и най-малката библиотека във Финландия участва в този голям проект чрез дигитализиране на локалното си културно наследство и семейни архиви с помощта на местните хора. Fina включва разнообразни колекции, а също и изследователски материали. Достъпна е и от мобилни устройства. Тя изготвя и дигиталния вариант на финландското културно наследство за европейската цифрова библиотека Europeana. Заслужава да се отбележи, че Fina ще продължи да развива услугите си с помощта на информация и продукти, предоставяни от потребителите.

Публичните библиотеки в полза на местните общности

Важно е да прозвучи тук, че финландското общество безусловно приоритизира публичните библиотеки, то подкрепя инвестирането на публични ресурси за строеж на нови библиотеки и редовно обновяване и ремонтиране на наличните.

С разбирането, че публичният сектор следва да служи на публичния интерес, от своя страна библиотеките съвместно и поотделно проучват регулярно потребностите на общностите си, анализират добрите и неуспешните практики, актуализират колекциите и услугите си, експериментират и формират нови. Допълнително, една специална библиотека в

Хелзинки-Библиотека 10 (Library 10), например, има мисията да апробира нови услуги, да пакетира успешните и да ги предлага безвъзмездно на интересуващите се библиотеки в страната. Така финландските обществени библиотеки са от първите в 21 в., които се стремят да бъдат различни една от друга като преместват фокуса от самоцелното формиране на колекции и услуги към създаване на среда, откликваща на информационните, образователни, културни и социални очаквания на своите конкретни потребители, разнородни по интереси, възраст, произход, принадлежност и близост до различни групи и общности. Придържането към това неписано правило в последните години се изразява в инвестиране на допълнителни усилия и ресурси за посрещане на нуждите на засегнатите от кризата, на неработещите младежи, както и на разрастващите се общности с различен произход.

Библиотеките са задължително светли, топли, уютни, гостоприемни и вдъхновяващи, популярни сред местните хора като пространства, в които се случват разнообразни инициативи и дейности. Локалната библиотека, особено в по-малките населени места, реално заема „трето място“ в човешкия живот след дома и училището/работата - място, където всеки се чувства комфортно, може да разширява знанията си, да се подготвя за нова професия, да среща различни общности и хора, да стартира граждански инициативи, да развива умения за живота, ментални и чисто практически, и не на последно място - да заема полезни предмети като брайлови четци, ски, екипи за зимни спортове и др. В последните 5 години особено популярни са творческите ателиета (makerspaces), насърчаващи развитието на въображението, експериментирането, креативността, професионалните умения. Те представляват обособени пространства с най-разнообразни технологии: 3D принтери, високоспециализиран софтуер за навлизащи в креативните индустрии или просто интересуващи се от фотография, проектиране, рисуване, анимация, графичен дизайн и др., а също така и кътове, предоставящи всякакви машини и инструменти за домашни ремонти, които могат да се ползват на място или да се наемат за къщи. В тях всеки потребител може да получи консултация от дежурния в момента и специално подготвен за такава работа библиотекар.

В унисон с внимателното и грижовно отношение на цялата нация към климата, природата и здравословния живот, финландските библиотеки изграждат специализирани колекции, предоставят информация и организират образователни инициативи, посветени на тези теми, като по този начин поддържат ниво на висока обществена актуалност. Финландската библиотечна асоциация и Финландската асоциация за защита на природата провеждат заедно всяка година едноседмична кампания за защита и устойчивост на природата, богата на лектории, дискусии, изложби и празнични събития за общностите. Минимум 150 библиотеки в страната се включват активно в кампанията.

Новият закон за публичните библиотеки

Новият закон от 01.01.2017 г. съдържа само няколко страници, но обхваща всичко най-важно за функционирането и поддръжката на публичните библиотеки, и конкретно дефинира техните цели и аспекти на промяна. Подготвен от Финландската библиотечна асоциация, той влиза в сила на два етапа от 01.01.2017 и от 01.10.2018, и определя следните задачи на публичната библиотека:

- Осигуряване на достъп до колекции, информация и култура;
- Изграждане на разнообразни и актуални колекции;
- Стимулиране на четенето и афинитета към литературата;

- Предоставяне на информационни услуги и подкрепа в информационното търсене;
- Поддържане на пространства за учене, работа и хоби;
- Насърчаване на диалога и социалната свързаност.

Най-съществените за отбелязване аспекти на промяна, реакция на мащабите на дигитализацията и глобализацията днес, интерпретирани от Финландската библиотечна асоциация на работна среща с група библиотечни мениджъри и представители на ФГББ, изглеждат по следния начин:

- На първо място се откроява ролята на публичните библиотеки за социалното сближаване;
- Набляга се на безплатното им ползване от всички потребители;
- Съкращава се три пъти броят на библиотеките с регионален статут, с оглед икономия на публични финанси;
- Подчертава се и се утвърждава ролята на библиотеката като място (независимо от добре функциониращите мобилни библиотеки), а също и нейната физическа достъпност за всички граждани;
- Либерализират се изискванията за образованието на директорите и персонала, като позициите се отварят към всички социални и хуманитарни специалности;
- Тъй като финансирането вече се насочва към общностите и общините, и не специално към библиотеките, те ще трябва да се състезават за финансиране с другите местни организации, предоставящи сходни услуги;
- Отделно финансиране продължават да получават Националната библиотека, регионалните библиотеки и специалните библиотеки;
- 3 – 5 милиона евро от спортни залагания и лотария се предоставят за реализиране на проекти.

Няколко думи за финландското образование

Ако има страна в света, в която да се мисли, говори и работи отговорно за равен шанс, това е Финландия. Реализацията на идеята се случва на първо място през две системи: тази на образованието (вкл. висшето, което е безплатно, всеки студент получава здравословна и евтина храна, а неживеещите с родителите си получават малки базисни стипендии) и тази на библиотеките. Двете системи са концептуално и формално обвързани, и се ръководят от Министерството на образованието и културата.

Според водещи международни експерти силата на финландското образование се крие в предоставянето на равни възможности на децата, независимо от мястото, където живеят и социалното им положение (има само няколко частни специализирани училища във Финландия, останалите са публични), във високата квалификация и статут на учителите, и изобщо в ценностите, върху които е изградена системата. На базата на тези ценности са широко известните по един или друг начин формулирани 7 принципа на училищното образование във Финландия: равенство; безплатно обучение; индивидуалност; практичност; доверие към и между учители и деца; доброволност; самостоятелност.

Когато се опитваме да разгадаем тайната на високите постижения на финландските ученици по функционална грамотност, задължително трябва да открием и основните цели на финландското образование, а те са свобода на развитието на всяко отделно дете, връзка между знанията, уменията и опит увереност за справяне с предизвикателствата на реалния живот, вкл. на суровия климат, на икономическите изненади и обрати, на социалните динамики.

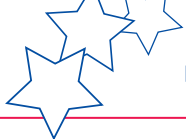
В тази посока са и търсенията на подходящи формули за средно образование, ориентирано към решаване на проблеми и без обособени учебни дисциплини. Колкото до учебните програми в момента – те правят впечатление на балансиран в дух на полезност и умения за живота. Много често и в дните с критични минусови температури учебните занимания се провеждат на открито и под формата на изследователски игри. Обученията в разбиране и толерантност представляват неформални срещи с бежанци и имигранти, на които децата чуват и обсъждат конкретните истории на техния живот. Еднакво важни с класическите фундаментални дисциплини в основния курс на образованието са и множеството творчески занимания по различни изкуства и занаяти, например фотография, графичен дизайн, свирене на музикални инструменти, пеене, рисуване, керамика, изобретателност, които се провеждат в просторни, добре оборудвани, красиво декорирани и поддържани от самите ученици кабинети. Интересно е да се отбележи, че отделно, около една четвърт от часовете в програмата за 7 клас, например, са посветени на дисциплината „Домашна икономика“, която включва обучения и практики в поддържане на домакинство като готвене, гладене, шиене, пране, почистване на дома, употреба на препарати, разпределение на ежедневните финансови ресурси и др.

Библиотечната професия във Финландия

Библиотечната професия във Финландия е престижна така както са учителската, лекарската, адвокатската. Основание за това е уважението на обществото към компетенциите и високото ниво на отговорност на библиотекаря, както и към задълженията му за създаване на среда, гарантираща интелектуална свобода; осигуряваща достъп до информация и знание за всички; формираща хора с културни потребности и граждани, отстояващи демокрацията; съхраняваща паметта на човечеството за бъдещите поколения.

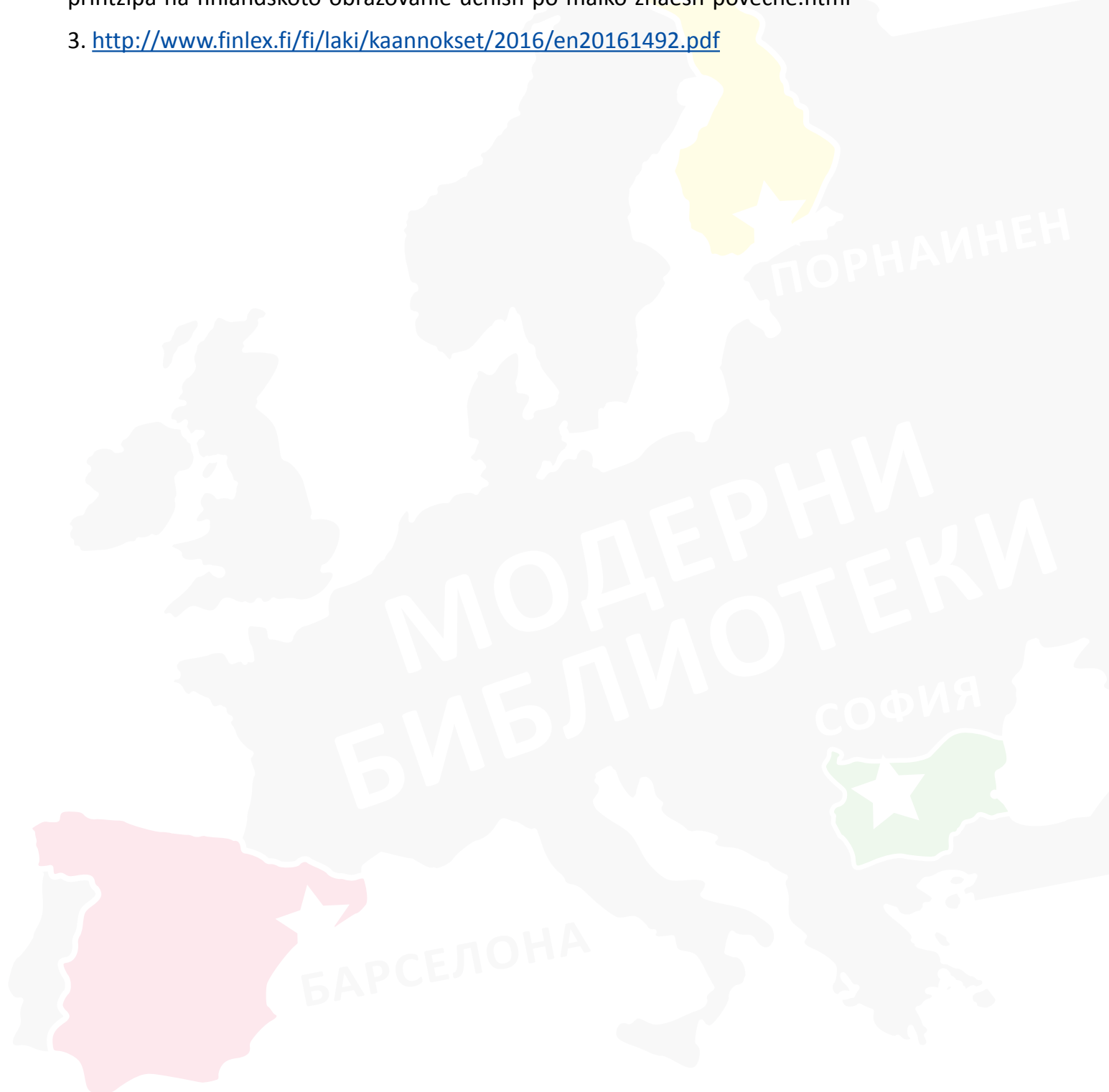
Чрез редовни и задължителни за всички надграждащи обучения, организирани от регионалните библиотеки, работещите доразвиват знанията и уменията си по стратегическо планиране, бюджетиране, управление на човешките ресурси, разработване и реализиране на проекти, както и способности за комуникация с разнообразни аудитории. Така те съчетават традиционните и новите технологични практики, могат да предвиждат промяната, готови са да модифицират библиотечните услуги и да прекрояват библиотечните колекции и пространства, за да откликват на динамиките на конкретната среда и развитието на общностите.

В средата на 19 век, все още под господството на чужда страна-Русия, аграрна Финландия изпраща и финансира екип от интелектуалци, които да проучат опита на най-развитата в библиотечно отношение тогава държава, Съединените щати, за да се върнат и да създадат публичните библиотеки в родината си. Днес посоката е към Финландия.

Източници:

1. Богданов, М.; превод от англ.ез. Анна Попова. Библиотеките: приобщаване и равенство – интервю със Синика Сипила, президент на Международната федерация на библиотечните асоциации и институти (International Federation of Library Associations and Institutions - IFLA) за мандата 2013-2015 г. // Култура, бр.25 (2731), 05 юли 2013.
2. 7-те принципа на образованието във Финландия – webstage.bg/detstvoto/1358-7-te-printzipa-na-finlandskoto-obrazovanie-uchish-po-malko-znaesh-poveche.html
3. <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2016/en20161492.pdf>

БИБЛИОТЕЧНАТА СИСТЕМА НА КАТАЛОНИЯ

Милена Марковска

*Директор на Градска библиотека
„Паусий Хилендарски“ – Асеновград*

Барселона е столицата на автономната испанска област Каталония и административен център на провинция Барселона. С населението си от 1 611 822 жители е втори по големина град в Испания и единадесети в Европейския съюз. Град с богата история, култура и архитектура, който привлича голям поток туристи, създаващи сериозни битови затруднения на местното население. Усилията на местната власт са насочени към връщането на града на местните жители и част от тази политика е влагането на сериозни инвестиции в библиотечната система на града.

В Барселона е изградена мрежа от 40 обществени библиотеки (в близко време предстои да бъдат открити още три нови библиотеки), в които работят повече от 350 служители. Със своите приблизително 50 000 квадратни метра площ, библиотеките са „най-големия културен обект в града“. Повече от 45% от населението на Барселона са потребители на библиотечните услуги, а средно 20 000 души посещават библиотеките в града всеки ден. Повече от 65 000 са годишните участници в културни дейности. Инвестицията за библиотеките в града възлиза на повече от 100 милиона евро, а годишните оперативни разходи са около 17 евро на човек от населението. Библиотеките предоставят разнообразни иновативни и традиционни програми и услуги, като всички предлагат Wi-Fi. Мултимедийните библиотеки, които предоставят обучения по ИКТ за деца, младежи, възрастни, специалисти и за бизнеса са 27, а 19 библиотеки разполагат със зали за обучения, отворени от 21 до 1 часа през нощта.

Библиотеките в Барселона са локално публично социално пространство, отворено за всички, стимулиращо връзката между потребителите и участието им в дейностите. Чрез разнообразни дейности осигуряват демократичен достъп до информация, трансфер на знания, обучение, учене през целия живот, самостоятелно учене и отдих. Библиотеките са и активно прокламиращ доставчик на услуги с голямо въздействие върху цялото общество. Те насърчават колективните инициативи на споделен живот, подпомагат социалното сближаване, свързано с културния календар на града, в глобализиращото се общество.

Основополагащ за съвременното състояние на мрежата от обществени библиотеки е Планът за 10-годишно развитие, създаден през 1998 г. „Библиотеките на Барселона 1998-2010. Библиотеките на ХХ в. от информация към знание“. Предхождащите създаването му анализи показват, че годишната посещаемост на обществените библиотеки в Барселона, които тогава наброяват 18, е значително по-ниска от тази в подобни европейски градове. Като причини се отбелязват културните различия и навици на населението, но най-вече силно конкурентната среда и липсата на съвременни технологии, които да отговорят на специфичните нужди на потребителите. Изготвената стратегия предвижда създаването на всеобхватна реформа, която да доведе до значителен ръст в потреблението на библиотечните услуги. Представя се модерната визия на общодостъпната библиотека, предлага се нов модел на управление на библиотеките чрез коопериране и координиране. Документът определя характеристиките на мрежата и разпределението на отговорностите и задълженията по отношение на изпълнението на целите. Очертава се рамката на конкурентната среда и важната роля на библиотеките в консолидирането на стратегически съюзи, вместо създаването на пряка конкуренция. Особена важност се отделя на

сътрудничеството с малкия бизнес, в което библиотеката се явява като агент за доставка на знания, бизнес информация, предоставяне на индустриални данни, регионална информация, техники за управление от страна на библиотеката в замяна на подкрепа и финансиране от страна на бизнеса. В новата концепция библиотеките са част от образователния процес и образователните структури, които насърчават нови грамотности. Те са част от творческата индустрия, точки за достъп до местната култура, местен информационен център. Иновативните услуги поставят акцент върху новите технологии, уязвимите групи от обществото, децата и младежите.

За да се гарантира изпълнението на стратегията, на 10 януари 2001 г. към Министерството на културата е създаден Консорциум на библиотеките на Барселона, който управлява и координира работата на двете библиотечни мрежи: на Барселона и на провинциите. Основната задача на Консорциума е да доведе процеса на растеж и модернизация на мрежата от обществени библиотеки в сътрудничество със заинтересованите страни до очертаните показатели.

Библиотечната мрежа на Барселона се състои от Централна библиотека, изградена във всеки район, и квартални библиотеки към нея, които се определят съобразно броя жители и спецификите като гъстота и достъпност. Моделът на библиотечната мрежа се основава на иновативност, кооперация и координиране. Всяка библиотека предлага минимален обем общи услуги и допълнителни, които са съобразени с особеностите и потребностите на района. В мрежата силно е застъпено междубиблиотечното заемане, което успешно преодолява дублирането във фондовете с цел икономия на средства, както и комплектуването на непрофилна литература.

В изпълнението на стратегията са обновявани, разширени съществуващите и са проектирани и изградени нови библиотечни сгради.

Сградите са отворени пространства, привлекателни, приветливи, леснодостъпни и гъвкави, така че да отговарят на нуждите на хетерогенна аудитория. В тях са обособени зони за различни услуги, организирани и обозначени по начин, който да улесни използването и да създаде безопасност и комфорт на потребителя, „който да го покани да се върне“. Като част от инфраструктурата се създават в т.нар. „социални острови“, които включват магазини, обществени центрове, домове за възрастни, паркове, спортни площадки и др.

Библиотеките се ръководят от директор и имат един или двама библиотекари. Останалите служители са специалисти в различни области, подбрани съобразно профила и услугите на конкретната библиотека. Един път в годината Консорциумът открива процедура, в която всяка библиотека заявява от какви специалисти има нужда. Това дава възможност специалисти от една библиотеката да бъдат насочени в друга. Работата на библиотечния персонал е ориентирана към потребителя. Новите книги постъпват обработени от издателствата. Директорите не извършват финансови операции. Планират и подават заявки пред Консорциума и всичко необходимо получават в натура.

Ресурси:

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/ca>

<http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/bibliotecas>

<http://biblioteques.gencat.cat/ca/inici/>

ОБЩИНСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ В СИСТЕМАТА ОТ ОБЩЕСТВЕНИ БИБЛИОТЕКИ В БЪЛГАРИЯ

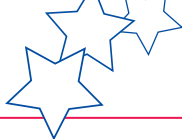
Анна Кожухарова,

Директор на Общинска библиотека „Искра“ - Казанлък

Днес Европейският съюз е не само икономически процес или търговска сила. Той вече широко и правилно е възприеман като безпримерен социален и културен проект. В този проект библиотеките в цяла Европа играят важна роля като културни центрове за информация и вдъхновение, помагачи за развитието на Европейския съюз, отличаващи се с ценности като уважение към разнообразието, межкултурен диалог, свобода на изразяване, човешко достойнство, солидарност и търпимост. Обществените, академичните и националните библиотеки са част от мултикултурното общество. Те са участници в културната индустрия, създавайки свои собствени услуги и продукти. Те формират общоевропейска, глобална мрежа и имат потенциал да предлагат подкрепа за други партньорства в областта на културата, образованието и социалната сфера, стават гарант за демократичното, културното и социалното развитие.

През последните години, в различни планове и програми, библиотеките у нас се разглеждат и като образователни, културни и социални институции, играещи ключова роля в осигуряването на свободен и безплатен достъп до информация на гражданите и особено на социално слабите слоеве на обществото, лицата с физически и умствени увреждания, децата, лицата, лишени от свобода, възрастните хора и други. Те са и съвременни информационни институции, предоставящи информационни услуги, базирани на интернет и на изградени интегрирани библиотечно-информационни системи. На базата на информационните технологии, библиотеките осигуряват информация без пространствени и езикови ограничения. По-голяма част от библиотеките са неотменна част и от системата на образованието и научно-изследователската дейност, културни институции, които носят отговорността за опазване на съхраняваното на културно наследство (ръкописи, архивни документи и др.), неговото пропагандиране чрез дигитализация и предоставяне във виртуалното пространство. За да се реализират тези функции ключов момент, обаче, има процесът на тяхното финансиране, координиране и коопериране, както и изграждането на национални библиотечни мрежи.

Корените на днешната библиотечна система у нас може да се търсят в периода 1878–1944 година, когато българската държава започва изграждането на развиваща се институционална система на културата. Тя утвърждава държавното начало при финансирането и стимулирането на литературата, изящните изкуства, музиката и театъра, издателската дейност, изследванията на българското минало. Изградената тогава система запазва в значителна степен самостоятелността на културните институти и поддържа наследеното от Възраждането демократично начало за самоуправление, като подкрепя общественото начало при управлението на училища, читалища, художествена самодейност. С установяването на комунистическия режим (1944 г.) се поставя началото на централизирано управление на културно-просветната дейност, като културата се превръща в средство за постигане на политико-идеологически и пропагандни цели. В периода на социализма и централизираната планова икономика в България е изградена библиотечна система на териториален и отраслов принцип. Още през 1957 г., със специално постановление на Министерския съвет, на Министерството на просветата и културата е възложено да пое-

ме методическото ръководство и контрола над всички библиотеки в страната. През 50-те години на XX в. започва изграждане и на окръжни библиотеки, замислени като основна структура на централизираното управление на обществените библиотеки. През 60-те години на XX в. се оформят няколко библиотечни мрежи с функциониращи библиотеки към: Комитета за изкуство и култура (национална библиотека, окръжни и градски държавни библиотеки и читалищни библиотеки); към Министерството на народната просвета (университетски и училищни библиотеки); към Централния съвет на профсъюзите (профсъюзни библиотеки); към Комитета за наука и технически прогрес (научно-технически библиотеки); към Министерството на народното здраве; към Българската академия на науките; към Централния комитет на Българската комунистическа партия (БКП) и др. Прилагането на принципите на „плановост и централизъм в управлението“ довежда до създаването на Единна библиотечна система, обявена с Постановление № 2 на Министерския съвет от 20.01.1970 г. „За утвърждаване на основни положения за организиране на единна библиотечна система в Народна Република България“. Към Комитета за изкуство и култура се създава Междуведомствен координационен съвет, на който са възложени широки управленски и методически функции, и който трябва да категоризира библиотеките в страната. В норматива се посочва структурата на Единната библиотечна система. Внимание се обръща и на библиотеките на териториален принцип - окръжни, централни, градски, читалищни, общински читалищни библиотеки, като неотменна част от системата на общообразователните библиотеки в страната. За читалищните библиотеки-градски и общински, се подsigурява щат и бюджет към градските съвети за култура. Около 40 читалищни библиотеки в големи градове в последствие придобиват правото да се назоват градски или общински и да получат своето самостоятелно финансиране. Заедно със създадените вече градски библиотеки през 50-те и 60-те години на 20 век, те изграждат вече една мрежа от библиотеки, представляваща библиотечния сектор в неокръжните градове и поемат функциите на методически центрове за своите региони, отговарящи и за централизираното комплектуване на останалите обществени библиотеки-читалищните.

След излизането на Закона за закрила и развитие на културата, някои от тези библиотеки придобиват статута на общински културни институти: „Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 93 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Общинските културни институти са юридически лица с бюджет, които се създават, преобразуват и закриват с решение на общинския съвет, съгласувано с министъра на културата. (2) Общинските културни институти се финансират от общинския бюджет.“

По-голяма част от тях, за съжаление, след отпадането на Постановление 2 и приемането на новия Закон за народните читалища, загубват преимуществото да се третират като общински или градски и стават изцяло подчинени на решенията на настоятелствата на читалищата. Факт, който унищожавя библиотечната им мрежа и довежда до неясно, непостоянно финансиране, подчинено на субективни решения.

При провеждане на изследване на тема „Готовност на българските библиотеки за превръщането им в центрове на знанието на информационното общество“. сред общодостъпните библиотеки в началото на нашия век, според действащото тогава ПМС 153/2000 г., 40 еднозначно се определят като общински библиотеки, но други 9 се самоопределят и като общински, и като читалищни. Както се вижда, отговорите на респондентите очертават значителна неяснота в самоидентификацията им относно вида и статута. В онзи момент общинските библиотеки са 21, но като такива се самоопределят 42 библиотеки.

През 2009 година влезе в сила Законът за обществените библиотеки. Една дългоочаква-

на от библиотечната гилдия законодателна инициатива, която регламентира статута на обществените библиотеки у нас и урежда учредяването, видовете, функциите, управлението и финансирането им. За първи път се дава съвременно определение на основните функции на видовете обществени библиотеки като културни, образователни и информационни институти, които предоставят широк спектър библиотечно-информационни услуги, като събират, съхраняват, обработват, систематизират и предоставят за обществено ползване печатни и други документи и информация. Акцентира се на равноправния и безплатен достъп за гражданите до основните услуги, на изграждането на нов тип взаимоотношения между различните видове обществени библиотеки чрез създаването на Национална мрежа на обществените библиотеки. Регламентират се условията, на които трябва да отговаря една библиотека, начините за откриване и закриване на библиотеки, тяхното финансиране, управление и взаимодействие в Националната мрежа. Прави се характеристика на видовете обществени библиотеки и тяхната роля в системата от обществените библиотеки. Подробно са записани функциите и задачите на Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ като национална библиотека на страната. Въведен е терминът „общинска библиотека“, характеризиращ основните обществени библиотеки на територията на общината. Законът отчита и съблюдава спецификата на читалищните библиотеки като неразделна част от народното читалище. Посочва се съвременен модел за финансиране на различните видове обществени библиотеки, чрез въвеждането на допълнителни финансови инструменти, които да осигурят изпълнението на стратегическите цели за развитието, полагайки в основата високата квалификация на кадровия ресурс чрез изисквания към упражняващите професията на библиотечно-информационните специалисти и др.

Според Закона, обществените библиотеки са образователни, информационни и културни институти с национално и местно значение, които събират, обработват, организират, съхраняват и предоставят за обществено ползване печатни и други произведения и информация, включително за книжовното и литературното културно наследство. Обществените библиотеки осигуряват правото на гражданите на равноправен и свободен достъп до библиотечно-информационното обслужване. Те съдействат за изграждането на гражданското и информационното общество. В тази категория влизат Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, регионалните, общинските и читалищните библиотеки. Всички те обединени в национална мрежа, от която видимо неотменна част са общинските библиотеки.

По смисъла на ЗОБ, общинските библиотеки са общински културни институти. Член 33 на Закона регламентира и функциите им, а именно:“(1) Общинските библиотеки са централни обществени библиотеки на територията на съответната община и изпълняват следните функции:

1. събират, съхраняват, обработват, организират и предоставят за ползване библиотечен фонд;
2. извършват библиотечно-информационно обслужване, включително междубиблиотечно заемане;
3. извършват краеведска дейност;
4. участват в регионалните автоматизирани библиотечни мрежи;
5. подпомагат читалищните библиотеки на територията на съответната община и си взаимодействат с други библиотеки и организации за изграждане на филиали или подвижни форми за библиотечно обслужване;

6. участват в програми и проекти;
7. организират и провеждат културно-образователни инициативи;
8. оказват съдействие на общинската администрация при реализиране на културната политика в областта на библиотечното дело.

(2) За поддържаните от общинските библиотеки библиотечни колекции, които съдържат културни ценности, се прилагат изискванията на Закона за културното наследство“. Пак според Закона общинската библиотека се представлява и ръководи от директор, назначен от кмета на общината, въз основа на конкурс съгласно Кодекса на труда. Директор на общинска библиотека може да бъде лице с висше образование с образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ в професионално направление „Обществени комуникации и информационни науки“ и с три години професионален опит в библиотека. При осъществяването на дейността си директорът се подпомага от обществен съвет. ЗОБ регламентира и какви специалисти могат да бъдат назначени на работа в общинските библиотеки на длъжност „библиотекар“. Особено важен момент в норматива е фактът, че Общинският съвет приема правилник за дейността на общинската библиотека по предложение на кмета на общината. Когато на територията на съответната община няма функционираща общинска библиотека, нейните функции се изпълняват от читалищната библиотека, съгласувано с кмета на общината. Когато на територията на една община има повече от една читалищна библиотека, за общинска библиотеката се определя тази, която отговаря на изискванията на Стандарта за библиотечно-информационно обслужване, най-вече чл. 8. У нас общинските библиотеки имат бюджет, в който основно място заема общинската субсидия като част от съответния общински бюджет. Друга част в библиотечния бюджет са собствените приходи, като общинските библиотеки с решение на общинския съвет могат да набират приходи и от такси, глоби, сключени договори за проекти и програми, международни фондове и програми, дарения и завещания, реализирани специализирани библиотечни услуги, други източници, установени със закон или с друг нормативен акт.

След излизането на основния закон- Законът за обществените библиотеки, друг важен норматив, който разглежда общинските библиотеки у нас като неразделна част от мрежата обществени библиотеки е Стандартът за библиотечно-информационно обслужване, чийто основен предмет са условията за дейност на обществените библиотеки. Той включва и показатели за регионалните, общинските и читалищните библиотеки, индикатори за измерване ефективността на библиотечната дейност в регионалните, общинските и читалищните библиотеки, показатели и индикатори за Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Показателите и индикаторите въвеждат изискванията към характеристиките на определянето, функционирането, ползването и оценката на библиотечно-информационното обслужване в обществените библиотеки.

Независимо от съществуването на тези два основни норматива, все още има много неяснота по отношение реалния статут на обществените библиотеки и тяхната мрежа, респективно на общинските библиотеки. Така например, в статистиката на НСИ не са включени като категория именно общинските библиотеки, както и училищните библиотеки.

Очертава се един базов проблем за българското библиотекознание и библиотечна практика - неизяснен статут на общинските библиотеки и неяснота относно обособяването на видовете библиотеки. Оттук произтичат редица съществуващи проблеми при провеждането на адекватна политика за тяхното управление, проследяването на развитието им, на количеството и качеството на услугите, които предлагат и други подобни. Горната

констатация може да се подкрепи с множество примери от библиотечната практика в страната, които са свидетелство преди всичко за слабости в управлението на системата (недостатъци в нормативната уредба, неизяснен статут и правомощия, и други подобни). Фактическото състояние на мрежата от обществени библиотеки дава Регистърът на обществените библиотеки, създаден от Министерството на културата в изпълнение на член 10 от Закона за обществените библиотеки.

Основната му цел е да бъдат регистрирани библиотеките, отговарящи на условията на чл. 8 от Закона за обществените библиотеки, както и да служи за източник на информация за състоянието и развитието на обществените библиотеки в страната. Регистърът показва състоянието на посочените обстоятелства след последното вписване и дава възможност да се проследят хронологично промените във вписаните обстоятелства. Той дава и кратка дефиниция по статута и функциите на обществените общински библиотеки:

„Общинските библиотеки са общински културни институти. Централни обществени библиотеки на територията на съответната община, част от националната библиотечна мрежа. Основната им функция е да събират, съхраняват и предоставят за ползване библиотечен фонд, да извършват краеведска дейност, да подпомагат читалищните библиотеки на територията на съответната община и да оказват съдействие на общинската администрация при реализиране на културната политика в областта на библиотечното дело“.

Днес, даже в Регистъра на обществените библиотеки има терминологичен разнобой. В него са вписани градски и общински библиотеки, такива каквито те съществуват като юридически лица според своята регистрация или решение на общините. Отделно понятие е въведено за общинската библиотека в гр. Исперих- централна общинска библиотека.

Всички тези общински библиотеки имат своята високоефективна библиотечно-информационна, културна, образователна и социална дейност. Те са основни културни центрове на територията на своите общини. Показателите им, креативността, с която се ръководят, големият процент обхванати жители като читатели, темповете, с които се комплектуват библиотечните колекции и други, по нищо не ги различават в повечето случаи от регионалните библиотеки. Единствената разлика е, че се намират в градове, които не са областни центрове и изцяло зависят от волята на местните общински съвети, които се явяват техни принципали и финансиращи органи. За всичко това е достатъчно да се проследи тяхната дейност, която благодарение на интернет вече е видна и достъпна.

През последните десетилетия общинските библиотеки се промениха: от хранилища на печатни материали те се превърнаха в привлекателни и оживени градски средища, предлагащи целия спектър от печатна и виртуална информация; средища, в които се развива новаторството, пълноценно се изпълняват изискванията на законодателството за обществените библиотеки, търсят се форми и начини за подсилването на финансирането, осъществяват се успешни кампании по библиотечно застъпничество, изградени са успешни практики за връзки с обществеността, широко е застъпено библиотечното предприемачество, доброто менажиране, на висота в дейността им са поставени проектните начала. И най-главното - те са най-посещаваните културни институти на територията на своите общини.

Но какво става в останалите общински центрове, защо нямаме изградена мрежа от общински библиотеки? Защо според Регистъра те са само 16, а общините у нас са 265? Въпреки усилията на библиотечната гилдия, на ББИА, на ФГББ, процесът по определянето на общинските библиотеки години наред не стартира поради редица проблеми. Между тях трябва

да споменем слабата заинтересованост на местната власт и непризнаването на ЗОБ като закон, който трябва да бъде изпълняван, маскиране на върховенството на закона, слабата инициативност на самите библиотекари, липса на настоятелни указания от страна на МК, неясноти как кореспондират ЗОБ и ЗНЧ, пречки от страна на читалищните настоятелства, които стигат до заплахи за подялба на имущество, сграден фонд и други, ако читалищните библиотеки поемат инициативата да придобият статут на общински и т.н.

Библиотеките, които трябва да придобият статут на общински, все още не могат да отговорят на потребностите на обществото поради сериозни проблеми, които са причина за значителното им изоставане в сравнение с библиотеките в развитите страни. Осем години след неговото приемане, Законът за обществените библиотеки (Обн. ДВ, бр .42 от 5 юни 2009) не се прилага пълноценно. Няма стратегия за развитие на националната библиотечна мрежа. Няма достатъчно активен орган, който да координира дейността за развитието на библиотечните ресурси и библиотечно-информационното обслужване, да разработва и предлага политики за гарантиране достъпа на гражданите до документи и услуги чрез утвърждаване ролята на мрежата от библиотеки в информационното общество, да предлага мерки за опазване и достъп до националното книжовно и литературно културно наследство и други. Обществените библиотеки имат недостатъчно и неритмично финансиране за обновяване на библиотечните фондове според европейските стандарти. Библиотеките не разполагат с подходящ софтуер и хардуер, който да позволява изпълнението на програми за дигитализация на културното наследство, изграждането на интегрирани библиотечни системи и мрежи. Това се отразява негативно на кооперираното използване на ресурси, оптимизацията на труда, ефективното библиотечно обслужване, отдалечения достъп до ресурсите и представянето на българската култура пред света. Тревожна е тенденцията на застаряване на персонала. Изключително ниските заплати в сектора не позволяват привличане на необходимите високо квалифицирани специалисти, а липсата на система за кариерно развитие и на единна система на заплащане и стимулиране на труда на библиотечните специалисти правят библиотечната професия непривлекателна за младите хора. По-голямата част от библиотеките се намират в сгради, които не отговарят на нормативните изисквания за библиотека, имат остаряла и несъответстваща на изискванията на съвременния читател материално-техническа база. Библиотеките губят възможности за участие в международни проекти и програми поради липса на необходимите източници за съфинансиране.

В контекста на този обзор, посещението на обществените библиотеки в гр. Барселона / Испания/ и Финландия, в изпълнение на проект „Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“ е незаменим източник на идеи за модернизация и оптимизация на мрежата от общински библиотеки у нас.

Ресурси:

ЗОБ - <http://www.lex.bg/laws/ldoc/2135636021>

ЗЗПК - <http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2134664704>

СБИО - http://mc.government.bg/images/Site/Standart_biblio.pdf

РОБ - <https://bibliobg.com/>

ГРАДСКИ И ОБЩИНСКИ БИБЛИОТЕКИ В БЪЛГАРИЯ

<p>1. Асеновград Градска библиотека "П. Хилендарски" ул. „Цар Иван Асен II" № 24 обл. Пловдив http://www.lib-assenovgrad.com</p>	<p>9. Котел Общинска библиотека „Петър Матеев" обл. Сливен</p>
<p>2. Горна Оряховица Общинска библиотека ул. „Цар Освободител" 1 п.к. 37 обл. Велико Търново http://www.biblioteka-go.free.bg/</p>	<p>10. Мадан Градска библиотека „Антон Страшимиров" ул. „Република" № 2 обл. Смолян</p>
<p>3. Гълъбово Градска библиотека при дом на културата „Енергетик", ул. „Тунджа" 1 обл. Стара Загора http://dk-galabovo.blogspot.bg/</p>	<p>11. Панагюрище Градска библиотека „Стоян Дринов" Общински пазар обл. Пазарджик http://libpanagurishte.com/page/bg/nachalo.php</p>
<p>4. Димитровград Градска библиотека "Пеньо Пенев" ул. "Св.Климент Охридски" 7 област Хасково http://biblioteka.dimitrovgrad.bg/library/default.htm</p>	<p>12. Раднево Общинска библиотека ул. „Тачо Даскалов" № 13, обл. Стара Загора http://radnevo.acstre.com/subsection-521-obschinska_biblioteka_q.html</p>
<p>5. Елена Градска библиотека ул. „Стоян Михайловски" 2 обл. Велико Търново http://elena.acstre.com/subsection-508-biblioteka.html</p>	<p>13. Самоков Общинска библиотека „Паисий Хилендарски" пл. „Захари Зограф" 1 обл. София</p>
<p>6. Исперих ЦОБ „Петя Йорданова" бул. „Васил Левски" 71 обл. Разград https://libisperih.alle.bg/</p>	<p>14. Свиленград Общинска библиотека бул. „България" 28 обл. Хасково</p>
<p>7. Казанлък Общинска библиотека "Искра" ул. „Искра" № 1 обл. Стара Загора http://libkazanlak.com/</p>	<p>15. Свищов Градска библиотека пл. „Алеко" № 5 обл. Велико Търново http://gb-svishtov.hit.bg/</p>
<p>8. Карлово Общинска библиотека пл. „20-юли" обл. Пловдив http://library-karlovo.com/</p>	<p>16. Севлиево Градска библиотека обл. Габрово http://www.sevlievo.bg/bg/article/29/kulturni-instituti.htm</p>

ЧАСТ 2: УПРАВЛЕНИЕ НА МОДЕРНАТА БИБЛИОТЕКА

НОВИ ТЕНДЕНЦИИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ

Спаска Тарандова

*Изпълнителен директор на Фондация
„Глобални библиотеки-България“*

Свободата, благоденствието и развитието на обществото и индивидите са основни човешки ценности. Те ще бъдат постигнати единствено чрез способността на добре информирани граждани да упражняват демократичните си права и да играят активна роля в обществото. Конструктивното участие и развитието на демокрацията зависят от задоволителното образование, както и от свободния и неограничен достъп до знания, култура и информация.

Обществената библиотека-местният портал за знания, осигурява основно условие за учене през целия живот, независимо вземане на решения и културно развитие на отделните и социалните групи, чрез разнообразни информационни ресурси и услуги.

Управлението на обществената библиотека днес е сложен процес, който изисква комплексен подход и усилията не само на ръководителя и на работещите в нея, но и от съответните органи, от които е създадена. Не на последно място, управлението днес зависи повече от всякога и от общността, за чийто нужди е създадена. Всяка промяна днес е резултат от следене, проучване и опити да се реагира на потребностите на общността. В този кратък преглед на основните елементи, попадащи в отговорностите на съвременният ръководител на обществената библиотеки цели да послужите еднакво добре и на библиотеките с минимум персонал до тези, които разполагат с до 20 специалисти.

Днес успешната обществена библиотека е динамична организация, която работи съвместно с други институции и с отделни лица, за да осигури качествени библиотечни и информационни услуги, използвайки предимствата на технологиите в съответствие с постоянно променящите се потребности на обществото.

Ключовите функции на обществената библиотека се свеждат до подпомагането на човешкото развитие в четири основни сфери на дейност: образование, информация и култура, социално включване.

Обществената библиотека се създава, поддържа и финансира от обществото чрез местните, регионалните или националните власти или чрез друга форма на обществена организация. За да бъде ефективна тя се нуждае от опитни, гъвкави и добре обучени ръководители и персонал, способен да използва разнообразни управленски тактики. Ключови елементи в управлението на обществената библиотека са планирането и доброто управление на различните ресурси – финансови, библиотечни и човешкия капитал. Лидерските умения на ръководителя са също важен елемент за успешното функциониране на всяка библиотека.

Планиране – стратегическо и оперативно

Стратегическото планиране е набор от действия и решения, предприети от ръководството на дадена организация, които водят до разработката на специфични стратегии, предназначени да подпомогнат организацията да достигне поставените цели. Самият процес на стратегическо планиране подпомага вземането на управленски решения. Стратегията е всестранен, по отношение на детайлите, комплексен план, предназначен да осигури осъществяването на мисията на библиотеката и постигане на нейните цели. Стратегическият план придава индивидуалност на всяка библиотека, той произтича от нейната мисия и визия, които са свързани с ключовите функции на обществените библиотеки, пречупени през потребностите на общността, за която са създадени. Неговото съставяне изисква обосновка, базираща се на изследвания и фактически данни, която включва формулиране на целите, анализ на външната среда, избор на стратегии за действие, внедряване, проверка и оценка на стратегията. Стратегическият план трябва да бъде така изграден, че да открива перспектива пред библиотеката, да не се променя в течение на дълъг период от време, но и да бъде достатъчно гъвкав и при необходимост да се модифицира. Стратегическите планове са с различна продължителност от 3, 5 или 7 години. Какъвто и подход да е избран, поради динамиката на промяна на средата, в която действат библиотеките, се препоръчва стратегиите да бъдат преглеждани на всеки 3 години.

Оперативното планиране се прави с цел да се определят задачите, свързани с библиотечното обслужване за изпълнение на приоритетите, залегнали в стратегическия план. Оперативното планиране се материализира в годишния план и в бюджета на библиотеката. Той трябва да е гъвкав документ, ориентиран към специфичните местни нужди. Повечето планове включват следното:

- Описание на обслужваната област и общности на библиотеката;
- Обобщени данни в подкрепа на нуждите на библиотеката;
- Посочване на общите и конкретни цели;
- Подробности за желаните услуги, програми, персонал, колекции и оборудване;
- Определяне на приоритетите;
- График за постигане на целите и задачите /краткосрочни и дългосрочни/;
- Прогнозни разходи за изпълнение на плана;
- Прогнози за ресурсите;
- Задачи и отговорности за изпълнение на плана;
- Мерки за публичност;
- Периодичност на механизмите за контрол и оценка на изпълнението.

Принципи на финансиране

Разбирането за финансирането, управлението, функциите и мястото на публичната библиотека трябва да бъде в контекста на Манифеста на ЮНЕСКО и на нормите в Европейския съюз за публичните библиотеки. Съгласно платформата на ЮНЕСКО публичната библиотека трябва да бъде по принцип безплатна. За публичната библиотека отговарят местните и националните власти. Тя трябва да бъде подкрепяна от специално законода-

телство и финансирана от националните и местните власти. Тя трябва да бъде съществен компонент от всяка дългосрочна стратегия за култура, информация, ограмотяване и образование.

Управление на финансите и отношения с ръководните и финансовите органи

Управлението и планирането на финансите са жизнено важни за успешната работа на една библиотека. Средствата трябва да се изразходват винаги по предварително установените приоритети и съобразно обосноваваните задачи и бюджет на библиотеката. При разпределението на средствата трябва да се имат предвид няколко основни момента:

- да се следват избраните функции от библиотеката;
- да се заделят достатъчно средства за въвеждането на информационните технологии;
- да се поддържат системно колекциите на библиотеката съобразно политиката на комплектуване и потребностите от информация на населението;
- да се поддържа в добро състояние интериора и сградата;
- да има справедливо разпределение на заплащането на персонала, както и механизми за допълнително материално стимулиране.

Ръководителите на библиотеката изискват регулярно повишаване на средствата, които се отпускат в бюджета. За целта трябва да имат готовност с разработени планове (за една или няколко години), аргументи и факти за необходимостта от исканите средства. За тази цел е добре да:

- се предприеме остойностяване на дейностите;
- да се оценява и въвеждат, където е възможно, автоматизирани технологии;
- да се въвеждат системи, които осигуряват цялостна отчетност на извършените разходи.

Важно значение има работата по набавянето на средства от алтернативни източници. Разработване на стратегии за установяване на алтернативни източници, които да включват целеви програми; проектна дейност; дарители; развитие на партньорства и др.

В своята дейност ръководството на библиотеката трябва да спазва принципите на ефективност и ефикасност и да се ръководи от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор.

Управление на библиотечните ресурси

1. Библиотеката като място / Нови сгради, нови пространства

Управляващите на библиотеки се сблъскват с все повече предизвикателствата, свързани с планирането на библиотечните услуги за бъдещето, а от там и с необходимостта от увеличаване на пространството и допълнителните места. Те трябва да решат дали да построят нова библиотека, да ремонтират или разширят съществуващите, или да намерят

друго място/пространство, което да бъде превърнато в библиотека.

Когато става въпрос за изграждане на библиотечна сграда, е добре да се отговори на следните въпроси:

- Какъв тип представители на общността ще използват библиотеката?
- Колко души трябва да бъдат посрещнати?
- Какъв вид техническо оборудване ще е необходимо и каква поддръжка ще трябва?
- Как библиотеката ще реагира на бъдещите промени?
- Какво повече от основните услуги, които библиотеката предоставя, ще трябва да се подсигури с: кафетерия, салони за прожекции, зали за конференции, зали за учене и др.?
- Къде и как ще си взаимодействат потребителите и библиотекарите?

Структурата на обществената библиотека трябва да отразява нейните услуги и да е достатъчно гъвкава, за да приспособи и новите услуги. Библиотечните функции и пространства трябва да могат да се разширяват и да се свиват, когато нуждите се развиват или намаляват. След като библиотеката завърши своя обстоен анализ, определи своите дългосрочни цели и нуждата от допълнително пространство, може да разработи програма за изграждане на нова библиотека. Програмата за строителство определя специфичните нужди на библиотеката както в количествено, така и в качествено отношение. В нея трябва да се предвидят съществуващи и бъдещи технологии - компютъризация, миниатюризация, електроника и други фактори, които вече са в действие и ще продължат да се развиват. Това има отражение върху: структурата на сградата; нейните отоплителни, вентилационни и климатични системи (ОВК); мощност, осветление, електронни и комуникационни системи (PLEC); както и ергономичните нужди в планирането на пространствата и оборудването. В зависимост от библиотеката и нейните услуги добавянето на мобилни библиотеки или други техники за разпространение може също да се разглежда като план за разширяване.

Програмата за сградата, за целта, обхвата и функцията на новата библиотека евентуално, трябва да обединява виждането на обществения съвет към библиотеката, директора на библиотеката, персонала на библиотеката и общността.

2. Управление на библиотечните колекции

Обществената библиотека трябва да предлага широка гама от материали в различни формати и в достатъчно количество, за да отговори на нуждите и интересите на общността. Колекциите трябва да са актуални и отговарящи на нуждите на общността, която обслужват. Ключът към качествено управление на колекциите е адекватното финансиране и компетентните специалисти по комплектуване /развитие на колекции/.

Други два важни елемента на управлението на колекциите са споделянето на ресурси и съвместното развитие на колекциите. Никоя библиотека не може да осигури от собствените си колекции всички материали, необходими за посрещане на нуждите на своите ползватели. Наложително е персоналът на библиотеката да е информиран за методите за споделяне на ресурси, да разбере неговата неизмерима стойност и активно да насърчава и улеснява междубиблиотечното заемане.

В управлението на колекциите трябва да се има под внимание и електронното предоставяне на информация, което все повече ще влияе на развитието на колекциите и по-специално на справочните колекции. Отговорните мениджъри трябва да са запознати с електронните продукти и услуги и да ги интегрират в библиотечните колекции, когато това е уместно².

3. Управление на човешките ресурси

Добрата публична библиотека има в основата си квалифициран персонал, на когото трябва да се заплащат конкурентни заплати. За да се гарантира, че персоналът на библиотеката разбира ясно отговорностите и правата си като служители, библиотеката трябва да има разписана политика за управление на персонала. Тя трябва да включва процедури по отношение на: наемане; атестиране; промяна на позициите в организацията; скала на трудовото възнаграждение; допълнително финансово стимулиране; програми за повишаване на квалификацията. В разписването на тези регламенти е добре да се вземе под внимание и мнението на персонала и той да има достъп до тези документи. Броят и нивата за персонала, залегнали в организационната структура, трябва да са достатъчни за изпълнение на мисията и целите на библиотеката.

Днес предизвикателство за всеки ръководител е наборът на кадри с разнообразни умения, необходими на съвременните библиотеки, за да бъдат те полезни за общността. Персоналът трябва да бъде един от ключовите инструменти в трансформацията на библиотеките, от предимно предоставящи услуги институции от индустриалната епоха към ориентирани в осигуряване на връзки и комуникация в мрежовото общество. Това предполага персоналът да притежава компетенции за ръководител на трансформиращ проект; да играе роля на учител; на фасилитатор на процеси; да е непрекъснато мислещ и развиващ услугите и в постоянна комуникация с общността.

Доброто управление днес се изразява в осигуряване на подходящ персонал, който да предлага всички основни услуги през цялото време, когато библиотеката е отворена и същевременно то трябва да осигурява и специалисти с нови умения за специалните си програми. Обикновено бюджетът за трудови възнаграждения представлява по-голямата част от библиотечния бюджет и това прави още по-трудна задачата на съвременния ръководител да има персонал, който работи най-ефективно и с високи нива на мотивация, при липсата на увеличение на бюджета или орязването му.

Мястото на ръководителя

Ръководителят на обществената библиотека е отговорен за стратегията, визията и целите на организацията. За да изпълнява успешно тази своя роля, той трябва да е добре запознат с новостите в библиотечното дело и извън него, които може да окажат влияние върху развитието на обслужването. Той трябва да отделя време за четене и проучване, за да може да предвижда ефекта от промените (особено технологичните) върху бъдещото състояние на обслужването. Той трябва, също така, да е сигурен, че както хората, задаващи посоката на развитие /обществен съвет или друга форма на обществена организация, която включва хора с авторитет в общността и с нужната експертиза/, така и останалите членове на персонала са постоянно информирани за бъдещите действия. В съвременните условия на функциониране на обществените библиотеки едно от най-важните качества, което трябва да притежава ръководителят, е комуникативност. Комуникацията

е важна за всеки един директор на библиотека, особено когато се търси финансиране. Комуникативността се реализира на две нива: вътрешна- в институцията с персонала, и външна - с всички институции и организации, с които си взаимодейства библиотеката или има потенциал да работи в бъдеще. Важно е да се поддържат и добри взаимоотношения с медиите. Съвременният ръководител трябва да има отношение към книгите и четенето, но също така трябва да е все по-осъзнат за тенденциите в образованието. Тъй като в обществените библиотеки образователната функция понякога е по-важна от културната, сама по себе си. Библиотеките помагат на децата от най-ранна възраст да са в контакт с книгите. Когато има програми с училищата или библиотекарите ги посещават и им говорят за нови книги и образователни материали, те достигат и взаимодействат и с родителите на тези деца. Възрастните може да не са преки ползватели на библиотеки, но са заинтересовани да има качествени библиотечни услуги за подрастващите и са естествени съюзници на библиотеките при нужда. Освен културното приобщаване, ние търсим социално включване на обществото.

Ресурси:

1. Насоки на ИФЛА за обществената библиотека. ББИА, София, 2011
2. <https://www.ila.org/content/documents/serving-our-public.pdf>
3. https://www.tutorialspoint.com/public_library_management/public_library_management_overview.htm

БИБЛИОТЕКИТЕ И ИНОВАЦИИТЕ

Спаска Тарандова

Изпълнителен директор на Фондация
„Глобални библиотеки-България“

Публичните библиотеки играят решаваща роля в живота на много хора вече повече от век. Те са ресурс за информация, образование и развлечения, център за взаимодействие на общността. Нарастването на интернет през последните 15-20 години предлага на традиционните ползватели на библиотеки примамливи алтернативи. Библиотеките сега оперират в свързан, богат на информация свят, където потребителите имат избор от широк спектър от привлекателни и удобни решения. В допълнение, част от хората виждат библиотеките стереотипно като скучни, тихи места, които предлагат само физически книги. Повечето библиотеки се опитват да се адаптират към тази нова среда и въвеждат нови програми и услуги.

Ние се опитваме ежедневно да си отговорим на въпроси като: “Определят ли се иновациите по различен начин в развитите и в развиващите се страни? Определят ли се иновациите по различен начин в предприятията с нестопанска цел и в тези, които са държавно подкрепени институции като библиотеките? Може ли една програма да бъде иновативна в една библиотека, а в друга - не?”

Предсказването на бъдещето винаги е било предизвикателство и става все по-трудно, защото темпа на промените се ускорява. Нека си припомним какво се е случило в последните десет години:

- 2006: Facebook е направен достъпен за широката общественост; стартира Twitter;
- 2007: Пуснат е първият iPhone, както и първият Kindle;
- 2008: Създаден е първият Android телефон;
- 2010: Пуснат е първият Ipad; стартира Instagram;
- 2011: Стартират Google+ и Pinterest.

Днес всичко това е ежедневие и прието за даденост. Но, тези бързи темпове на промени налагат и бързи темпове в развитието на библиотечните иновации.

Може да говорим за четири типа иновации:

Иновации в достъпа: програми или услуги, които помагат на хората да получат по-лесно това, което искат от библиотеката;

Иновации в приложението: програми или услуги, които са били модифицирани, за да се обслужват конкретни аудитории или да се постигне една по-ограничена цел;

Иновации в идеята /концепцията/: програми или услуги, които са нови за библиотеките и често включват програми или услуги, адаптирани от други организации;

Иновации във визията: Уникални програми, услуги или проекти, които имат потенциала да предефинират обществените библиотеки, когато (и ако) те се прилагат успешно.

Въпреки че настоящото възприемане на обществените библиотеки не е отрицателно до такава степен, че те да отблъснат потенциалните потребители, те не излъчват същата

привлекателност и модерен дух, какъвто например притежават известни кафенета, културни и творчески пространства. А без ентузиазма на общността, без нейното одобрение, застъпничеството в полза на библиотеките може да се окаже ниско и слабо ефективно, което ще доведе до отклонение на политическото внимание от библиотеките. Необходимо е спешна промяна на образа на библиотеката, за да оцелее тя и да просперира. Необходимо е да се обърне внимание на поколенията, изгубени в интернет и в информационната ера, да се създаде библиотеката като тренировъчно трето пространство и в идеалния случай - да се издигне тя до институция, носеща голяма стойност за нашите градове. Да се превърне в място, което облагодетелства общността, предизвиква внимание, добра воля и финансиране от органите на властта, както и привлича потенциални партньори и спонсори.

Процесът на промяна трябва да започне от оценката на иновационната среда в библиотеките. Както иновативните организации, те споделят определени характеристики:

1. Иновацията е средство за постигане на целите на отдела и на стратегическите цели на библиотеката;
2. Иновациите се фокусират върху потребителите;
3. Налице е ясно определен процес за представяне на иновативни идеи, за да се разгледат и предприемат действия за постигането им;
4. Всички служители се очаква да са наясно с тенденциите в развитието на библиотеката и нуждите на общността;
5. Иновативните идеи се реализират, а не се обсъждат само;
6. Всеки разбира, че неуспехите /грешките/ са възможни. Фокусът е върху ученето от всеки опит;
7. Има среда на доверие в отдела и в цялата библиотека;
8. Отделните членове на персонала са сигурни в правото си да предлагат;
9. Сътрудничеството в рамките на отдела и с членове на персонала от други отдели се насърчава;
10. Налице е сътрудничество с хора и групи извън библиотеката;
11. От всички служители се очаква да търсят нови начини за правене на нещата;
12. Посланиците на промяната и бъдещи лидери са идентифицирани и се насърчават;
13. Всички служители се информират редовно за напредъка по настоящите и предстоящите нововъведения.

В този бързо променящ се свят обществените библиотеки трябва да се адаптират и променят или те ще бъдат изправени пред бавен спад в ползването и ще станат организации без значение за хората. Редица иновативни обществени библиотеки по света вече признаха, че силните им страни са не само във внимателно разработените колекции и експертизата на персонала, но и в творческото използване на физическите им пространства, в специализираното обслужване на клиентите и в ролята им в общността като „трето място“. Днес дори някои експерти си позволяват да твърдят, че библиотеката - това е място на общността.

Какво е необходимо, за да се реализира иновация в библиотеката днес:

- промени в идеологията и/или политиката. На някои места библиотекарите са престанали да бъдат единствените експерти;
- налично пространство. /Понякога това може да са неизползвани области, които са узрели за повторна употреба/;
- образователна среда, която да насърчава ученето, креативността и споделянето;
- специфични целеви групи – често гарантират успеха на една иновация;
- наличие и познаване на технологиите - много често са задължително условие за иновация днес;
- партньорства с външни организации като университети или други организации;
- да се брандира със свое име и визия;
- постоянство, а не еднократно действие. Иновациите много рядко са краен продукт от самото начало, те имат нужда да се променят и да се развиват;
- ентузиазъм: тези проекти могат да се изпълняват от ентузиазирани, вдъхновяващи и амбициозни хора. Често те надминават собствените си очаквания;
- да не се притесняват да поемат рискове.

Теодор Левит, световноизвестен специалист по маркетинг, казва: „Организациите, по своята същност, са предназначени да насърчават реда и рутинните. Те са неподходяща среда за иновации“. Някой ще каже, че библиотеките още по-малко са подходяща среда за това. Нека не забравяме, обаче, че въвеждането на иновации е процес, пряко свързан с управлението и лидерските качества на ръководителя на библиотеката. Harvard Business Review идентифицира пет ключови умения, които иновативните и креативни лидери трябва да развият: да мислят асоциативно, да наблюдават, да задават въпроси, да експериментират и да работят в мрежа. Тези, които не се страхуват да поемат риск и да опитват днес услуги, адаптирани и модернизирани, за да отговорят на промените в образованието, свободното време, културата и технологиите са нашите утрешни лидери.

Днешните библиотеки, фокусирани в бъдещето, са в постоянно движение напред. Тенденцията за четене на електронни книги и потреблението на електронни ресурси се отразява на колекциите и услугите на много библиотеки, а библиотеките предоставят безплатен интернет и Wi-Fi достъп като естествен отговор на нуждите на общността. Нотбукът и наемането на таблети се предлагат на някои места, особено на по-младото поколение, които обичат да сърфират и да откриват информация и забавления в своята група. Игрите най-накрая се признават като културно богатство и легитимен образователен инструмент и се възприемат от библиотеките. Публичните библиотеки нахлуват в социалните мрежи, предлагат обслужване на потребители на места, където интернет общността се събира и информира. Това позволява достъп до институцията по съвсем нови начини. Библиотеките разширяват своето многообразие от събития с музикални концерти, технологични семинари и веб-културни продукти, за да се доближат до тийнейджърите и младите хора.

Създаването на ангажираност у общността играе важна роля в много от тези нови подходи. Съществува истински бум от представи за това, какво може да се постигне чрез комбиниране на творчески пространства и обществени пространства. Възможностите,

предлагани от промяната на библиотеките да предлагат „тренировъчни“ места, заедно с новите ресурси за обучение, производство и творчество, са вълнуващи и заредени с потенциал. По света, библиотечни стаи се преработват, за да отговорят на специализираните нужди на амбициозните млади филмови дейци и музиканти, модни дизайнери и аниматори, например. Тези физически промени се придружават от набор от умения за обучение и наставничество, които надхвърлят литературните изследвания и основните компютърни уроци и се подкрепят от нови партньорства и ентузиазирани доброволци.

С всички различни подходи се създава усещането, че местната публична библиотека оживява, за да взаимодейства със своите общности чрез творчество, учене и игра. Расте усещането за това, че библиотеката по-добре разбира потребностите на своите ползватели, очакванията им от живота и културата. Богатата комбинация от нови ресурси, технология, програмиране и преосмисляне на пространството позволява на библиотеките да въздействат положително върху обикновените хора в техните общности и да демонстрират силно застъпничество в своите градове.

Ние не знаем какво ще се случи в следващите пет, десет години, но ние знаем, че обществените библиотеки ще трябва да продължават да се променят и да се развиват.

Понятия, чието значение е добре да знаем, когато говорим за променената среда, в която действат библиотеките:

- Цифрова библиотека: Библиотеката, която съдържа всички ресурси за знания, съхранявани в цифров формат. Например, библиотека от PDF или ePub формат книги и списания, музикална колекция от тип MP3 / MP4, или документален архив колекция от .mov / .avi файлове. Тази библиотека е оборудвана и с инструменти за извличане на желаната цифрова информация от огромния океан информация.
- Например най-известните цифрови библиотеки днес са YouTube, iTunes за Apple, Vudu и Google Play, които предоставят голяма колекция от видео информация, от която потребителят може да изтегли.
- Е-библиотека: Електронната библиотека поддържа колекция от различни източници на знания, съхранявани в аналогов формат (като ленти или касети или грамофонни дискове), както и цифров формат- като компактдискове, DVD дискове или твърди дискове. Този термин е по-малко предпочитан в сферата на днешните библиотеки, тъй като форматът за съхранение и извличане на информация отразява тенденция за превръщане в цифров.
- Виртуална библиотека: колекция от ресурси за знания, налични на един или повече компютри. В такава библиотека цялата колекция се съхранява на място и входната точка към колекциите се осигурява от всеки свързан към нея компютър. Потребителите не са наясно с физическото разположение на ресурсите от знания, но имат достъп до тях.

Ресурси:

<http://designthinkingforlibraries.com/>

<http://www.youtube.com/watch?v=P4gAkM72ah4>

<https://www.geekwire.com/2013/innovation-ways-impact/>

<http://allthingsadmin.com/administrative-professionals/becoming-a-more-innovative-thinker/>

БРАНДИНГ, МАРКЕТИНГ И ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА НА БИБЛИОТЕКАТА

Мирослав Колев

Директор на Общинска библиотека – Карлово

Стефан Димитров

Фондация „Глобални библиотеки – България“

Днес библиотеките работят и се развиват в конкурентна среда. Те се борят за времето, вниманието и лоялността на клиентите и потенциалните такива в среда на значителни бюджети за маркетинг и реклама у други институции. В същото време библиотечните ръководства или институциите, отговорни за библиотеките не са склонни да отделят средства за имиджови и маркетингови инициативи, защото преобладаващата мъдрост е, че хората винаги ще използват и ценят своите библиотеки. Истината е, че библиотеките се конкурират с интернет, социалните медии, Google, Netflix, Amazon.com и Barnes and Noble, в допълнение към спорта, младежките организации, кинозалоните и други организации, които забавляват и информират.

От съвременният ръководител се очаква да разбира от изграждане на марката /името/, маркетинг, реклама и връзки с обществеността и как те работят в библиотечния свят. Брандингът включва обещанията, които библиотеката предоставя на клиентите. Какво обещават библиотеките? Качествени колекции, точна информация на добра стойност, неприкосновеност на личния живот, професионализъм, най-добро използване на ресурсите, справедлива и безпристрастна помощ, сигурност и сигурна среда, услуга „с усмивка“ и добре поддържани съоръжения. Успешното дефиниране и разбираемо представяне на всеки един от тези елементи, изгражда цялостната представа за съвременната марка – библиотека. Ако опитът на персонала в дадена библиотека не достига за да се поддържат дадените обещания към клиента, марката губи от своята ценност.

Основните атрибути на една марка се предават чрез комбинация от думи и визуални изображения: лого и послание /слоган/. Маркировката включва името на библиотеката във визуална среда, която дава характер и смисъл на институцията. Успешният брандинг налага библиотеката.

Брандингът и маркетингът са неразривно свързани. Когато сме създали марката, маркетингът ни дава онези практически подходи за достигане до различни потребители в които поддържаеме разбирането за марката и дадените обещания. Маркетингът е комбинация от реклама и добра комуникация, които библиотеките използват, за да обучават настоящите клиенти за своите услуги и програми и да достигат до нови клиенти. Библиотечният маркетинг включва специални събития, уеб сайтове, социални медии, реклами и промоционални печатни материали.

Рекламирането на библиотеките чрез платена рекламата в медии /списания и вестници, радио-клипове, електронни промоции и промоционални продукти/ не е много разпространен метод. Въпреки че рекламата има предимството да бъде предсказуема и измерима, тя се използва много рядко от библиотеките, тъй като често не попада в допустимите разходи.

По-често библиотеките се рекламират през общественото сътрудничество („спечелено медийно“ покритие) за популяризиране на добри новини, признания и постижения, но и

за управление на кризи, които могат да навредят на репутацията на марката. Това, което се препоръчва и успешно се прилага от библиотеките са връзки с обществеността. Днес все повече библиотеки използват изпращането на прессъобщения, организирането на пресконференции, обществени изказвания, специално създадени истории за репортери, редактори и представители на медиите за да разкажат за своята марка и обществената полза, която носят.

Преките ръководители и съвещателните органи към тях са отговорни за „изграждането на марката“ - винаги поднасяйки най-доброто предложение от името на библиотеката. Те са отговорни за разработването на стратегия за налагане на марката и осигуряването на необходимите средства за създаване, управление и популяризиране на марката.

Специалистите съветват да се следват определени стъпки:

- Проучете какво искат членовете на вашата общност;
- Разработете маркетингов план, който да гарантира, че библиотеката предоставя навременни и последователни съобщения;
- Определени комуникационни подходи за всяка група в общността;
- Направете маркетинг на договорена покупка в бюджета.

Ако вашата библиотека не може да наеме лице с маркетингов опит, да идентифицира отделно лице в общността, желаещо да споделя експертни мнения и консултиране. Правете само това, което можете да направите добре.

Пример за успешно проведено налагане на марката „обществена библиотека“ е Финландия. Финландия е от страните в света, които имат национална библиотечна политика със стратегически документи, очертаващи развитието на библиотеките. Това гарантира адекватно и устойчиво финансиране и целенасочено развитие на библиотечните услуги. По-голямата част от финландците са потребители на библиотеките. Това се дължи на фактът, че библиотеките постоянно следят за промените в поведението и навиците на хората. Те предлагат библиотечни и информационните услуги, насърчават четенето и осигуряват достъп до изкуство, но също така допринасят за развитието на виртуални и интерактивни уеб услуги и тяхното образователно и културно съдържание, превръщат се в учебна среда за хора от всички възрасти. Те предоставят всеобхватни информационни услуги и електронни материали.

Днес в страната има 308 общински библиотеки с 486 филиала; 152 библиобуса и библиолодки, които се използват на архипелага Парайнен. Те осигуряват услуги за над 12000 малки населени места. Филиалите са разположени на най-удобните за хората места – в търговски центрове или на местния пазар. Ако по някаква причина не можеш да посетиш библиотеката, можеш да поръчаш и да получиш въщи необходимите ти книги или други издания безплатно.

Министерството на образованието и културата начертава политиките и стратегиите и осигурява финансирането на сгради, ремонти и оборудване. Останалата част от разходите на библиотеките се поемат от общините, които отделят 1% годишно от целия си бюджет за библиотеката. През 2011 г. за покупка на нови книги и други издания за библиотеките и за заплати на библиотечния персонал държавата е изразходвала 211 млн. евро.

Министерството на образованието и културата във Финландия е разработило „Препоръки за качество в обществените библиотеки“. В него се задават препоръчителни стойности

за набавяне на нови материали, посещаемост, пространство, оборудване, работно време, продължаваща квалификация на персонала и др.

В резултат на тази политика около 80% от населението ползва библиотеките.

Нови брендинг методи

Използването на **BRANDING CANVAS** бе част от обучението по дизайн на услуги в Барселона за библиотечните специалисти. Практически и лесен за изпълнение метод.

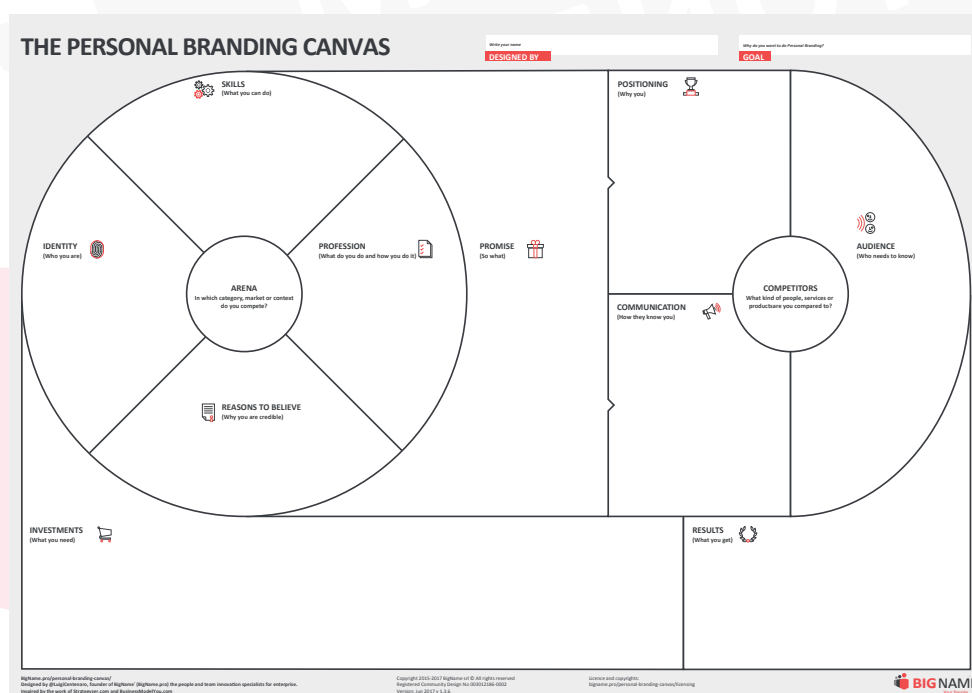
Branding Canvas е визуална рамка, създадена от италианеца Луиджи Чентенаро, която ви помага бързо да планирате стратегията си за брендинг на вашата библиотека. Методът представлява визуален подход, основаващ се на модерни тенденции като Design Thinking и Lean Startup: Branding Canvas е най-бързият и най-ефективният начин за изграждане на брендинга на вашата библиотека.

Този лесен за използване метод ви помага да идентифицирате и подобрите уникалното си послание за ползата, която носите и показва как можете да позиционирате вашата библиотека пред подходящата аудитория. Чрез 10 интуитивни блока можете бързо да стигнете до голямата картина и да прецените къде трябва да направите нововъведения. Няма сложни теории и технологии и не са необходими скъпи проучвания и данни.

Методът е полезен не само за библиотеката, помага да изградите по-голяма информираност за вашите ценности и се стреми да допринесе за успеха на вашите потребители. Той е стратегия за съвместно създаване и развитие на услугите с вашите потребители.

Методът ви помага бързо да откриете или преоткриете бранда на вашата библиотека.

Branding Canvas е много повече от страхотен визуален стенограф за опростяване на разбирането за процеса на изграждане на брендинг на библиотеката. Това е конструктивна рамка, която дава възможност за постигане на по-точен и бърз подход за правене, тестване, учене.

Branding Canvas ви позволява да създавате и развивате прототипа на стратегията ви за брандинг на библиотеката.

За да приложите метода, първо изтеглете PDF копие на Branding Canvas и го разпечатайте във формат A1 (минимум). Можете също да изберете A2, но A1 е перфектен. Закрепете канваса (платното) на стената със самозалепваща лента - всяка бяло боядисана стена върши работа!

След това използвайте лепящи бележки (напр. 38 мм x 50 мм или 51 мм x 51 мм) с маркери или химикалки: детските маркери работят добре!

Чрез метода се насърчава споделянето на нови идеи, обсъждането е лесно не само сред сътрудниците, но и с управителните органи и с потребители!

Методът се състои от **четири основни стъпки**:

1. Откриване.

За да завършите първата стъпка, трябва да опишете сегашната си стратегия за брендиране на библиотеката. Ако все още нямате стратегия, започнете с поставянето на информация в Кръга и посочете Аудиторията, която искате да достигнете. Отговорите на въпросите, написани във всеки от блоковете, и използвайте категориите, за да ви помогнат да постигнете най-продуктивните отговори.

Спонтанно напишете с главни букви не повече от 1-3 думи на всяка лепяща бележка. Попълнете блоковете, като използвате последователността, описана по-долу.

2. Иновации.

В този момент трябва да спрете и да мислите. Запитайте се на следните въпроси:

- Защо настоящата ви стратегия за бранд на библиотеката не работи?
- Какви възможности можете да „грабнете“? В кои блокове явно липсва информация?
- Кои групи хора бихте могли да добавите към блока „Аудитория“?
- Увеличавате ли максимално своята видимост (комуникация)?
- Вашето разграничаване от останалите ясно и ефективно ли е (Позициониране)?

Отговорите на горепосочените въпроси ще ви помогнат да обновите стратегията си за брандинг на библиотеката. Направете това, например, като промените Позиционирането или Инвестирате в инициатива, която ще гарантира, че вашата Комуникация е по-ефективна и в съответствие с информацията, която поставяте в Кръга.

3. Валидиране.

Може да се изкушите да спрете в този момент и да искате да започнете да прилагате идеите, които сте генерирали. Вместо това ви предлагаме да изчакате. Трябва първо да проверите ефективността на вашите идеи в безопасна среда, за да сте сигурни, че новото ви Позициониране е наистина надеждно. Чудесен начин да направите това е да разкажете на някого историята, която се е появява от Канваса и да видите как реагират на нея. Дали

вашата история е достоверна и убедителна? Ако не, върнете се на стъпка 2 и преосмислете отговорите си на въпросите.

4. Активиране.

Как премина стъпката за валидиране? Смятате ли, че трябва да развиете вашите идеи? Ако имате положителна обратна връзка, тогава можете да активирате стратегията си. Опишете стъпките, които трябва да предприемете в блока „*Инвестиции*“ и ги приложете една по една: Това е вашият план за брендиране на библиотеката!

Моделът Branding Canvas е динамичен. За да бъде ефективен, е необходимо постоянно експериментиране и учене. Не се притеснявайте, ако първоначално получите отрицателни отзиви или ако резултатите идват бавно.

Някои съвети:

Съвет за лепящите бележки: направете списъци и напишете една до три думи върху всяка бележка.

Въпреки, че един въпрос, може да има много отговори, използвайте само един за всеки от тях.

Не се притеснявайте, че използвате твърде много лепящи бележки или че ги поставяте в грешен блок! Ще бъде много лесно да ги преместите в друг блок, движите или просто да ги махнете.

Пишете ясно: това ще ви помогне много да споделите процеса с другите или да си спомните след няколко дни какво сте написали.

Ресурси:

Дейвис, Мелиса и Джонатан Балдуин. Повече от име: Въведение в брендирането. AVA Publishing, 2006. 240 стр.

Дъсет, Елизабет. Създаване на марката на библиотеката: Комуникиране на вашето значение и стойност на вашите патрони. Американската библиотечна асоциация. 2008. 124pp.

Dowd, Nancy и Mary Evangeliste и Джонатан Силберман. Мащабен маркетинг: Реалистични решения за обработения библиотекар. Чикаго, Американска библиотечна асоциация,

Мъгла, Клаус и Кристиан Будц и Барис Якабойлу. Разказване на истории: Брандинг в практиката. Спрингър, 2005. 238 стр.

Холандия, Д. К. Брандинг за организации с нестопанска цел. Allworth Press, 2006. 208 стр.

<http://bigname.pro>

СПОДЕЛЯНЕ НА РЕСУРСИ И РАБОТА В МРЕЖА ПРИ ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ В ИСПАНИЯ И ФИНЛАНДИЯ

Милена Марковска

*Директор на Градска библиотека
„Паусий Хилендарски“ – Асеновград*

Социално-икономическите промени в обществото имат пряк ефект върху библиотеките и налагат необходимостта от промени в дейността им в съответствие с новите условия. Развитието на науката, икономиката и културата довеждат до значителна промяна в търсенията на потребителите на библиотеката. В тази ситуация те не могат да разчитат само на собствените си ресурси, за да отговорят на новите изисквания на потребителите, което води до обективна необходимост да бъдат обединени в различни системи и мрежи. Библиотечните мрежи са съвкупност от библиотеки, организирана въз основа на някакъв признак – принадлежност, управлявани от един център, общи задачи, които следва да изпълняват.

Днес, при все по-сериозното навлизане на технологиите, сътрудничеството и споделянето са крайъгълни камъни за ефективното предоставяне на услуги от библиотеките. Ръководителят на всяка една библиотека трябва да следи, да предлага и да се включва в мрежи на национално, регионално и местно ниво, за да се осигури оптимален достъп до ресурси и до кооперирани услуги. Ползите от кооперирането са в посока на:

- по-сплотени и рентабилни услуги;
- споделена финансова тежест;
- икономия на висококвалифициран труд;
- качествени продукти;
- по-голяма ефект върху ползвателите.

Координирането и кооперирането на библиотеките са основната философия на стратегиите и законите за библиотечното дело на двете европейски страни – Испания и Финландия.

Финландската библиотека е съвременна, културна, разпространена из всички места на Финландия мрежа, предоставяща безплатно всички услуги: ползване на всички фондове, предоставяне на реални и виртуални форми на обслужване. Тя е нов модел библиотека на съвременен високотехнологично ниво.

Финландските библиотеки са визитната картичка на Финландия. Около 80% гражданите са регулярни ползватели на библиотеките.

Библиотеките във Финландия действат ефективно, те са достъпни и рентабилни, защото са прерогатив на държавната политика в областта на културата и образованието. Ръководеща роля във внедряването на високи стандарти на библиотечното обслужване играе Министерството на образованието и културата на Финландия (<http://www.minedu.fi>). На достъпността на библиотечните услуги се отделя особено внимание. Лесният достъп се явява ключов фактор в развитието на публичните библиотеки в страната – всички финландски библиотеки, включително и библиотеките на обществените и научни учреждения

ния, университетските, училищните библиотеки безплатно предоставят информация на всеки, независимо от неговия социален статус, възраст, професия или местожителство. Публичните библиотеки действат по ежедневния маршрут на хората – в търговските центрове, в близост до административните сгради, по маршрута на обществения транспорт, в училищата и детските градини. Значително внимание се отделя на мобилното библиотечно обслужване, особено в слабо-населените места в Лапландия и Източна Финландия, където разстоянието между близките библиотеки е десетки километри.

Стратегическата програма „Библиотечната политика 2001–2004“ съдържа важни изводи за ролята на библиотеките в гражданското и информационното общество. Дейността на библиотеките е свързана с паралелното развиване на традиционните и електронните библиотеки. Програмата за развитие в периода 2006–2010 г. „Библиотеката като интегриран център за услуги в градските и селски райони“ определя значимостта на публичните библиотеки, които предоставят услуги, влияещи на жизнеспособността и привлекателността на провинциалните райони и възпрепятстват маргинализирането и разслоението на населението. Библиотечната стратегия 2010 г. „Политика за достъпа до знание и култура“ извежда на преден план ролята на библиотеката в преодоляване на цифровото и информационно неравенство.

В „Програмата на правителството (2011–2015)“ се изтъква, че библиотечната система играе централна роля в развитието на грамотността, а развитието на библиотеките съответства на задачите на информационното общество. В съответствие с това в приоритетите на библиотеките влизат въпроси като медиаграмотност, достъп до електронни книги и развитие на публични електронни библиотеки. Главното направление в „Националната информационно-социална стратегия за периода 2007–2015 г.“ е привличане на професионален персонал, който да обучава ползвателите на библиотеките в търсене, подбор и оценка на информацията. Концепцията на Националната цифрова библиотека определя основните направления по създаване на инфраструктура, обединяваща електронните информационни ресурси и услуги на архиви, библиотеки и музеи с цел улесняване на достъпа и дългосрочно съхранение на цифровото културно наследство. Стратегията „Електронно съдържание в публичните библиотеки“ поставя като основна цел създаване на национална система, позволяваща чрез публичните библиотеки да се обезпечи за всички жители достъпът до електронни документи.

Новият, четвърти по ред закон за библиотеките на Финландия е приет на 01.01.2017г. , като до края на 2017 година все още е в сила закона от 1998 г. Той определя, че публичната библиотека е длъжна да работи в сътрудничество с други библиотеки в рамките на националната и международната библиотечно-информационни мрежи. Библиотечният закон е допълнен с Указ за библиотеките, който разглежда най-важните положения на закона.

Библиотеките са подчинени на Министерството на образованието, което отговаря за развитието на библиотечната мрежа в страната. Йерархията и отговорностите на всеки от субектите в мрежата е регламентирана в нормативен акт. За успешната работа на мрежата, Асоциацията на местните и регионални власти на Финландия поддържа интернет сайт Kunnat.net, на който са представени материали, необходими на местните власти за управлението и услугите на библиотеките.

Библиотечната мрежа се състои от Националната библиотеката, Централната Градската библиотека в Хелзинки, 18 регионални централни библиотеки и общински библиотеки с техните филиали.

Националната библиотека подпомага националната инфраструктура, създава услуги,

които да бъдат споделени в националната мрежа, предлага лицензирани услуги за всички библиотеки и др. Градската библиотека на Хелзинки се явява централна за всички обществени библиотеки: координира централизиран онлайн услуги, организира статистиката, предоставя информация за проекти и добри практики и др. Регионалните библиотеки се явяват централни за региона.

Всички публични библиотеки работят по единна методика на каталогизация и обслужване на потребителите.

Като добър пример за работата на мрежата може да бъде даден регионът с център гр. Тампере. През 2012 г. публичните библиотеки в този регион се обединяват в мрежа на основа на Договор. Изработват Стратегия за сътрудничество и ежегодно подготвят Програма за действие. Библиотеките се обединяват на основата на доброволност, като ръководеща е ролята на централната библиотека. Ползотворната работа привлича в мрежата и библиотеките в училищата, музеите и други организации. Сътрудничеството позволява да се решат актуални за региона проблеми: разширяване спектъра на предлаганите услуги, организация на дистанционно обслужване и др. Изгражда се мрежата PIKI net Library, в която освен град Тампере влизат още 26 града. Това е интернет-библиотека, в която освен електронен каталог и пълнотекстови издания има игри, слушане на приказки, интерактивно общуване и др. Обединението повлиява положително и на професионалното развитие на сътрудниците.

Друг пример за изграждане на мрежа е HelMet (Helsinki Metropolitan Area Libraries) – единната мрежа за предоставяне на услуги от библиотеките на столичния регион във Финландия (Хелзинки, Еспоо, Кауниайнен и Вантаа). В системата влизат 63 библиотеки, 3,4 милиона книги и други материали и 900 сътрудници.

На основата на кооперацията е създаден Сводният електронен каталог на научните библиотеки (LINDA) с над 3,6 млн. записи, както и своден електронен каталог на публичните библиотеки с над 1,8 млн. записи. Работи и библиотечен консорциум „Finlib“, който предоставя пълнотекстови данни. В областта на мрежовите информационни технологии и предоставянето на традиционните и електронни информационни услуги, публичните библиотеки си сътрудничат с научните и политехническите библиотеки. Въведената библиотечна система „Voyager“, която позволява изпълнение на различни задачи, е закупена от правителството за всички библиотеки във Финландия.

По подобен начин е организирана и библиотечната мрежа на Испания. Испанските библиотеки присъстват все повече в живота на местните общности. Те са институции, предлагащи безплатно своите услуги за всички граждани и осигуряват достъп до всякаква информация за най-различни цели. В Испания през последните десетилетия библиотеките предприемат инициативи за разширяване на обществените услуги за населението. През 2014 г. мрежа от 4,649 обществени библиотеки извършва библиотечно обслужване на обществеността.

За да се разбере модела и спецификата на функционирането на библиотечната мрежа е необходимо да се познава административната структура на държавата. Тя има по-различна организация с оглед по-сложната административна структура на страната. Административното деление на кралство Испания е изградено на три нива на териториална организация: автономни области, провинции и общини. Автономните области са най-голямата единица и гарантират правото на автономия и самоуправление, а също така и нерушимото единство на испанската нация. Те представляват силно децентрализирана форма на териториална организация. Този модел на териториална организация се нарича „държава от автономии“. Автономните области са с широка законодателна и изпълни-

телна независимост, обезпечена от автономно парламентарно и регионално управление. Някои от автономните области включват по-малки единици – провинции, а най-ниската административна единица е общината.

Правна рамка на функционирането на библиотечната мрежа са следните нормативни документи: Закон 16/1985 за испанското историческо наследство и Системата на испанските библиотеки; Кралски указ 64/1994 с изменения на Кралски указ 111/1986; Кралски указ 582/1989, одобряващ регламента на обществените библиотеки и системата на испанските библиотеки, които са държавна собственост; Закон 10/2007 за четенето, книгите и библиотеките, предвиждащ стандартизация и координация на дейността на библиотеките; Кралски указ 1572/2007 за координиращите органи на библиотеките на централното правителство и неговите агенции; Кралски указ 1573/2007 за одобряване на Регламента на Съвета за сътрудничество, Библиотека и координиращите органи на библиотеките на централното правителство и неговите агенции.

В основата на библиотечната мрежа на Испания стоят 53 държавни обществени библиотеки, разположени във всички провинциални столици (с изключение на Барселона, Билбао, Памплона и Сан Себастиан) и други големи испански градове (Хихон, Махон, Мерида, Орихуела и Сантяго де Компостела). Произходът им датира от първата третина на XIX век, а днес образуват мрежа от 53 библиотеки, собственост на Министерство на образованието, културата и спорта. Управлението им се прехвърля към съответните автономни области, с изключение на работата в обществената библиотека в Витория. Механизмите за координация на библиотеките са определени със Закон 10/2007. Като мрежа от библиотечни центрове тези библиотеки са с особено значение за културното развитие на страната и достъпа до информация за гражданите. Държавата има изключителна юрисдикция върху държавните библиотеки. Без да се засягат правомощията на автономните области, тя отговаря за изпълнението на основните функции на библиотечната мрежа и улеснява културното общуване между автономните области. Ръководството се осъществява от Министерството на образованието и се простира в областта на държавните библиотеки, испанската библиотечна система и сътрудничеството между библиотеките на национално и международно ниво. В национален мащаб реализира проекти и инициативи, предложени от автономните области.

Към министерството функционира Съвет за сътрудничество, чиято основна цел е да координира и насърчава сътрудничеството между библиотеките, организира националния конгрес на обществените библиотеки, срещата на библиотеките и общините, и конференция за библиотечно сътрудничество. Дейността му е узаконена с Регламент на Съвета за сътрудничество библиотеките, който регулира състава, функциите, организацията и дейността на този орган, чрез който се осъществява сътрудничеството между публичните администрации, отговарящи за библиотеките.

Съвета за сътрудничество също допринася за реализирането на други инициативи, като например честването на Деня библиотеката на 24 октомври или организацията на кръгла маса в LIBER (Международен панаир на книгата). Предоставя информация за конференции, срещи и семинари, организирани с цел да се координира и насърчава библиотечното сътрудничество и обмена на опит между специалистите, както и участието в национални и международни форуми и партньорства, за да се защитят интересите на библиотеките.

С цел да се развият и модернизират библиотечните услуги, така че да достигнат до по-голям брой граждани, Министерството насочва действията си към предоставяне на обществените библиотеки на набор от приложения, които служат за предоставяне на информация в мрежата - за колекциите и дейността и услугите им.

Услуги и каталози на обществените библиотеки в Испания:

- **Колективен Каталог на испанските обществени библиотеки (CCBIP)**
Той позволява да се прави справка в каталозите на 53 обществени библиотеки (BPE), на 17-те обществени библиотечни мрежи на автономните области и на автономните градове Сеута и Мелила;
- **Rebeca - библиографски записи за библиотеките.** Проект между държавните обществени библиотеки и централните библиотеки на автономните области, който служи като източник на библиографските ресурси за подкрепа и стандартизирана поддръжка на автоматизирани каталози;
- **Попитай библиотекаря:** онлайн услуга, управлявана съвместно между обществените библиотеки на различните автономни области. Тя е отворена за всички граждани и дава възможност за отговори чрез електронна поща и чрез чат;
- **База-данни уебсайтове на публични библиотеки** с линкове към различните интернет страници на обществените библиотеки, осигуряващ достъп до каталога, програмите и дейностите, като „от нула до осемнадесет“ позволява достъп до конкретно пространство за деца и младежи;
- **Архитектура и библиотеки:** база данни за библиотеки и обществени сгради на архитектурни, географски, исторически или културни визуални маршрути;
- **Регистър на испанските библиотеки:** Директория, в която се събират данни от всички испански библиотеки в страната и чужбина, интересни и полезни за професионалисти и за граждани;
- **Испанските библиотеки по мобилния телефон: Layar,** безплатно приложение, даващо информация за испанските библиотеки, което съчетава и разширена реалност;
- **„Испански обществени библиотеки в цифри“** е сайт с електронни публикации, който включва оценка на данните от формуляра за събиране на статистически данни за библиотеките. Предложената информация в Интернет предоставя данни от 17-те автономни области и автономните градове Сеута и Мелила за броя на административните звена на фиксирани и мобилни услуги, общините и населението, обслужването, колекции, придобити документи, потребители, заемания, оборудване, разходи, компютърна обработка, персонал и т.н., събрани статистически данни за испанските обществени библиотеки, така че да може да се види цялостната картина и да се правят сравнения с положението в други съседни страни. Тези данни имат за цел да допринесат за по-доброто разбиране на реалността на тази обществена услуга в страната и да предоставят събраните от автономните региони, въз основа на общ въпросник до всички от тях, данни. Формата за събиране на данни се основава на стандарт ISO 2789 „Информация и документация - Международна библиотечна статистика“. Също така включва някои елементи извън нормативно определените, които са считани за уместни. Въпросникът има за цел да събира данни и се посочва кои от тези елементи не са част от стандарта. Годишните данни включват серия от показатели, които позволяват оценка на достигнатото равнище на развитие от испанските публични

библиотеки. Тази информация може да служи за консултиране на национално ниво, на ниво автономни области, областно и общинско ниво; предоставя инструменти за анализ на тези данни, които показват как библиотеката изпълнява мисията си, за оценка на услуги, дейности, колекции и т.н. Включени са показатели за ефективност, които могат да бъдат използвани за измерване на ефективността на управление, планиране, управление на процеси и услуги в обществените библиотеки и да помогне на вземане на решения и действия;

- **Колективен каталог**, съдържащ описания и разположение на испански книги и други библиотечни колекции, депозирани в библиотеки и публични или частни институции, които по своята възраст, уникалност или ценност, са част от испанското културно-историческото наследство.

Една от функциите на Министерството на образованието, културата и спорта във връзка с библиотеките е да насърчава ученето през целия живот на своя персонал и да предоставя технически услуги и консултации в областта. То поддържа база-данни за професионалисти в библиотеките; информация за Професионални ресурси за библиотеките и инструменти за разработване на тяхната дейност – софтуер, колекции от нормативни документи и стандарти. Предоставя „Generator“ - компютърен инструмент за свободно ползване, разработен от Министерството с цел създаване и актуализиране на сайтове на обществените библиотеки, достъпен за всяка обществена библиотека, която иска да създаде уебсайт, независимо от нейната собственост.

Министерството, без да се засягат правомощията на автономните области, и в съответствие с насоките и препоръките на Европейския съюз и международните организации в областта, насърчава създаването на дигитални библиотеки в съответствие със следните критерии: Онлайн достъпността като предпоставка за максимално увеличаване на ползите, които могат да извличат от информацията граждани, учени и предприятия; Дигитализацията на аналогови колекции за по-широкото им използване в информационното общество; Опазване и съхранение, което да гарантира, че бъдещите поколения ще имат достъп до електронния материал и за предотвратяване загуба на ценно съдържание. Цифровите библиотеки допринасят за запазване на съдържанието на произведенията, които са част от испанското културно-историческо наследство. В тази връзка министерството предоставя информация и достъп до: основните проекти и цифрови библиотеки на всички видове публични администрации и организации; цифрови копия на колекции от ръкописи и старопечатни книги, които са част от испанското библиографско наследство; съществуващи проекти и инициативи в Испания, свързани с цифровизацията и достъпа до цифровизирани документи; доклади, представени на конференции за съхранение на цифровото наследство (основни понятия и инициативи).

Ресурси:

<https://www.kuntaliitto.fi/>

<https://piki.verkkokirjasto.fi/web/arena/asiointi>

<http://www.minedu.fi>

РАБОТА С ДОБРОВОЛЦИ, ВЪВЛИЧАНЕ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ И ЛИЧНОСТИ С ВЛИЯНИЕ В РАЗВИТИЕТО НА БИБЛИОТЕКИТЕ

Искра Иванова,

Директор на Централна общинска библиотека „Петя Йорданова“ - Исперих

Красимира Сакъзова-Иванова

Общинска библиотека „Петър Матеев“ - Котел

Доброволческите дейности представляват един много богат опит, способстващ развитието на социални учения и компетенции, както и на чувството за солидарност към другите. Доброволците са равностойни партньори, носители на нови ценности и идеи, спонтанни и креативни хора с желание да развият устойчиви доброволчески практики в своята общност.

Тяжното привличане се осъществява в следната последователност:

- набиране на информация на местно равнище;
- представяне пред общността;
- обособяване на дискуссионни групи и групи по интереси;
- подбор и обучение на потенциалните местни лидери;
- делегиране на задачите по организиране на доброволческите групи.

Доброволци на библиотеката могат да бъдат: учители, ученици /среден и горен курс/, студенти, членове на обществени организации, пенсионери и всички, които желаят да се включат в доброволческите дейности, а именно:

- подготовка и провеждане на културни прояви – срещи, представяния, празници, конкурси, състезания, кампании;
- ръководство на творчески работилници (творческо писане, дебати, изкуства);
- ръководство и провеждане на обучения по начална и компютърна грамотност за деца и възрастни;
- техническа обработка на книги, компютърен набор на текстове, сканиране и др.

Посещението на библиотеките в Испания и Финландия по проект „Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“, финансиран по Програма „Еразъм +“ е част от цялостната стратегия на Фондация „Глобални библиотеки - България“ за модернизация, европеизация и интернационализацията на библиотеките в страната.

В рамките на проекта се проведеха две обучителни програми, включващи редица практически упражнения. При посещенията на обществените библиотеки бяха представени и множество доброволчески инициативи и услуги, насочени към потребителите.

Библиотеките в Барселона, Испания са добре организирани и с висока посещаемост. Правят впечатление със своята визия, интериор, екстериор и интегрирането на сградите към околната среда. Усещането за пространственост и широта е подчинено на удобството и грижата за потребителите. Те разполагат с уютни места за самостоятелна работа, обзаве-

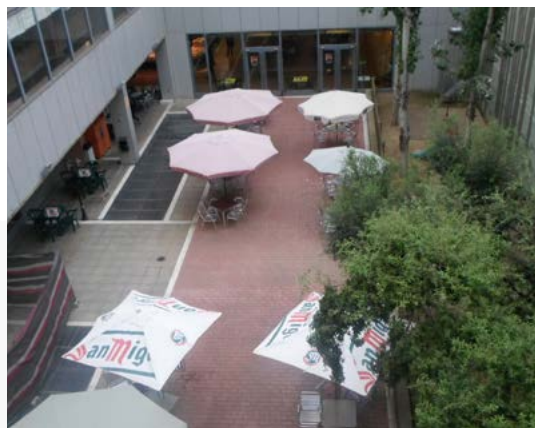
дени с удобни мебели, обособени като тихи зони, отговарящи на желанието на читателите да имат свое място извън дома, където могат да общуват и споделят общи интереси и занимания. Впечатление правят и изградените атрактивни детски зони, в които се предоставят безплатни услуги - обучения, културни развлечения и възможност за приятно прекарване на свободното време.

Посетените библиотеки впечатляват със своето отношение към потребителите и със стремежа си да бъдат на крачка от тях, да бъдат третото място след дома, училището/работата. Това е тяхна политика, включваща различни форми, с цел разширяване кръга на потребителите – провеждане на редица социални дейности, създаване на доброволчески клубове и включването им в програми от дейности, като семинари за насърчаване на четенето за най-малките, подготовка и провеждане на културни прояви, ръководство на творчески работници, курсове по различни езици и различни нива на обученията, особено в следните области:

- Технологии - семинари за запознаване с офис, Интернет навигация и комуникация;
- Чужди езици - предлагат широка гама от курсове за изучаване на чужди езици;
- Творчество - семинари по творческо писане, поезия и занаяти, артистична дейност;
- Използване на библиотеката - обученията как да се използват дигиталните ресурси като енциклопедии, бази данни и др.

Независимо от общодостъпността, е застъпен принципа на споделяне на книги и информация по неформален начин – така наречените „мобилни библиотеки“. Това е мобилна библиотечна услуга, при която библиотекари и доброволци предоставят библиотечни документи на места за отдих и хранене, магазини, болници, кафенета и др., които са сред най-посещаваните в района. Голяма част от потребителите в последствие стават доброволци в помощ на библиотеката.

Представените дейности предлагат възможности, обогатяващи традиционните подходи на обслужване в обществените библиотеки в Барселона.

Дейността на доброволния труд в библиотеките във Финландия включва работа за определено време в библиотеката, като след това, с получените знания, ако доброволецът желае и се справя с работата, остава да работи там, като заплащането му зависи от обема на работата и отговорностите му. Доброволческата работа може да включва: помощ на учениците с образованието, провеждането на различни лекции, като например обучение за управление на дрон или как да се поправят развалени мобилни телефони, таблети, лаптопи и други. В много от финландските библиотеки има постоянна практика за обслужване на хора по домовете им, хора, които нямат възможност да посетят библиотеката поради затруднено движение или увреждане. Книгите се разпределят в червени торбички, с което се отбелязва, че тези книги са приготвени за изпращане. Тази инициатива се реализира успешно именно благодарение на доброволчески труд.

Много популярни във Финландия са „Езиковите кафенета“ (Finnish language cafés) в библиотеките. Един неформален начин за подобряване на владеенето на финландски език. Услугата е насочена главно към мигрантските общности. В организацията и реализирането им често се използва работата на доброволци. С помощта на доброволци се реализира и обслужването на потенциални читатели в местата за излежаване на присъди.

Друга доброволческа инициатива е „библиотечна баба“, където обикновено се включват възрастни хора. Целта е да се предостави възможност на малките деца да се докоснат до баба и дядо. Възрастните хора отделят време на децата за четене, рисуване, плетене и др. , в рамките на библиотеката.

Активното участие на младите хора е крайно необходимо в стремежа да се изгради по-демократично, интегрирано и проспериращо общество. Когато местните и регио-

налните власти подкрепят и насърчават младежкото участие, те допринасят и за социалната интеграция на младите хора, като им помагат да се справят не само с предизвикателствата и трудностите на младостта, но и с предизвикателствата на съвременното общество. Към привличането на тази група потребители на библиотеката, в качеството им на доброволци, са насочени и усилията на специалистите от библиотечния сектор. Това помага на младежите да се формират като отговорни личности и изгражда мост между поколенията.

Ресурси:

Работа с доброволци: Наръчник за неправителствени организации и активни граждани.
- София: Герои на времето, б.г. - 96 с.:с ил.; 20 см.

Работа с доброволци. // Застъпничество, намиране на средства и разработване на проекти : Направление 5. - София, 2012, с. 94-108.

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibxavierbenguere/la>, 01.06.2017>

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibpoblenou/ca>, 01.06.2017>

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibjoanoliver/ca> , 01.06.2017>

<http://www.bnc.cat/>, 01.06.2017>

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibsagradafamilia/ca>, 01.06.2017>

<https://www.kansalliskirjasto.fi/en/using-the-library/working-in-the-library>

https://www.jarvenpaa.fi/jarvenpaa/index.tmpl?sivu_id=36

<https://www.porvoo.fi/kirjasto>

<http://slq.nu/?article=finland-finnish-library-association-the-voice-of-the-libraries>

http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Tikkurila_Library

http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Pasila_Library

БИБЛИОТЕКАТА И СОЦИАЛНАТА СТРУКТУРА НА ГРАДА

Наблюдения върху библиотеките в Барселона

Анна Кожухарова,

Директор на Общинска библиотека

„Искра“ - Казанлък

Съвременните испанци са четяща нация. Процесът на четене е станал неотменна част от ежедневието на хората в Каталуния. Класическо то намира илюстриране и в Барселона. В този голям и красив град, административен център и желана туристическа дестинация, четенето не е екзотика, а потребност, която е уважавана и изведена от властите в политика. Тук се чете, чете се много! Чете се навсякъде - в метрото, в парковете и градинките, в кафенетата... Особено категорично тази тенденция се чувства в обществените библиотеки.

При всяко посещение на публична библиотека в Барселона те грабва веднага фактът, че практически няма свободни места, а читателските зони са основен приоритет при оформянето на вътрешните библиотечни интериори, при това в многоетажни и големи сгради, каквито представляват всичките петдесет и малко повече на брой обществени библиотеки.

Четат всички - деца от предучилищна възраст и ученици, студенти, хора на 40 години и пенсионери. Ако се вгледаме в обобщената библиотечна статистика, ще установим, че приблизително 50 % от цялото постоянно население на града имат читателски карти. Сред читателите преобладават учащите и хората, които се занимават с информационни технологии. Интересен е и фактът, че 22 % от регистрираните потребители са граждани от страни, които не влизат в Европейския съюз, което приблизително съответства и на съотношението между чуждестранните резиденти и останалото население на Барселона.

Библиотеките в този толкова интересен и милионен град, по своя статут са държавни учреждения, достъпни за всеки. Те се управляват от Библиотечен консорциум, който определя принципите на тяхното съществуване и правилата за финансиране и ползване. Основните принципи на мрежата са демократичен достъп до информация, съхранение и разпространение на знания, основа за учене през целия живот и самообразование, общо-

достъпност без разлика в пола, образователния ценз, произхода, възрастта, социалния или здравословен статус.

Обществената библиотека в Барселона е институция. Тя се изгражда и функционира във всеки жилищен район, „на една крачка“ от жилището на гражданите. Пътят към всяка от тях е обозначен с указателна табела, на кръстовищата, където с такива се обозначават културните забележителности на първо място е подчертана посоката, която трябва да следваме, за да стигнем до това културно-информационно средище.

Единната политика на финансиране, както и задачите, които се възлагат на библиотеките в съвременна Барселона, водят до изграждането на културни и образователни центрове, които надхвърлят идеята за библиотечно-информационно обслужване.

Библиотеките в Барселона изпълняват важна културна и обществена мисия. Те са снабдени с всички условия за съвременно информиране, независимо от повода за посещение. Спокойните, обширни и комфортни помещения предоставят възможност за самостоятелна работа и усамотение, с Wi-Fi достъп, с възможност за самостоятелно компютъризирано работно място.

Читални и компютърни зали, фонотеки и видеотеки, актуални заглавия продължаващи издания, литература с научно и научно-популярно съдържание, учебници, енциклопедии и справочници- всичко, което е необходимо, за да определим тези институции като съвременни и удовлетворяващи информационно-образователните потребности на гражданите. Всички библиотеки освен това са оборудвани с пространства за провеждането на мултимедийни обучения, аудитории и многофункционални зали за самообразование, индивидуално обучение и провеждането на групови занимания. Сградите са напълно социологизирани и достъпни за хора с физически затруднения, както и за такива със специфични потребности.

Първото, което прави впечатление при посещението на всяка библиотека е широкото рекламиране на събития, най-често с културен характер, които се провеждат в жилищния район, в целия град, в самата библиотека или в другите културни средища. Афиши, брошури, флайери са поставени на специални информационни табла и приканват посетителите да се запознаят с тази богата културна палитра.

Много от библиотеките разполагат и с културни обществени центрове, така наречените **Centre Cívic**, където се провеждат различни културни мероприятия, майсторски класове, лекции и курсове. Особено ценно е, че повечето са безплатни за участниците. Така например, всеки може да се запише на курс по разговорен каталунски, испански, немски,

френски, английски или китайски, да, китайски. Има и курсове за цялото семейство, с практическа насоченост, като курсовете по кулинария или ръкоделие. Често се организират творчески тематични ателиета. Интерес, особено сред тийнейджърите, предизвикват „откритите сцени“, когато всеки може да покаже в концертно изпълнение своя талант или умение. Много от библиотеките са и центрове за организация и провеждане на локалните фестивали, с които, поради особеност във вероизповеданието и традициите, е така богат календарния празничен живот в Барселона.

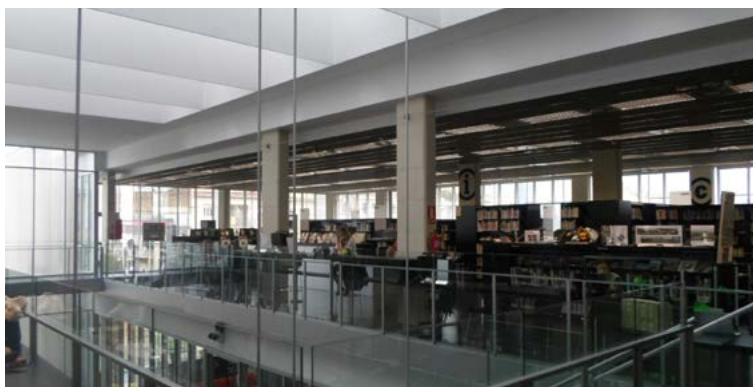
И местната власт, и самите библиотекари отдавна са разбрали, че библиотеките заемат особено значимо място в живота на местната общност. Поради своята достъпност и демократичност те играят и особена роля в процеса на интеграцията на хората с различна народност, културна и религиозна принадлежност и на потребителите със специални нужди. Библиотечните специалисти правят обстойни социологически проучвания на своите жилищни райони, често контактуват със своите потенциални потребители, посещават местата на общите районни събрания/да, в Барселона и днес съществуват кварталните агори/, активно участват в политическия и обществен живот. В резултат на това всяка библиотека като екип разполага с точна информация за демографския и етнически профил на своя район, за броя на безработните или професионалната реализация на жителите, за майките на малки деца и домакините, за броя чужденци и техните потребности и т. н. Усещане за едно приятелство и заинтересованост от страна на специалистите към хората от района съпътстват запознаването с всяка библиотека. И това не е формален интерес. Той се отразява в комплектуването на литература, в провеждането на обученията и другите социални дейности, в изграждането на клубовете от доброволци и др.

Обществените библиотеки в Барселона разбират своята социална роля като част от социална мисия. Те изключително много се интересуват от налагането на межкултурния диалог между всички жители. В проявите на библиотеките се включват съзнателно различни представители на етносите и отделните националности, за да се изградят не-

формални връзки и тече процеса на опознаване и признаване на равнопоставен достъп до услугата и ресурса. В кварталите се извършва комплектуване на литература на родните езици, изграждат се кътове и изложби, които представят обичаи на различните народи.

В навечерието на католическата Задушница в библиотеката Саграда фамилия беше направен олтар за възпоменание на починалите по примера на културата на жителите от Перу.

Местната и държавна власт внимателно следят потребностите и тенденциите в библиотеките. Тук отдавна е приключил анализът какво

място в живота на гражданите на Барселона заемат библиотеките. По своята значимост те се определят категорично като „трето място“ - след работното или учебното и дома.

Затова е удовлетворено настояването на живеещите в квартала на Саграда фамилия да се закрие кварталния МОЛ и на негово място да се открие библиотека - една от най-красивите и съвременни библиотеки в Барселона - Саграда Фамилия или на испански - Biblioteca Sagrada Família-Josep M. Ainaud de Lasarte.

Само в подземния и етаж остава съхранен локален маркет. В тази библиотека днес функционира и център за обществена подкрепа, а двете институции непрекъснато си взаимодействат в решаването на проблемите и информационните потребности на жителите от квартала.

Шестимата библиотекари, подпомагани от дванадесет асистенти, посрещат на ден средно 1 080 посетители, като за цялата година посещенията надхвърлят 322 000. Много от събитията, организирани тук са с цел пропагандиране на книгата и знанието - читателски клубни сбирки, срещи с

млади автори, изложби на млади творци, презентации на книги, курсове по компютърна грамотност, туристически екскурзии, творчески работилници и т.н. Но има и специално организирани, с цел направеното джендър проучване да доведе до реално подобряване живота на хора от местната общност - серия от изяви за утвърждаването на жени-творци или курсовете по говорим каталунски за възрастни китайци от квартала. На децата от семейства на емигранти в библиотеката се отделя специално внимание при подготовката за училище и конкретно се помага при писането на домашните. След отчитането на демографската характеристика - застаряващо население в района, библиотекарите започват да организират за възрастните хора посещения на концерти, театрални постановки, като библиотеката поема до 50% от цената на билетите или търси спонсори за тази си социално-културна дейност. Независимо от общодостъпната, удобна, съвременна сграда,

тук се застъпва принципа на работа на „библиотека без стени“. Библиотекарите и техни съмишленици-доброволци обикалят магазини и градинки, за да предлагат библиотечни материали на домакините, посещаващи тези места. Много от тях в последствие стават сами ревностни доброволци и помощници на библиотеката.

Решенията в градската инфраструктура също са взети в интерес на това библиотеките да се подкрепят като най-необходимите центрове на местната общност. Пространствата около тях са оформени като градинки и площадки за игра и спорт. Наблизо винаги има кафене или ресторант, често заведенията за обществено хранене са част от самата библиотека.

Поучителен е случаят, в който около библиотеката има пенсионерски клуб, оптика, магазин за хранителни стоки и ресторант. Така посетителите могат да разрешат свои битови и здравословни проблеми по принципа „на една крачка разстояние“, посещавайки библиотеката.

Зад всички социални чудеса в обществените библиотеки в Барселона стоят не само стратегии, указания и заповеди, но и високообразованите библиотекарите-повечето млади, усмихнати и креативни специалисти, които идват на работа не за да получават заплата /която и тук не е особено висока/. Води ги желанието да „подреждат“ своя град и своя живот, да изградят едно по-добро място за живот чрез всички възможности на обществените библиотеки, даже и тези, които още не са измислени и апробирани. И това им се получава по невероятно добър начин, впечатленията за който остават трайни и мотивиращи.

И това им се получава по невероятно добър начин, впечатленията за който остават трайни и мотивиращи.

Ресурси:

<http://catalunya.ru/topic/2831-biblioteki-barselony-otkrytye-po-voskresenia/>

<http://www.diba.cat/biblioteques/>

<http://catalunya.ru/tutorials/article/1664-obschestvennye-biblioteki-katalonii/>

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibsagradafamilia/es>

ЧАСТ 3: ДОБРИ БИБЛИОТЕЧНИ ПРАКТИКИ

ПРОУЧВАНЕ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ

Мария Грозева

Общинска библиотека - Карлово

Светлана Колева

Общинска библиотека „Искра“ - Казанлък

И в Барселона, и във Финландия услугите, предлагани от обществените библиотеки са сред най-често използваните общински услуги.

И в двете страни са въведени добри практики за проучване на потребностите на потребителите, което е изключително важно за доброто функциониране на библиотеките и изпълнението на основната им задача - да са в услуга на хората и да отговарят на очакванията им в най-пълна степен.

След изпълнение на „План на библиотеките на Барселона 1998–2010“, библиотеките се превръщат в отворени центрове, осигуряващи достъп до знания по активен и динамичен начин, които се грижат за обществените искания и изисквания, и свързани с контекста на новите технологии.

В Барселона е концентрирана огромната част от имигрантското население на Каталуния. Пристигането на граждани от други националности и култури, говорещи на стотици езици, увеличава разнообразието от потребители в системата от обществени библиотеки. При формиране на мултикултурни колекции и планиране на дейности се взема информация за етническата характеристика на района. Въвеждат се нови услуги, съвместно с имигрантски организации, за да се подпомогне социалната и културна интеграция на тези нови граждани.

Например в библиотеката „Manuel Arranz“ се закупуват книги и списания на различни езици, речници за възрастни и деца, музика от цял свят. Организирант се курсове за изучаване на испански и каталунски език. В раздел „Малките читатели на други езици“ се събират библиотечни документи за деца на възраст от 0 до 4 години и на други езици, освен официалните, особено на английски, френски и немски. Той се намира в Зоната за деца, но в обособено пространство, обозначено със специално лого. Този раздел е направен в отговор на търсенето на родители-чужденци, жители на Олимпийското село, които искат да четат истории на децата си на собствения си език. А също и на местни родители, които искат да се включат в обучението на децата си по други езици.

В библиотеката е направено предварително проучване на демографията на квартала преди да бъде открита там. Благодарение на него е натрупан първоначалния фонд, предвидени са подходящи помещения за читални и зали с компютри. Заради многото студенти, които посещават библиотеката, са осигурени две такива помещения - едното е само за работа, самоподготовка и проучвания и работното време е удължено до 1 часа през нощта.

Още от създаването си през 2009 г. тази библиотека насърчава издателствата и всички, работещи в сферата на традиционната и популарната култура, да ѝ предоставят копие от

своите публикации. Благодарение на това в момента тя разполага с богата колекция от книги (свързани най-вече с Каталуня) и CD-та с традиционна каталунска музика.

Интересен факт е, че сградата на библиотеката „Sagrada Família” първоначално е била предназначена за търговски комплекс. Но хората от квартала са поискали тези планове да се променят и в момента това е голям Културен център, в който различните организации, които се помещават там, работят съвместно и задоволяват потребностите на жителите по най-добрия начин. Самата библиотека има много посетители от различни възрасти. Учениците имат възможност да подготвят там домашните си, защото е осигурен необходимия учебен материал и достатъчно на брой компютри за ползване. За най-малките също е създадена подходяща обстановка и непрекъснато се организират занимания. Цялото семейство може да прекара полезно и приятно своето време там. И всичко това е постигнато с общи усилия от страна на потребителите и служителите.

В Правилата за използване на обществените библиотеки в Барселона, раздел Права на потребителите е регламентирано, че по различни канали, всеки от тях може да направи предложения и оплаквания, които да са подходящи за дейността на библиотеката и при набавяне на библиотечни ресурси.

На сайта на всяка обществена библиотека всеки потребител има възможност да попълни електронна форма със своите предложения, жалби или благодарности.

Други методи за проучване на потребностите на местните общности са постоянните анкети. Чрез тях се събира мнението на потребителите за прочетени книги, желания за закупуване на нови заглавия, предпочитания какви събития да се осъществяват и колко често, каква музика да се колекционира, какви занимания да се организират и т.н. Понякога такива проучвания са насочени към фокус групи, а по-често анкетите се разпечатват и предоставят на видно място за всички ползватели на библиотеката.

На много места се поставят кутии за предложения, дъски за самозалепващи се листчета, или пък такива за забождане на бележки (pinning) с различни идеи. При групови посещения в библиотеките се попълва заявка с данни за институцията, която организира посещението, професионалният профил на хората в групата, конкретния им интерес към библиотеката и оборудването и. С тези данни се планира програма, която да отговори на конкретните потребности. Модерната финландска библиотека е потребителски ориентирана. Има за цел да обслужва квартала или общината и да достигне потребителите, които не могат да посетят библиотеката. Според финландския Закон за обществените библиотеки (1492/2016) местните власти се консултират с жителите при вземане на решения по ключови въпроси, свързани с библиотеките. В съответствие с финландската Политика за обществени библиотеки 2015, библиотечните услуги трябва да бъдат на разположение там, където са хората. При планиране на услуги и дейности се следи за промени във възрастта на населението и социалните групи.

Правени са проучвания сред потребителите за различните модели работно време на библиотеките, например за въвеждане на самообслужване след края на работното време на библиотекарите.

Контактът с местни жители и потребители на библиотеките се поддържа по различни начини. На всеки две-три години се провежда стандартизирано проучване на ползвателите, като се вземат предвид и мненията на децата и младите хора.

Изградена е единна система за библиотечно обслужване на район Хелзинки- HelMet. Принципите на работа на всяка библиотека са еднакви, но във всяка от тях може да се намери нещо различно, отличаващо я от другите. На сайта на HelMet потребителите мо-

гат: да попълнят електронна заявка за закупуване на необходима за тях книга, списание, CD, DVD, като изберат и библиотеката, която използват; да предлагат съвместни проекти за библиобусите; да дадат мнение за библиотечните колекции; да посочат на какъв тип събития биха искали да присъстват; да правят предложения за рускоезичната библиотека Cello. Обратна връзка с потребителите относно комплектуване и библиотечни услуги може да бъде предадена устно или писмено на всеки сътрудник във всяка библиотека.

Като потребителски-ориентирана услуга пространствата за работилници Makerspace са с еднаква концепция във всички библиотеки, но предлагат занимания според желанията на потребителите.

В библиотека Тикурила ни бе представена презентацията относно Service Design, използван при предстояща промяна на Работно пространство и Музикален отдел според потребителските очаквания и интереси. Не са използвани услугите на професионалисти, а библиотекарите са планирали и извършили социологическо проучване. Определили са целевите групи – студенти; хора, работещи на свободна практика; самонаети лица; възрастни; млади хора и деца. Чрез въпросници, интервюта, наблюдения, специализирани материали, предоставяни на фокус групите, организиране на различни видове работилници (workshops) е направено подробно проучване на това как потребителите си представят, че трябва да изглежда и функционира библиотеката. Задавали са въпроси какво правят хората докато работят – дали пият кафе, дали говорят по телефона и т. н., защото новите поколения потребители използват пространствата по различен начин. По този начин, след анализиране на събраната информация, ще бъдат променени библиотечни пространства, които възможно най-добре отговарят на потребностите на местната общност.

Отново в библиотека Тикурила ни запознаха и с едно интересно решение, което са взели с други библиотеки от мрежата HelMet – да имат един общ фонд, т.е. при междубиблиотечно заемане поискани книги от едната библиотека не се връщат обратно в същата или т. нар. „книги без библиотека“. По този начин се натрупват колекции от търсена литература според интересите на ползвателите на съответната библиотека. Това е също един вид проучване на потребностите - в хода на работата се събира и предлага литература, която отговаря най-добре на търсенето. Съвсем скоро се очаква към тази практика да се присъединят и останалите библиотеки от мрежата.

И в двете държави личи стремежът библиотеките да бъдат притегателно място за своите читатели. Прави се всичко възможно да се подобрява непрекъснато обслужването им и това се постига чрез добре направени проучвания на нуждите на потребителите. А те се променят, затова и методите на проучване не могат да останат същите. Опитват се различни подходи, изпробват се разнообразни нововъведения и при добри резултати се въвеждат повсеместно. Всичко - с цел да бъдат наистина полезни и функционални.

Успехът на обществените библиотеки в Барселона и във Финландия се дължи и на факта, че се вслушват в потребителите си, че формират колекциите си, планират услугите и дейностите си според техните потребности. А това е залог и за развитие на една хармонична общност.

Ресурси:

<http://www.helmet.fi>

<http://now.libraries.fi/>

<http://www.libraries.fi/>

<http://bibliotecavirtual.diba.cat>

ИНОВАТИВНИ УСЛУГИ. ДИЗАЙН НА УСЛУГИТЕ

Албена Ихтиманска

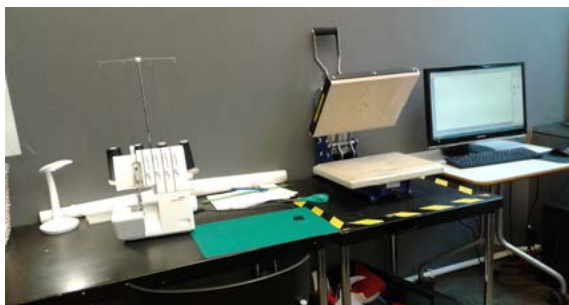
Директор на Общинска библиотека

„Паусий Хилендарски“ – Самоков

Въпреки, че остават ангажирани с основната си мисия за предоставяне на достъп до знания и насърчаване на грамотността, ролята на библиотеките в XXI век се простира далеч отвъд заемането на книги. Библиотеките дават възможност за учене през целия живот, развитие на работната сила, гражданска ангажираност, възстановяване след бедствие, обществено здраве, устойчивост на околната среда и др.

Библиотеките, както никога досега, са в позицията да играят важна роля в подпомагането на гражданите в едно общество, което е по-отговорно към своите потребности и желания. Промените в обществото на знанието изискват осъвременяване и разширяване на библиотечните услуги, които трябва да са адекватни на тези промени. Съвременните библиотеки трябва да изпълняват много роли. Те трябва да посрещат увеличаващото се многообразие от читателски потребности. Ето защо, за да реализират своя потенциал, библиотеките трябва да осигуряват широк диапазон иновативни услуги.

Финландия е една от страните с активно и развито библиотечно дело. Основно право на гражданите според финландската конституция е да имат свобода на достъпа до информация. Затова държавата подкрепя библиотеките. Финландия е една от малкото страни в света, които имат национална библиотечна политика със стратегически документи, очертаващи развитието на библиотеките. Това гарантира адекватно и устойчиво финансиране и целенасочено развитие на библиотечните услуги. Препоръките за качество на обществените библиотеки са публикувани от Министерството на образованието и културата на Финландия през 2010 г. Те съдържат пет секции: ангажименти и отговорности на държавната и местната власт за библиотечното обслужване; библиотечни услуги и тяхното използване; човешки ресурси и компетентности; колекции и материална база. Днес около 80% от финландците са редовни ползватели на библиотеките. И обществените, и научните библиотеки са отворени и безплатни за всички. В едно национално проучване на ползвателите от 2010 г. над 70% от 13 000 анкетирани жители твърдят, че библиотеките са подобрили качеството на живота им в някаква степен или значително. В друго проучване от 2010 г. – посветено на ползите от обществените библиотеки в ежедневието на хората 320 – обществената библиотека е възприемана като най-полезна като източник на художествена литература (71%), отраслова литература (67%) и като източник на материали за самообразование и свободното време (58%). В обществото преобладава възгледът, че обществените библиотеки най-добре се изявяват в насърчаване на равния достъп до информация, стимулиране на интерес към литературата и изкуствата, подпомагане на ученето през целия живот и демокрацията. „Търговската марка“ на обществената библиотека в съзнанието на широката публика е нейната роля да предлага равни възможности за ползване на литература, изкуства и лично развитие. Библиотечната и образователната система се крепят на два принципа: равенство и приобщаване. Изпълнението им на практика допринася значително за социалната сплотеност, културното развитие и икономическия успех, на които се наслаждават финландците в момента. Библиотеките изграждат капацитет и влияят на живота на хората във Финландия.

Мрежи, архитектура, добри колекции, високообразовани професионалисти. Това са характеристики на финландските библиотеки. Благодарение на тези елементи на качеството можем да добавим още една дума към списъка – популярност. Публични, академични и специални библиотеки са добре посещавани и използвани дори в ерата на интернет. Всички финландски библиотеки са отворени и свободни за всички, включително университетски и научни библиотеки, Парламентарната библиотека и Финландската национална библиотека. Визията за услугите е актуализирана в голям мащаб, за да се възползват гражданите. Някои от новите концепции за услуги наистина са изненадващи и вдъхновяват потребителите.

Такава услуга е „мейкърспейс“ – място за творчество, за самостоятелни и групови занимания, за „направи си сам“, пространство, в което библиотеките предоставят условия, а гражданите сами изпълват мястото и своето лично време със съдържание – създаване на продукти и изграждане на нови умения. Високата посещаемост се умножава, когато потребителите откриват, че в библиотеката могат да правят 3D печат, да конструират роботи, да рисуват и музицират с iPad, да правят собствени звукозаписи, да изработват подаръци и др. В пет библиотеки в Espoo са създадени мейкърспейс пространства: Iso Omena, Kivenlahti, Tapiola, Entresse. Всички те имат една и съща концепция – насърчаване на творческите способности и интереси на хората, на различен профил според живеещите потребители:

- В библиотеката в Исо Омена ползватели са предприемачи, изобретатели, студенти и юноши;
- В библиотеката в Тапиола - ученици, граждани, студенти;
- В Селло – възрастни;
- В Ентресе – имигранти, възрастни, жени, ученици.

Какво се случва в мейкърспейса? Потребителите могат да програмират със Scratch, да се занимават с легороботика - ефективен и забавен начин за усвояване и прилагане на знания в областта на физиката, математиката, информатиката, информационните технологии. С лего комплекти желаещите имат възможност да разработват, програмират и контролират модели от реалния свят. В Библиотека 10 и Исо Омена потребителите имат възможност да ползват шевни машини и машини за бродерия за своите нужди, като заплащат само за материалите. Интересен пример е използването им за ушиване на сватбени подаръци. На най-голям интерес се радват 3D принтерите и скенерите. В Библиотека 10 и Исо Омена потребителите могат да наемат безплатно куфарчета с инструменти за ремонт. Голяма атракция предизвиква дърводелският струг в мейкърспейса в Исо Омена. Той се използва само след инструктаж и в присъствието на служител на библиотеката, от гледна точка на безопасността на ползвателите.

Мейкърспейс пространството дава на потребителите свободата да създават, да опитват нови неща, да правят грешки, да се учат и да успяват. Създава равенство между хората и благоприятства за устойчивото развитие на обществото.

Финландските библиотеки играят основна роля за насърчаване на културното многообразие и споделяне на знания; в предоставянето на мултикултурни библиотечни услуги в процеса на социализация на имигрантите и отделните етнически общности. За да подадат ръка на тези целеви групи библиотеките създават нова услуга - „Езиково кафене“.

Идеята за езиковото кафене е проста: всеки, който говори финландски като чужд

език, може да дойде в местната библиотека, за да практикува собствени устни умения и да общува на роден език. В момента има седем библиотеки в Хелзинкската столична зона (Pasila, Sello, Itakeskus, Vuosaari, Kannelmäki, Maunula и Tikkurila), където можете да намерите езиковото кафене. Библиотеките предлагат място, някои закуски и чай, и групови координатори. Езиковото кафе решава няколко проблема:

Развива толерантността. Темите на разговор често са за най-любимото хранене за празниците, какъв е начинът да се грижиш за децата, как се празнуват сватбите във вашата страна и т.н. Когато срещнеш някой „подозрителен“ човек лично и чуеш неговата история - можеш да погледнеш ситуацията с другите очи. А за финландците, израснали в културно хомогенна страна, това е добър начин да се запознаят с различни гледни точки.

„Езиковото кафене“ подпомага интеграцията. Някои групи имигранти живеят в доста затворени общности и не комуникират много с местните хора на неформално ниво.

Насърчава ползването на библиотечните услуги. Като представители на различни култури, имигрантите не винаги имат същото разбиране за библиотеката, каквото имат местните хора, понякога дори не подозират за съществуването на библиотеката. За някои „Езиковото кафене“ е първото посещение в библиотеката. Подобно на финландските езикови кафета, в библиотеките започват да се появяват и други групи за срещи и изучаване на езици (например английски и испански в библиотеката Sello), където вече финландците, които искат да практикуват тези езици, могат да го направят.

Финландските библиотеки са осъзнали ролята, която грамотността играе за подобряване живота и ролята на четенето за подпомагане развитието на личността. Услугата „библиотечно куче“ подкрепя тези, които имат затруднения в четенето. В библиотеката в Тапиола, деца, които се учат да четат или пък имат образователни проблеми, могат да почетат на куче. Наличието на куче дава на децата увереност в четенето на глас. Очаровани от необичайната ситуация, както и от възможността да поиграят с кучето, децата забравят трудностите и получават необ-

ходимата морална подкрепа. Четенето на глас на четириног приятел успокоява и отпуска. Комуникацията с кучето-слушател обикновено трае 15-30 минути и е безплатна. Нужно е само да се запази час в библиотеката. Не само децата, но и възрастни могат да получат едно незабравимо преживяване на общуване с четириног приятел.

Друга подобна услуга е „библиотечна баба“. Обикновено това е възрастна жена-доброволка, която прекарва време с децата и която, като собствена баба им помага при писане на домашни, четене и други дейности от ежедневието. Тъй като във Финландия разстоянията са големи и много от децата виждат рядко своите баби и дядовци, това е начин да се запази връзката между поколенията.

В отговор на намалялото заемане на музикалните колекции от компактдискове, финландските библиотеки развиват нови услуги. Библиотека 10, Исо Омена, Тапиола, Тикурила предлагат **музикални студия**. В тях любители и професионалните музиканти имат възможност да се възползват от модерно звукозаписно оборудване и музикални инструменти. Могат да правят звукозаписи, да репетираат, да създават собствена музика. Библиотеката в Тикурила привлича посетители със звукоизолиран караоке кът, в който меломаните спокойно да се отдават на хобито си. Зоната за любители-певци може да бъде запазена за до два часа чрез читателска карта. Изборът от песни е измежду повече от 3000 заглавия, които са поместени и на сайта на библиотеката. От библиотеката предлагат също уроци по микрофонна техника и за справяне със страха от сцената и сценичната треска. Идеята, която е осъществена като част от програма за предоставяне на нови услуги в библиотеките, набира популярност сред хора от всички възрасти, включително сред обитателите на намиращ се наблизо дом за стари хора.

Също така трябва да се отбележи и необичайната услуга, която предлагат две библиотеки в Хелзинки и Еспоо – всеки желаещ може да се възползва от „**персонален музикален консултант**“. Този консултант споделя опит по всеки въпрос, свързан с музиката на определен стил, жанр, или епоха, както и неговата история на развитие.

Свободният достъп до компютри и интернет са характерни за всички финландски библиотеки. Това е особено важно за хора, които не използват онлайн ресурсите, заради липса на достъп или умения за боравене с новите технологии. В комбинация с осигуряването на компютърна грамотност, библиотеките във Финландия предлагат на потребителите си и услугата „**дигитален консултант**“. Жителите се учат как да използват мобилните си телефони, да качват снимки онлайн, да правят клипове, да продават в eBay, да използват онлайн източници, да заемат електронни книги. Понякога носят и собствените си устройства, за които искат да научат повече.

Нова тенденция в библиотечната система на Финландия са т.нар. „**Библиотеки на самообслужване**“ - оборудвани с видеонаблюдение и система, която позволява на потребителите да използват библиотеката самостоятелно в извън работното за библиотекарите време. Чрез специални автомати за самообслужване могат да се заемат и връщат библиотечни материали, потребителите могат да използват компютри, да четат вестници и списания, да провеждат срещи. Има достъп до безжична мрежа.

„**City center**“ - това са места в библиотеките, където жителите могат да получат помощ при попълването на различни формуляри, плащането на данъци и др. Услугата се ползва с популярност особено при хората от третата възраст.

„Вещи под наем“ – предоставя достъп на хората до най-разнообразни предмети от ежедневието: спортни принадлежности – велосипеди, тенис ракети, хокейни стикове и т.н., и инструменти тип „направи си сам“. Концепцията се ражда от идеята, че на хората не им е нужно да притежават толкова много вещи. Често те ги използват веднъж на няколко месеца. Вместо да пилеят пари и пространство, те могат да ги получат чрез библиотеките.

Финландските библиотеки държат да достигат до всички, които желаят да четат и да ползват техните услуги. Поради големите разстояния между някои градове и села, както и големия брой на малки населени места, в които се оказва нерентабилно поддържането на постоянна библиотека, се налага като успешна услугата **„Библиотечен автобус“** или т.нар. **„Библиобус“**. Тези мобилни библиотеки имат строго определени маршрут и график. Цели се достигане и до различни целеви групи - хора в неравностойно положение, старчески домове и др.

Библиотеките в Барселона са културни и образователни центрове, които надхвърлят идеята за библиотечно-информационно обслужване. Техните услуги се приспособяват и развиват според промените в обществото, демографските характеристики и културното многообразие. Ето защо наред с изобилието от книги, DVD и CD носители, оборудвани компютърни зали, те предлагат редица иновативни услуги.

Голяма част от каталунските библиотеки предлагат на гражданите възможност за участие в разнообразни уъркшопове и събития, повечето от които са безплатни за участниците. Всеки може да се запише на курс по разговорен каталунски, испански, английски, немски, френски, та дори и китайски език. Предлагат се възможности и за придобиване на практически умения – като готварство и плетене. Организиран се и творчески тематични ателиета. Всички библиотеки имат зали за изложби, където експонират творби на местните жители. Във всяка библиотека се предлага богата информация за събитията, които се провеждат в съответния жилищен район, събития от градски мащаб, както и афиша на каталунските културни институции.

За да осигурят правото на хората със зрителни увреждания да ползват библиотечните колекции и услуги, плотовете на масите са оборудвани с ръчни лупи. Някои библиотеки предлагат и софтуерни програми с направляващо сърфиране. Francesc Candel library е оборудвана с електронна лупа, ръчен разширител за букви и един оптичен четец със синтезатор, който сканира всички видове хартиени документи като помощно средство за хората със зрителни увреждания.

Библиотеките в Барселона осигуряват достъп до учебни помещения, услуги и технологии, които дават възможност да се провеждат програми за групово обучение и дейности, свързани с ИТ технологиите. Обучават потребителите в компютърна грамотност, дигитална фотография, офис софтуер, създаване на блогове, използване на социалните медии, а също и използване на смартфони и таблети.

Курсовете за дигитални умения са фокусирани върху ползването на мобилни устройства за хора на възраст 55+. Наречени

са „**дигитални лаборатории**“ и имат за цел създаването на достъпна среда и подкрепа за реализиране на дигиталното включване. Организиран са от фондация Pere Tarres и Vodafone. Те имат 4 нива:

1. Как работи смартфонът Ви – начинаещи 1.
2. Как работи смартфонът Ви – начинаещи 2.
3. Снимки и видео – открий и сподели дейностите си.
4. Комуникация чрез GSM, APPS, Whatsapp.

Все по-често в библиотеките се използват т.н. „**QR кодове**“ като ново средство за предлагане на услуги и интегриране на дигиталната информация във физическото търсене. Те съдържат линкове, които бързо прехвърлят към онлайн съдържание. Разчитат се посредством камерата на смартфон и специално приложение.

Часове по творческо писане – тази услуга на обществените библиотеки в Барселона е насочена към хората, които искат да изразят идеите и чувствата си в писмена форма и ги учи на техники на писане и как се създават истории.

Удоволствието от четенето може и трябва да бъде открито от най-ранна възраст. Ето защо барселонските библиотеки предлагат широк и разнообразен спектър от дейности за деца и родители. Имат занимания за деца на всякаква възраст, включително и бебета. Пространствата, предназначени за тях, целят да съчетаят образователните и развлекателните им нужди като същевременно създават познато място за срещи, което ги насърчава да общуват. Основната цел е да се създават и насърчават навичките за четене, да стимулират творчеството и въображението им. Интересна услуга, която предлагат е „**В скривалището на мечтите**“ – място, където децата споделят и участват в магията на четенето с помощта на аниматор, който представя различни видове книги. Най-малките потребители участват и в работилници за разказване на истории, четене на глас и др.

Организиран се и **музикални часове** – образователни концерти за запознаване на децата с различните стилове музика и развиване на тяхната чувствителност и творчество.

„**Първи стъпки**“ - това е проект за запознанство на бебетата със света на книгите от първата година на живота им. Включва сензорни дейности, които стимулират у най-малките интерес към книгата.

Дизайнът на услугите предоставя възможност на всеки потребител самостоятелно да участва в продукта, който създават библиотеките във Финландия и Барселона. Потребителските нужди и желания определят посоката на развитие. Ето защо и в двете страни специалистите се стремят да приобщят гражданите към разработката на нови библиотечни услуги. На тази цел са подчинени обстойните социологически проучвания, стремежът към пряк контакт с потенциалните потребители.

- Дизайнът на услугите има няколко цели:
- Вникване в нуждите на потребителите;
- Внедряване на нови услуги;
- Планиране и изпълнение на библиотечни услуги, които функционират добре от гледна точка на потребителите;
- Създаване на по-добра връзка с потребителите и изграждане на общност.

Във Финландия и Барселона библиотечните специалисти са тези, които изпълняват процеса на дизайна. Методите, които използват са: въпросници, интервюта, наблюдения, провеждане на различни уъркшопове. Често комбинират тези методи с някое популярно събитие, за да се осигури по-голям брой участници от целевата група.

Библиотеката в Hakunila (Финландия) провежда допитване какво биха искали ползвателите да има в една съвременна библиотека. Целевите групи, върху които се фокусира, са тийнейджъри и възрастни. В допитването вземат участие голям брой потребители – попълнени са 400 въпросника и са проведени 7 уъркшопа със 120 участника. Резултатът – тийнейджърите искат самостоятелно помещение. По тяхно предложение са обновени и старите мебели, като масите са облепени със страници от книги.

Библиотеката в Martinlaakso организира уъркшоп за потребителите си в МОЛ. Това води до голям брой участници – 900 човека. В резултат- библиотеката редуцира книгите, които не се ползват и създава пространство за децата.

Интересен подход при дизайна на услугите е приложен в Point, където таргет групите са тийнейджъри и семейства с малки деца. Провеждат медийни понеделници – децата снимат най-грозното или най-тихото място в библиотеката, правят колаж на любимите си кътове в библиотеката и видеоклип „Как изглежда библиотеката на мечтите“. След анализ на събраната информация специалистите предприемат промяна на библиотечното пространство и тестват новите услуги.

Библиотеките в Барселона проучват и събират информация за демографския и етнически профил на своя район, за броя на семействата с малки деца, броя на безработните и чужденците и на тази база профилират услугите си.

Библиотечните специалисти във Финландия и Барселона съчетават собственото си ноу-хау с мнението на потребителя, вместо да се придържат към идеята за собствения си монопол над знанието, като по този начин изграждат един добър дизайн на успешни и потребни библиотечни услуги.

Ресурси:

<http://now.libraries.fi>

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/ca>

НОВИ ТЕНДЕНЦИИ В БИБЛИОТЕЧНИЯ ИНТЕРИОР. ОБОСОБЯВАНЕ НА ЮНОШЕСКИ И ДЕТСКИ ОТДЕЛИ, КЪТОВЕ ЗА РАННО ДЕТСКО РАЗВИТИЕ

Валентина Терзиева,

Градска библиотека „Пеньо Пенев“ – Димитровград

Теодора Кузманова,

Градска библиотека “Паусий Хилендарски” – Асеновград

Благодарение на ясно изразената държавна политика на подкрепа и създаване на възможности за развитие на библиотеките и техните услуги, в Барселона и Финландия тези институции са затвърдили своето място на предпочитани от гражданите културни, социални и информационни центрове, места за прекарване на свободното време и самоусъвършенстване. Библиотеките там са държавни и за работещите в тях професионалисти е от първостепенно значение да получават обратна връзка от своите потребители, за да насочат усилия в проектирането на пространствата и библиотечните услуги така, че да са изцяло в полза и съобразени с нуждите на данъкоплатците.

Много важна роля за функционирането на библиотеките и осъществяването на иновациите в услугите играят библиотечните сгради. Обществените библиотеки в Барселона и Финландия са добре проектирани. Голяма част от тях се намират близо до мястото на други обществени дейности, привличащи много хора – магазини, културни центрове, здравни центрове, училища. Някои от библиотеките в района на Хелзинки са разположени в молове и са изключително оживени. Част от библиотеката в Исо Омена е разположена пред чакалните на медицински кабинети – така пациентите имат възможност да ползват библиотеката, докато чакат за преглед, а същевременно им се осигурява и анонимност.

Новите тенденции по отношение организирането на интериорните пространства следват максимата, че съвременните библиотеки все повече се превръщат от място за книги в място за хората. Наблюдават се просторни, уютни, добре осветени пространства, обособени така, че да предразполагат за прекарване на свободното време в четене, почивка, самоусъвършенстване.

Вътрешният дизайн на библиотеките се отличава със светли цветове, функционални, красиви и хармониращи със средата пространства, които могат да се използват и за общуване, творчество и иновации.

Все по-често в библиотечните сгради навлизат кафенетата и се осигурява възможност за консумиране на храни и напитки, така необичайно у нас. Това предразполага по-дълъг престой на потребителите, на които не се налага да излизат извън сградата, в търсене на места за консумация.

С увеличаването на броя на свободните професии и фрилансерите, финландските библиотеки отговарят с осигуряването на удобни пространства за работа, в които може да се използва свободен Wi-Fi и др. Те са наречени „**urban office**” и представляват малки обособени пространства, които гражданите могат да ползват, за да работят, да провеждат интервюта за работа, делови срещи. Тъй като библиотеките обикновено се намират на комуникативни места, тази услуга създава голямо удобство и е доста популярна.

Освен пространствата за провеждане на групови занимания, често срещано в библиотеките в Барселона, като град с много университети, е предоставянето за ползване на т. нар. „**постоянни стаи за учене**”, които работят до късно през нощта, дълго след края на работното време на библиотеката. Създадени са за удобство на студенти, имигранти и други нуждаещи се, които нямат подходящи условия и достъп до съвременните технологии в жилищата си.

Обособяват се т.н. „**буукросинг зони**” или „свободни библиотеки”, където хората могат да обменят книги на свободен принцип, което е още една форма и възможност за библиотеките да насърчават четенето при всички възрасти.

Все повече библиотеки предоставят **открити сцени**, на които всеки може да представи своите изпълнения, да организира представяне, четене или открит дебат и т.н.

Голяма част от стелажите за книги са подвижни, така че да може пространството бързо да се реорганизира, в зависимост от конкретното събитие.

Интересна практика, която би имала приложение у нас, е разделянето на детско-юношеските отдели на три сектора в зависимост от възрастовата група:

Кът за ранно детско развитие (0-6 години)

Много изследвания показват, че децата, на които се чете и говори от най-ранна възраст, се развиват по-бързо, по-заинтересовани са за обкръжаващата ги среда, по-бързо учат, по-добре се справят в комуникирането с другите, развиват подготвителни умения за четене. Съвместното четене на книжки с картинки, кратки приказки и др., въвежда детето в многоликия свят на събития и опит, развива различни интереси у детето, дава възможност за придобиване на знания.

Кътовете се отличават с изключителна пестроцветност, изобилие от плюшени и други играчки, конструктори, пъзели, му-

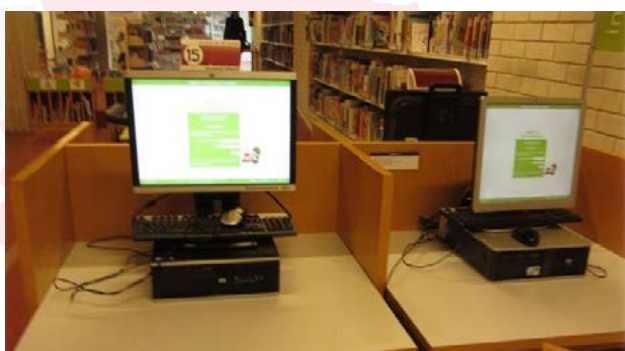

зикални инструменти и др. Обособени са така, че да привличат най-малките потребители от пръв поглед и да са удобни за съвместни занимания на родители и деца. В някои от тях са оформени сцени за куклен театър. Когато детето има възможност да гледа театър и да слуша различни звуци, за него случката става не само по-забавна, но и стимулира развиване на уменията да се слуша критично.

Деца от 7 до 12 години

В процеса на израстване и учене, децата се срещат с редица предизвикателства. Въпреки че абстрактното мислене все още не е налично през този етап от развитието, децата разбират все по-добре причинността на събитията. Те се чувстват самоуверени и си поставят по-високи цели, което ги прави конкурентни и успешни.

Занимания в библиотеката:

- Освен традиционни книги, на разположение на младите читатели са електронни четци, лаптопи, плазмен телевизор;
- Кътове за развиване на умения по приложно изкуство и други занаяти.
- Колективни игри по отбори;
- Доброволчески инициативи. Работа в екип;
- Придобиване на презентационни умения.

Пространство за тийнейджъри (13-19 години)

Все повече библиотеки организират пространствата си така, че да обособят специално място за младите хора, така че те да имат свое място извън дома, място за срещи, свободно общуване с приятели и споделяне.

Модерната библиотека протяга ръка към младежите като място и форум за обсъждане на техни проблеми и провеждане на дискусии. Тийнейджърите идват в нея не само, за да потърсят информация и пространство за учене, а защото към тях библиотекарят се отнася добре, с компетентност и уважение.

Библиотечни занимания:

- Зали (8-10 места) за разработване на проекти, дебати, дискусии по теми;
- Литературен клуб, в който младежи упражняват креативно писане;
- Звукозаписно студио и работа със звукозаписни устройства;
- „Language café“, където доброволци помагат на посетители да правят полезни неща, например: придобиване на разговорни умения по чужд език;
- Кът, в който се усвояват различни занаяти.

Всичко, изброено до тук, показва професионализма на библиотечните специалисти и стремежът им да превръщат съвременните библиотеки в разпознаваемо и предпочитано „трето място“ – веднага след дома и работата /училището/.

МОДЕРНИ
БИБЛИОТЕКИ

СОФИЯ

БАРСЕЛОНА

БИБЛИОТЕКАТА И СОЦИАЛНАТА ИНТЕГРАЦИЯ

Марлена Станоева, Милена Бичакова

Общинска библиотека "Паусий Хилендарски" - Самоков

Библиотечните и информационни услуги насърчават равния достъп до образование и култура, четене, изкуство, учене през целия живот. Библиотеките са място и за социална интеграция и за комуникация на хора от всякаква възраст и националност. Те са съществен елемент в развитието на обществото, което трябва да бъде информирано и непрекъснато развиващо знанията си. Всички дейности и услуги, които извършват библиотеките, са в полза на гражданското общество и успяват да бъдат съществена част от живота на хората. Библиотечно-информационните специалисти се стремят услугите им да достигнат до всички и всички да имат равни права за ползването им, независимо от възраст, пол, етнически или национален произход, мнение, религия, здраве, сексуална ориентация. Главната роля на библиотеката е да приобщи хората и да им създаде среда, в която те да развиват своите умения или да придобиват нови такива. Това доказва работата с мигранти, безработни младежи, хора в неравностойно положение, на всякаква възраст и такива, които просто живеят в отдалечени райони.

На тези принципи е базирана цялостната работа на финландските библиотеки. Тук широко разпространение имат мобилните библиотеки - както за възрастни, така и за деца. Библиотеката в Еспо например, разполага с два библиобуса. Това са обикновени автобуси, които обаче, вместо да превозват хора, са пълни с книги. Мобилните библиотеки работят през делничните дни, с изключение на лятната ваканция и празници като Коледа и Нова година. Повечето библиобусове посещават няколко спирки два пъти седмично. Те се движат по определен график и стигат до райони, където няма библиотеки.

Както във Финландия, така и в Барселона, хора, които са трудноподвижни или временно не са в състояние да стигнат до библиотеката могат да получат в домовете си необходимите им библиотечни материали. Те се доставят от доброволци, а при направена предварителна заявка, доброволците четат на потребителите.

И във Финландия, и в Барселона, преди дадена библиотека да въведе някаква иновация, изключително много се съобразява с мнението на гражданите. Правят се проучвания и се търси тяхното мнение, какво им е необходимо, от какви нови услуги имат потребност. И чак след като вече институциите имат налице резултатите и знаят как биха могли да бъдат полезни на хората, те прилагат иновацията. За голямата роля на библиотеките в Барселона в живота на гражданите, можем да съдим и по трансформацията на сграда от бивш търговски център в библиотека. След проучване сред жителите на квартала се взема решението в тази сграда да се открие библиотека и Център за обществена подкрепа. Като тези две институции си взаимодействат. Провеждат събития, свързани не само с книгата, но организират и творчески работилници, туристически екскурзии, курсове по компютърна грамотност, изложби и др. След специални проучвания организират събития с цел подобряване живота на хората от местната общност.

Важно е да се уточни, че когато говорим за свободен достъп до библиотеките се има предвид и за достъпността им за хора с нарушена двигателна способност. Библиотеките са леснодостъпни, повечето се намират на места, до които хора с инвалидни колички биха могли да стигнат без усилие. Зоната за качване и слизане се намира в близост

до входа, има рампи за инвалидни колички и т.н. Обществените библиотеки работят по проект за хора със специални потребности. За потребители с двигателни увреждания има компютри с джойстик, вместо с мишка. За хора с увреждания на слуха библиотеките предлагат преводачески услуги на езика на знаците. Система наречена „магнитен пръстен“ позволява звука да отива директно в слуховите апарати. Някои от библиотеките предлагат материали и подходящ софтуер за хора със зрителни увреждания. Предлагат се аудио книги, книги с по-голям шрифт, лупи, по-големи монитори и филми с аудио описание. Мултимедийните пространства в библиотеките разполагат със софтуер JAWS-екранен четец, който конвертира видимото на екрана в звук, така че потребителите имат достъп до интернет.

Изключително важна роля има Celia – финландската агенция за достъпни медии, която е основана през 1890 г. Библиотечната мрежа Celia е създадена в помощ на незрящите хора. Тя се е превърнала в част от образователния и културен сектор на обществото. Основните и задачи са:

- да предоставя литература в достъпни формати,
- да разпространява художествена и нехудожествена литература чрез публичните и университетските библиотеки.

През 2013 г. тя вече има продадени близо 8400 учебници. Celia могат да използват и хора, които имат увреждания като: дислексия, затруднения в ученето, затруднения в четенето, мускулни заболявания, парализа и др. Предназначена е за хора на всякаква възраст, но основната група е 65+. Celia притежава колекция от 40 000 говорещи книги, специални материали за хора с увредено зрение, учебници за всички образователни равнища, Брайлови книги, електронни книги. Всички те могат да се заемат от обществените библиотеки или директно от Celia по емейл. Говорещите книги могат да се слушат чрез мобилен телефон, таблет, компютър. Celia достига до хората:

- Чрез разговори с учителите;
- Когато се провеждат родителски срещи;
- С помощта на организациите, които се намират в даденото населено място;
- Чрез реклама в списания.

Много популярно в библиотеките във Финландия е т.нар. “езиково кафе” за бежанци, мигранти /Language safe for refugees/, което се провежда например всяка седмица в библиотека Тапиола. Там непринудено и в неформална обстановка новите потребители изучават финландския език и постепенно подобряват нивото си на владеенето му. В тези групи хората дискутират различни теми или просто си говорят. Това е отличен начин мигрантите по-лесно да се приобщят, да завързват нови познанства и да не се чувстват като чужденци. Освен това библиотеката оказва помощ на мигранти, които не могат да се справят с попълването на важни документи, които са свързани с престоя им в страната.

В Барселона, след проучвания, се организират събития, с цел подобряване живота на хората от местната общност, като курсове по каталунски за възрастни. На децата на емигрантите се отделя специално внимание при подготовката на учебното съдържание със съдействието на доброволци. Обществените библиотеки също спомагат за межкултурния живот на всички жители, като включват в мероприятията си представители на различни етноси и националности, с цел изграждане на връзки и опознаване. Във фондовете се комплектува литература на родните езици на потребителите, чрез различни изложби се

представят обичаите им. В библиотека „Саграда фамилия“ за католическата задушница се прави олтар за възпоменание на починалите за жителите от Перу. Според географската характеристика на района, за възрастните хора се организират посещения на концерти и театрални постановки с намаления, като се търсят спонсори за тези културни прояви.

За младежите, които не работят или нямат изградени трудови навици, например, в центъра за работа с младежи в Порнайнен са създадени условия, в които те да са учат и да развиват уменията си в областта на фотографията.

Библиотеките насочват дейността си и към хора, чиято възраст е 55⁺. Организират се курсове по програмиране и дигитална грамотност. По съвместен проект с мобилен оператор се обучават хора да работят с нови мобилни устройства, да правят снимки, да редактират и споделят информация, да теглят полезни приложения, като част от тези приложения позволяват на потребителите да получават информация за дейността на библиотеките, препоръки за книги, музика, филми. Така потребителите могат да направят избор за участие в събитие в библиотеката според собствения си интерес, както и да разберат коя е най-близката библиотека до тях, какво е работното и време, и каква дейност развива.

Интересна кампания организира библиотеката в Тапиола – среща с кучето Vorje. Всеки, който желае може да го посети и да му почете. Мисията на Vorje е да слуша, защото гласът на четящия е музика за ушите му. Просто слуша без да коментира или критикува, и с нетърпение очаква желаещите. Това е по-различен и интересен начин за децата да се научат да четат или да усъвършенстват четенето си. Тази иновация не е предназначена само за деца, но и за възрастни. Интересен начин е малчуганите да се забавляват докато четат и да изпитват удоволствие от книгите.

Интерес при децата будят и срещите с „библиотечната баба“. Някои от библиотеките правят срещи на деца с баби, които правят компания на малките, четат им книги и играят с тях.

В Барселона инфраструктурата на града също е съобразена с библиотеките и пространствата около тях са оформени като градинки и площадки за игри, кафенета и заведения за хранене, пенсионерски клубове, оптики, аптеки. Всичко това е направено с цел да улесни потребителите - посещавайки библиотека да решат своите битови и здравословни проблеми.

За да могат библиотеките да се превърнат в културен център, който максимално добре да отговаря на нуждите на своите граждани, те непрекъснато трябва да са в контакт с местната общност, да имат добра комуникация с потребителите. По този начин библиотечните служители ще знаят най-добре какви са техните нуждите и какви са опциите за осъществяването им. Тази ангажираност с местните общности се доказва със социологическите проучвания на жилищните райони и непрекъснатият контакт с потребителите. Благодарение на тази взаимна връзка между библиотека и общество, социалната интеграция е възможна. Всяка библиотека има информация за демографския и етническият състав на района, в който се намира. Познаването на потребностите на населението определят и дейността на библиотеката, комплектуването на литература и услугите, които предлага.

ЧАСТ 4: ПРИМЕРИ ЗА ДОБЪР БИБЛИОТЕЧЕН МЕНИДЖМЪНТ

БИБЛИОТЕКА “JOAN MARAGAL”- БАРСЕЛОНА

Библиотеката на хълма

Стефан Димитров

Фондация „Глобални библиотеки – България“

Библиотека Йоан Марагал е една от най-новите в Барселона. Тя отваря врати на 19 юни 2014 г. в градините на Вила Флора. Носи името на поета Йоан Марагал Горина (Барселона 1860-1911), една от най-важните и влиятелни фигури на Каталония в края на 19-ти и началото на 20-ти век. Част е от библиотечната мрежа на Барселона. Тя става централна библиотека на квартал Сирия, като обслужва над 35 500 граждани, координирайки дейността на още две библиотеки – Библиотека Клара и Библиотека Жосеп Миракъл.

Библиотека Йоан Марагал е една от най-модерните в Барселона. Отличава се със съвременна и функционална архитектура и интериорен дизайн. Като всяка друга библиотека от библиотечната мрежа на Барселона, наред с основните услуги, които предоставя на гражданите, включващи предоставяне и на електронни и аудиокниги, тя също има своя специализация. Тук можете да откриете много материали и изследвания, посветени на книгите и четенето. Заедно с това библиотеката се е посветила на мисията за развитие на дигиталните умения на своите потребители. Библиотеката развива и онлайн услуги. Не на последно място, тя предоставя възможности за организиране на различни срещи и събития, включително фестивали. Съчетанието на разнообразни услуги я превръща в притегателно място за местната общност. През 2015 г. тя регистрира 230 954 посещения, като средно на ден обслужва 778 граждани.

Модерна архитектура в симбиоза с околната среда и функционален интериорен дизайн

Структурата на сградата на библиотеката и начинът, по който е построена, е засвидетелстване на уважение към оригиналната гора, която е била на това място преди години. Библиотеката е полуподземна. Вкопана е в земята. Озелененият ѝ покрив е на същото ниво като старата градина Villa Florida. Това предполага възстановяването на градината в максималната ѝ големина.

[към съдържание](#)

Площта на библиотеката е 3459 м², разпределена на два етажа, със силно разчупени и раздвижени пространства, с огромни прозорци, на места спускащи се от тавана, като по този начин образуват големи стъклени стени. В дворното пространство, заставайки между отделните части на сградата, човек може да наблюдава случващото се вътре. Дневната светлина силно осветява помещенията, докато вечерно време изкуствената светлина от вътрешността на библиотеката огрява двора.

В „двореца на знанието“ в част от основните носещи стени, които поддържат конструкцията на библиотеката, са вградени рафтовете с книги. Символизирайки по този начин, че книгите са фундамента на всяка библиотека и на знанието. Някои от вътрешните стени са покрити с леки керамични плочки като алегория, пресъздаваща връзката на сградата със земята. Всичко това създава един шарниран и променящ се вътрешен пейзаж, в който всеки вид дейности и всеки потребител могат да намерят своето място.

Мобилно и многофункционално мултимедийно пространство

Израз на функционалния интериорен дизайн е създаденото мобилно мултимедийно пространство в библиотеката. Вдъхновено от концепцията за лаборатории Spark, то е оборудвано с мобилни устройства (таблети и лаптопи) и мобилни, адаптиращи се мебели, които позволяват организирането на курсове и групови срещи по различни начини.

Може да се аранжира и като място за групова работа, когато няма обучителни курсове. А когато няма нито обучителни курсове, нито групови работни занимания, пространството се използва от възрастни и малки деца като лаборатория за използване на приложения за четене.

Тук се организират клубове по четене и езикови курсове. Акцент се поставя върху работата с мигрантите от други държави, които идват да живеят, учат и работят в Барселона.

Обучения на гражданите за придобиване на съвременни дигитални умения

Библиотеката е едно от местата, в които се изпълнява Програма „Активна Барселона“ за запознаване на гражданите с новите технологии и придобиване на умения за работа с тях. В мобилната мултимедийна зона библиотеката предоставя специализирани обучения за професионалисти и представители на различен бизнес. Но в същото време организира и курсове за придобиване на знания от начинаещи представители на общността за работа в интернет.

Партньорство с бизнеса за придобиване на дигитални умения

Акцент в работата си библиотеката поставя върху базисно обучение по информационни технологии за по-възрастните хора, особено при използване на мобилни телефони и интернет. Тази програма се финансира от Фондация „Водафон“, тъй като телекомуникационният гигант е осъзнал необходимостта от дигитално включване за по-успешното социализиране на хората в напреднала възраст.

Консултации за гражданите от ИТ техник

В допълнение към усилията за развитие на дигиталните умения на своите потребители, библиотеката предоставя в рамките на няколко часа в седмицата специализирана помощ от ИТ техник. Той съдейства при въпроси, свързани с инсталиране на програми и работа с тях, както и при диагностика или ремонт на компютри, лаптопи, таблети или смартфони, които гражданите носят в библиотеката.

Специализация на библиотеката на тема „Книги и четене“

В библиотека Йоан Марагал можете да откриете литература по теми като история за различни книги, редактори или издатели, книжарници и книгоразпространители, история на печата или за света на библиотеките. Тази колекция включва предимно художествена проза, но съдържа и есета.

Специализацията в дейността на всяка една библиотека бе едно от многото предложения, които библиотечната мрежа на Барселона направи във връзка с кандидатурата на Барселона за град на литературата на ЮНЕСКО.

Фестивал за късометражно кино в библиотеката

В библиотека Йоан Марагал се организира фестивал, чиято цел е да популяризира създаването на късометражни филми и тяхното прожектиране в библиотеките в Барселона.

Второто издание на „Bibliocurts“ (от думите „библиотека“ и „кратък“) се проведе от 21 ноември до 1 декември 2016 г. в две секции: „Барселона кратък“ и „Мега кратък“.

По този начин се насърчава създаването и разпространението на културно дигитално съдържание в библиотеките.

Автомати за самостоятелно заемане и връщане на книги

Библиотека Йоан Марагал е третата обществена библиотека в град Барселона, която включва услугата за автоматизирано заемане на библиотечни материали и първата, която интегрира услугата за връщане на документи с автоматизирана класификация. Тези услуги позволяват на потребителя да намали времето за изчакване при тези операции и да подобри автономността си при използването на библиотеката.

Разнообразни библиотечни ресурси

Библиотека Йоан Марагал разполага с 42 626 документа, 205 места за четене, 46 обществено достъпни компютри. Осъществява 246 различни културни дейности годишно. Библиотеката е отворена общо 51 часа в седмицата, като в нея работят 10 служители.

Всеки гражданин, който има карта за библиотеката, може да ползва безплатен WiFi за достъп до интернет, чрез своя лаптоп, таблет или смартфон.

В допълнение към това може, до 10 минути преди началния час, с читателската си карта да запази за безплатно ползване компютър на библиотеката с достъп до интернет. Потребителите имат право на до 20 безплатни сесии на месец от по 30 или 60 минути.

Активни потребители

В библиотеката се реализират близо 231 000 посещения годишно, или 778 всеки работен ден. Посещенията в уебсайта са приблизително 24 000, като чрез него се реализират около 80 онлайн библиотечни услуги на ден. Потребителите заемат общо над 142 000 документа на година, или около 480 на ден. Приблизително 38 000 са годишните потребления на интернет, включително WiFi, което прави близо 130 на ден. И не на последно място, близо 6 000 души годишно (над 20 на ден) участват в различни събития и групови дейности.

Видеоклип, посветен на откриването на библиотеката:

<https://www.youtube.com/watch?v=7w17S8wynOk>

Уебсайт на библиотеката:

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibsantgervasi/es>

Адрес:

C Sant Gervasi de Cassoles, 85,
Barcelona, Spain

Имейл:

b.barcelona.jmg@diba.cat

Телефон:

+34934178347

Работно време:

Понеделник, сряда и петък:
10.00 – 14:00 ч. и 16.00 - 20.30 ч.

Вторник и четвъртък:
10.00 – 20.30 ч.

Събота :
10 – 14 ч.

БИБЛИОТЕКА „САГРАДА ФАМИЛИЯ – JOSEP M. AINAUD DE LASARTE”- БАРСЕЛОНА

Милена Марковска

*Директор на Градска библиотека
„Паусий Хилендарски“ – Асеновград*

Библиотека „Саграда Фамилия - Josep M. Ainaud de Lasarte” е открита на 12 юли 2007 г. и се намира в най-населения квартал на Барселона - Eixample. Сградата е стар търговски център с обща площ от 2900 кв.м., на четири етажа, с вътрешен двор и естествена светлина. Библиотеката, която носи името на известен каталонски адвокат, журналист, историк и политик-депутат в парламента на Каталуния (1980-1984) и съветник на град Барселона (1987-1990), е в близост до емблематичния храм на Антонио Гауди, посветен на Светото семейство.

Решението на местната власт за преобразуването на търговския център в библиотека, въпреки сериозното лобиране на бизнеса, се основава на желанието на жителите на квартала.

Библиотека „Саграда Фамилия - Josep M. Ainaud de Lasarte” е част от мрежата на обществените библиотеки в Барселона. Тя предоставя разнообразни традиционни и иновативни услуги, насочени към различни категории потребители. Специализирана е в областта на науката, като се фокусира върху околната среда. Разполага със специализирани колекции в различни формати (книги, списания, DVD, бюлетини и др.) по различни подтеми като биологичното разнообразие, екотуризъм, екологично образование, опазване на околната среда, устойчивото развитие, рециклиране на отпадъци, възобновяеми енергийни източници и др.

Библиотеката организира лекции, изложби, четения и вечерен клуб „Наука и литература”, като си поставя за цел да осигури подход към науката за хора, които за първи път се сблъскват с темата, а също така и да разшири и задълбочи познанията на тези, които имат по-засилен интерес към нея. С подкрепата на Каталунската асоциация на научното общуване е създаден специализираният фонд на център „Научна илюстрация”, който предоставя достъп до документи от различни области на знанието като биология, зоология и ботаника, също така и география, картография, научни експедиции и др., които представят науката чрез илюстрацията.

От самото си основаване библиотеката на Светото семейство има специализиран фонд за хора с различна сексуална ориентация в различни формати - документални филми, DVD филми, книги.

Една от основните функции на библиотеките е подкрепа на самообразованието и предоставянето на възможност на потребителите да учат със свой собствен темп. В тази връзка Библиотека „Саграда Фамилия - Josep M. Ainaud de Lasarte“ е една от езиковите библиотеки на Барселона. В квартала Eixample живеят значителен брой китайци. Със своите специализирани колекции библиотеката се стреми да привлече китайската общност, както и да представи богатството на китайската култура. Чрез разнообразни услуги, които включват участие в различни клубове, предоставя възможност за изучаване на езика.

Удоволствието от четенето може да се открие от ранна детска възраст. Ето защо, библиотеките на Барселона предлагат голяма и разнообразна гама от дейности за деца и родители. Голяма част от библиотечното пространство на Библиотека „Саграда Фамилия - Josep M. Ainaud de Lasarte“ се заема от кътовете за деца и семейства – това е областта на библиотеката, насочена основно към деца от 0 до 13 и техните семейства. Те са уютно и приятно място, където потребителите могат да се насладят на разнообразните колекции и образователни игри. Библиотечното пространство предназначено за най-малките (от 0 до 4 години) включва колекции от книги с различни размери, цветове и текстури; книжки с картинки, книги на текстове на песни и др. за създаване и укрепване на навиците за четене. Специални кътове са създадени за децата на възраст от 4 до 6 години, от 7 до 10 години и от 10 до 12 години. Библиотеката предоставя информация на родители и педагози по различни теми – за отглеждане и възпитание на децата, стимулиране на ученето, за деца със специални образователни потребности, нови модели на семейството. Тук се предоставя възможност за споделяне на свободното време със семейството. Семействата имат възможност да открият игри, сайтове за учене и препоръки за четене, да сърфират в интернет, да гледат филм или да слушат музика. Всеки месец библиотеката предлага разнообразие от дейности за децата от всички възрасти и за цялото семейство. Тя е в служба на кварталните училища, организира екскурзии и издава бюлетин на посещенията в училище, организирани от нея.

Младежкото пространство на Библиотека „Саграда Фамилия - Josep M. Ainaud de Lasarte“ представя библиотечни ресурси, включващи комикси, фентъзи, видео игри за различни платформи от ново поколение, ролеви игри. Секцията за видеоигри е с разнообразно съдържание, като цели да отразява многообразието и същевременно балансирано присъствие на различните теми. Чрез електронните платформи се поддържа специална рубрика, предназначени за насочване на семействата и преподавателите в избора и правилното използване на видео-игрите като добър ресурс не само за отдых, но и за възпитание на децата.

Една от силните страни на Библиотека „Саграда Фамилия - Josep M. Ainaud de Lasarte“ е работата с доброволци. Двама човека от екипа на библиотеката

ежедневно са ангажирани в тази дейност. Основната задача на доброволците е да се предоставят книги, списания, CD-та и видеоклипове на библиотеката до местожителство, местопребиваване на лицето, което иска услугата (хронично болни, хора в период на възстановяване, хората с физически увреждания, възрастните хора) или дневни центрове. В някои случаи се изисква да се чете на глас. Друга услуга, която подпомагат доброволците е в случая на помощ за подготовка на домашна работа, което се провежда в библиотеката. Доброволците получават обучение и различни материали, акредитация и сертификация за участието си като доброволец в програмата. Библиотеката покрива рисковете, произтичащи от дейността, извършвана като доброволец, както и транспортните разходи, които са резултат от доброволческата дейност.

Адрес:

C Provenca, 480
Barcelona, Spain

Имейл:

b.barcelona.sf@diba.cat

Уебсайт:

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibsagradafamilia/ca>

Работно време:

Понеделник, сряда и четвъртък:

10.00 – 14:00 ч. и 16.00 - 21.00 ч.

Вторник и петък:

10.00 – 21.00 ч.

Събота и неделя:

10.00 – 14.00 ч.

МОДЕРНИ
БИБЛИОТЕКИ

БАРСЕЛОНА

СОФИЯ

ОБЩЕСТВЕНА БИБЛИОТЕКА „POBLENOU MANUEL ARRANZ“ – БАРСЕЛОНА

Петя Шопова

Общинска библиотека „Искра“ - Казанлък

Библиотека „Poblenou Manuel Arranz“ е една от около 50-те обществени библиотеки в Барселона. Тя се намира в бившата текстилна фабрика Can Saladrigas, в близост до Рамбла дел Побле Ноу. Кръстена е на Manuel Arranz - професор, историк и архивист, който е един от основателите на Ateneo, член и председател на историческия архив на Побле Ноу. Проектът на сградата е била извършена от архитектите Moises Gallego - Tomàs Morató. Заема площ от над 1500 кв.м. на два етажа. На долния етаж се намират инфо зоната и читалнята, в която може да се прегледат вестници и списания без притежаване на читателска карта. На горния етаж се намират колекциите от книги, списания, аудио и видео, детски кът, мултимедия, интернет услуги и зона за достъп до Wi-Fi. Библиотека „Poblenou Manuel Arranz“, благодарение на близостта си до El Centre d'Imatgeria Festiva del Poblenou, се специализира в популярната култура.

На първия етаж в сградата е разположена залата на El Centre d'Imatgeria Festiva del Poblenou, в която са изложени традиционните герои и фигури от ежегодното провеждащият се фестивал.

В библиотеката могат да се намерят материали и информация за събитието и за самият център. Колекцията е разделена на пет основни раздела: митология, прояви на популярна култура, фестивали, новини и събития за центъра, организации и изследователи, занимаващи се с традиционната популярна култура.

В специална зала се провеждат различни мероприятия и курсове, които се организират от библиотеката в полза на потребителите. Помещението може да бъде наето и от външни организации, които да провеждат семинари или работни срещи. Услугата е платена и ползването става след предварителна заявка.

На втория етаж са разположени отделите Заемна, Детски отдел и интернет зони. Отдел Заемна предлага художествена литература и специализирана литература. Има отделена зона за краезнание. В Барселона всяка обществена библиотека има отдел, в който се събира информация и библиотечни материали за района, в който е разположена. Местната колекция в библиотека Мануел Аранц включва документи и информация отнасящи се за квартала Побле Ноу. Колекцията се обогатява и от документи за местни асоциации, общественици, писатели, художници и техните творби. Събират се стари документи за историята на квартала, фабриките, улиците и градското развитие през годините. Има някои библиотечни материали, които не се предоставят на потребителите да ги заемат поради тяхната лимитираност. На гърба на подобен документ има акроним „CL“.

Освен по класификационна схема, книгите имат и стикер, показващ жанра на книгата. Това е с цел улеснение на потребителите при търсене на желанния жанр.

Периодично се оформят тематични витрини, отбелязващи определени събития, целящи раздвижване на библиотечния фонд.

В библиотека „Poblenou Manuel Arranz“ се извършват специални услуги на заемане. Всеки гражданин със специфични нужди има възможност да ползва услугите и библиотечния фонд. Това може да се извърши на място, по телефон или чрез имейл. Когато потребителят физически и здравословно е възпрепятстван да посети най-близката квартална библиотека, той може да се свърже по телефона с библиотекар и да даде своята заявка за книги или друг библиотечен носител. Когато постъпи заявката в библиотеката, доброволец-сътрудник доставя на адрес желаната книга или друг библиотечен документ. При липса

на библиотечна карта, потребителят трябва да предостави документ за самоличност (или друг официален документ), с който да удостовери самоличността си. Този вид услуга се предлага и на различни социални домове, центрове и пенсионерски клубове.

На вторият етаж е разположен и отдел за деца. Интериора и мебелите са съобразени с детската аудитория. Стелажите са ниски, има столчета и мека мебел. В залата са разположени малки масички, които стават както за четене, така и за образователни игри.

Колекцията от детски книжки е подредена по възраст и отново на част от тях има стикери, обозначаващи жанра на книгата.

Има зони за малки деца. Там върху меки постелки са разпръснати играчки, образователни игри, подходящи за малки дечица и бебета. В този кът има отделен стелаж, на който може да се намери литература и информация за отглеждане на бебета, деца и подрастващи. Периодично между педагози и групи родители се провеждат срещи, на които се обсъждат теми, свързани с отглеждането на децата. По

правило децата под 9 години трябва да бъдат придружавани от възрастен. Фондът в детски отдел съдържа:

- Художествена литература;
- Списания и вестници, насочени към децата по теми, които ги интересуват. Напр. домашни любимци, игри, кино, комикси;

- Книги, подредени по отрасли (астрономия, животни, растения, история, изкуство) ;
- Комикси и манга;
- Филми за деца;
- Музика, включваща песнички, музикални дискове и филмови истории;
- Книги с традиционни истории и легенди от различни популярни култури.

В отдела се намира и многофункционална зала, в която се провеждат различни дейности на юноши: семинари, представяне на книги и други самодейни изяви. Тя е отделена чрез шумоизолиращи стъклени стени от детската зона. Оборудвана е с необходимата техника.

Интернет зоната в детско-юношеския отдел е оборудвана с четири компютъра. Два за училищна работа и два за свободно време. Сесиите на ползване са по 30 мин., а достъпът до интернет мрежата става чрез въвеждане номера на читателската карта.

Библиотеката разполага с две интернет зали. И двете помещения са изолирани от останалото пространство чрез стъклени стени. Първата е мултимедийна зала с дванадесет компютъра. Те са снабдени със специални програми, които потребителите могат да използват и за служебни, и работни цели. Един от тях е свързан и със скенер и принтер. В тази зала се предлагат и консултантски услуги при използването на информационните технологии. Курсовете се провеждат периодично през годината от януари до юни и от октомври до декември.

Втората зала е предназначена за работещи и студенти. Там потребителите имат Wi-Fi достъп, могат да учат или извършват други дейности със свой компютър или мобилен носител от 21:00 до 01:00 часа всеки работен ден.

В библиотека Poblenou Manuel Arranz се предлагат и специални услуги, насочени към хора със специфични нужди. На разположение е екранен четец NVDA (акроним NonVisual Desktop Access), снабден със специален софтуер за незрящи или хора с увредено зрение. Неговата цел е да направят компютрите по-достъпни за хората с увреждания. Функцията на четците е конвертиране съдържанието на екрана в звук, така че потребителят да получи необходимата информация. За хората с увреден слух библиотеката разполага с маг-

нитен пръстен, който е снабден със система за излъчване. За тази категория потребители фондът на библиотеката съдържа и документални филми, аудиокниги, книги с големи печатни букви и шрифт за по-лесно четене и филми с аудио описание.

Библиотека Poblenou Manuel Arranz, като всяка една от 50-те библиотеки в Барселона, функционира изцяло в услуга на своите потребители. Позовавайки се на демографски проучвания, тя допълва и обогатява своя фонд и библиотечни услуги. Жителите на квартал Побле Ноу я припознават като втори дом. Посещаемостта е голяма, както от възрастни, така и от млади потребители.

Уебсайт на библиотеката:

<http://ajuntament.barcelona.cat/biblioteques/bibpoblenou/es/canal/manuel-arranz>

Работно време:

Понеделник и петък:

16:00 – 20:30

Вторник, сряда и четвъртък:

10:00 – 14:00 и 16:00 – 20:30

Събота:

10:00 – 14:00

НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА НА КАТАЛОНИЯ В БАРСЕЛОНА

Валентина Бакалова

Градска библиотека "Паусий Хилендарски" – Асеновград

За разлика от всички европейски национални библиотеки, които продължават традицията на кралската библиотека, каталонската е създадена „от нулата“, най-вече благодарение на каталонската буржоазия и традициите на своя народ.

Идеята за създаването на национална библиотека е на известния политик, писател и мислител Енрик Прат де ла Рибя. Тя е приета от по-голямата част от каталонската буржоазия, с чиито съвместни усилия по-късно е попълнен фонда на библиотека.

Каталонската Национална библиотека е основана през 1907 г. като библиотека на Института за каталонски проучвания, а е открита за обществеността на 28 май 1914 г. По това време се намира в Палау де ла Общолита. Идеята е била тази институция да бъде публична библиотека, насочена към научни изследователи и учени, стремяща се към титлата „национална библиотека“.

През 1917 година са създадени отделите за печатни книги, за специални колекции и музика, през 1923 година – за щампи, гравюри и карти. Читалнята е открита през 1936 година.

От 1939 г. библиотеката се намира в старинната сграда на болницата Santa Creu в северното крило, наречено Трамунтано крило. Дизайнът на първоначалния комплекс от готически сгради на болницата е дело на архитекта Гилем д'Абриел. Интериорът се отличава с няколко големи сводести зали, кръстовидна дъга Galeria del pati, която граничи с вътрешна градина и извит вход с монументални стълби за достъп до библиотеката от вътрешния двор, построен през XVI век.

Прехвърлянето на библиотеката в красивата историческа сграда на болницата е извършено между 1936 и 1939 г. по време на Испанската гражданска война, с усърден труд по обновяване на сградата. Тя не затваря врати по време на войната, макар че работи с малък капацитет. Остава отворена до 24 януари 1939 г., няколко часа преди влизането на франкистките войски в Барселона. Отваря врати отново на 20 февруари 1940 г. под името Централна библиотека. По този начин, испанските власти са се опитали да илиминират националността на каталонците, подчертавайки превъзходството на Мадрид.

По време на управлението на Франко библиотеката е предназначена да допълни недостатъците на обществените библиотеки и университета. Наложението от това управление ограничения все още държат институцията от заветната цел. Съществуват пет изисквания, на които библиотеката не отговаря и това е спънка в развитието ѝ. Издигана и връщана отново назад в развитието си, тя просъществува през годините, съхранявайки интелектуални трудове и книги, подчертавайки нейната значимост.

През 1981 година библиотеката е призната от Парламента на Каталония за Национална библиотека и задължително съхраняваща копие от всички издадени публикации. Разширена е чрез изграждане на нова сграда през 1988 г., при ремонт на готическата част на сградите. Между 1992 г. и 1998 г. готическите крила са реформирани, а сградите от 18-ти век на улица Egiptiaques са били разрушени и заменени със сгради за депозитариум на книги и работни кабинети.

През 1994 година са създадени четири големи отдела: библиография, графична библиотека, библиотека и *hemeroteca* (колекция от списания).

Интериорът на библиотеката на Каталония също е впечатляващ, като например големите цветни картинни плочи, изобразяващи сцени от живота на Павел, както и вътрешният двор с двуетажна аркада, статуята на Павел от XVII век и монументалните стълби, които сега дават достъп до Библиотеката на Каталония. Външният двор е приятно място, където обикновено много хора посещават за почивка и е уютно място за четене.

Като се влезе в сградата на библиотеката, веднага се влиза в духа на античността: сурови каменни арки на различни форми и размери, нежни решетки от ковано желязо на прозорците. Готическите стаи на библиотеката имат формата на „U“ и имена на ветрове: влизаме през Западното крило, следваме крилото на Трамунтано и пристигаме на източното крило. Оригиналният дизайн е планиран с четири крила, но този, който затваря „U“, никога не е бил построен. Във фоайето на библиотеката има макет на сградата.

Днес Библиотеката на Каталония притежава повече от три милиона заглавия на книги, периодични издания, повече от 600 инкунабула (печатни книги преди 1501 г.), добра колекция от комикси, графики, ръкописи, фотографски документи, карти, музикални произведения на печат и ръкопис, великолепната „Сала де Сервантес“, посветена на творбите на великия испански новелист Мигел де Сервантес Сааведра, библиографска колекция на художника и колекционер Фредерик Марес, всичко на площ от 8 820 кв. м. Библиотеката е със статут на Национална, защото притежава всичко публикувано на територията на Каталония.

Ежегодно фондът се увеличава със 120 хиляди библиотечни единици. За 2016 година потребителите на библиотеката са близо 290 000 и има повече от 200 посещения на ден, без да се отчитат посещенията на сайта на библиотеката. Читатели са на възраст над 17 години. Постоянният персонал на библиотеката е 152 специалиста, а в отдел обслужване работят 12, на две смени. Голяма част от библиотечните документи са на свободен достъп, също и добре представени в Интернет пространството.

В една от стаите за гости се намира великолепната „Сала де Сервантес“, посветена на творбите на великия испански новелист Мигел де Сервантес Сааведра. Тази стая съхранява оригиналите на всички първи издания (с изключение на *La Galatea*, на която има факсимиле), първите шест издания на *Quijote* от 1605 г., библиофилни копия и публикации на повече от 20 езика. Първоначалната колекция от 3 367 копия принадлежи на г-н Isidre Bonsoms, които той подарява на библиотеката през 1915 г. Сега тя се състои от около 8 000 тома.

Библиотеката притежава ценна библиографска колекция, дарена от художника и колекционер Фредерик Марес (1893-1991 г.). Разположена в основната сграда на библиотека-

та в старата зала Via Crucis, колекцията е пътуване през историята на книгата. Тя е съставена от повече от 1500 документа (няколко хилядолетни години) от няколко типологии: 114 парчета от кодовете, ръкописи, фрагменти от пергамент и хартия (от XX до XX век), 136 документални пергаментна до 11 век, 483 гравюри, 848 отпечатани документа (включително сто инкунабула) и 106 книги.

Библиотеката съхранява в читалнята си 2 414 каталожни чекмеджета на стария азбучен каталог на автори и анонимни творби. Той съдържа около 800 000 каталожни картички, от които 55% са написани внимателно с черно мастило на ръка и датират от 1914 г., когато започва каталога, а последните – вече са печатни - до 1990 г., когато каталогът е затворен и започва компютъризирането на библиотеката.

Компютъризацията на библиотеката започва през 1990 г. Първата компютърна мрежа е пусната през 1997 г. и вече има пет различни дизайна.

От 2000 г. Библиотеката участва в проект „Google Books Library” и активно дигитализира своите колекции.

Мисията на Библиотеката на Каталония е да събира, съхранява и разпространява каталонската библиографска продукция и тази, свързана с каталонската езикова област, да се грижи за нейното съхранение и да разпространява своето библиографско наследство, като запазва статута си на център за изследвания и консултации.

Въпреки старите сгради и книги, съхранявани тук, библиотеката е в крак с времето: да служи на читателите с помощта на модерни технологии, има компютърна система за каталогизиране, баркодове, дигитализация, електронен каталог, светли читални ... Освен това, в библиотеката се провеждат изложби, презентации на нови книги и дори фестивали!

Видяла много за времето, през което е съществувала, Националната библиотека на Каталония и днес продължава своите борби. Пред нея е предизвикателството на съвременното – електронните комуникации, които представляват сериозна заплаха за традиционната система за съхраняване на книги. Но въпреки всичко си остава еталон и модел за много библиотеки.

Адрес:

Biblioteca de Catalunya
Carrer de l'Hospital, 56.
08001 Barcelona.
<http://www.bnc.cat/>

Работно време:

Понеделник до петък:
от 9:00 до 20:00 часа
Събота:
от 09:00 до 14:00 часа

Ресурси:

<http://www.bnc.cat/eng/About-us/Curiosities-and-anecdotes>

<http://catalunya.ru/tutorials/article/1684-glavnaia-biblioteka-katalonii/>

https://patuvane.info/s-1109-Националната_библиотека_на_Каталония

https://en.wikipedia.org/wiki/File:Biblioteca_de_Catalunya_-_Sala_interior.JPG

БИБЛИОТЕКА 10

Динамичният, новаторски, музикален и ИТ център на Хелзинки

Стефан Димитров

Фондация „Глобални библиотеки – България“

Библиотека 10 е вълнуващ пример за това как едно пространство за изяви може да бъде проектирано и използвано в контекста на една библиотека.

Библиотека 10 отваря врати в старата сграда на пощата на Хелзинки през пролетта на 2005 г. Тя обединява на едно място бившия музикален отдел на Градската библиотека на Хелзинки, музикалната станция на Пасила (предградие на Хелзинки), библиотеката за информационни технологии и библиотека „Кабелна книга“ (тази така

необичайно наречена библиотека е първата обществена библиотека в света, която качва информация на сървър в световната интернет мрежа, демонстрирайки по този начин новите възможности и роля на библиотеките като онлайн доставчик на обществено полезни ресурси за своите потребители).

Библиотека 10 е профилирана библиотека, с основен акцент върху музиката, информационните технологии и новите неща. Тя е известна със своята уникална атмосфера и многобройните събития и дейности. Разположена е на 800 м² площ. Пространството е разпределено така, че около 20% от него е предназначено за библиотечни материали и 80% за хората. В допълнение към колекцията от литература за музика, пътешествия, фентъзи и компютри, която може да бъде заемана, това е място, където потребителите могат да създават, представят и публикуват свои собствени културни продукти. Този коктейл очевидно е успешен, тъй като Библиотеката 10 има приблизително 50 000 посетители на месец (при такова ограничено пространство). Това я прави най-посещаваната библиотека в Хелзинки.

Безплатни и лесно достъпни обществени услуги за всеки

Мисията на Библиотека 10 е да предоставя фундаментални обществени услуги, развивани чрез интерактивен подход, които са достъпни за всеки. Нейното предназначение е да разработва, внедрява и пилотно да тества нови библиотечни услуги и методи на работа, базирани на развитието и появата на нови нужди у потребителите.

Всички услуги в библиотеката са безплатни. Изключение правят само тези за принтиране, включително 3D принтиране, при които минималните такси се използват за покриване на разходите за необходимите консумативи.

Местоположението и работното време са важен фактор за привличането на повече посетители

Библиотека 10 е предназначена да служи на хората, които често посещават центъра на Хелзинки. Работното време е съобразено с дневния график на повечето от гражданите и предоставя възможности библиотеката да бъде посещавана в удобно за тях време (виж работното време в края на статията). Библиотека 10 е разположена в сърцето на Хелзинки, до централната ЖП гара и на ключова пресечна точка на най-важните артерии на обществения транспорт в столицата.

Влаковете, автобусите, трамваите и метрото транспортират десетки хиляди студенти и работещи пътници ежедневно точно пред библиотечните врати.

Удобство за заемане и връщане на книги и други библиотечни материали

Още след входа на библиотеката са поставени автомати за заемане и връщане на книги. В тях може да поставите материали, които сте заели от всяка една от 36-те библиотеки в столицата. В същото време можете да вземете предварително поръчани от вас, включително онлайн, книги и други библиотечни материали. Транспортните средства на столичната библиотечна мрежа, които работят през нощта гарантират, че това, което сте запазили, ще бъде налично в библиотеката за вас на следващия ден.

От място четене в място за работа, създаване, творчество, събития и изяви

Начинът по който библиотеките в 21 в. се използват се променя в резултат на технологичния прогрес и настъпването на дигиталната ера. Библиотека 10 осъзнава тези новости и се стареа да е в крак с тях. Днес потребителите търсят необходимите им материали в интернет. Много от заявките за книги стават онлайн. Затова фоайето е предназначено за самообслужване на потребителите, които само искат да вземат предварително поръчаните по интернет материали или да върнат вече използваните. За тази цел фоайето и т.нар. ъгъл за четене отварят по-рано – в 8:00 часа.

Останалата част от библиотеката отваря в 10 ч. за потребителите, които искат да правят повече от това. Много от тях носят собствените си персонални компютри и ги ползват на една от 40-те мобилни работни станции, за да работят и учат сами или с други потребители, и да споделят знание с тях. Библиотеката предоставя възможност за заемане на таблети, слушалки, скенери, DVD плейъри и т.н. на тези, които се нуждаят от тях.

Дигитално включване в библиотеката

Непрекъснато нараства нуждата от подкрепа за справяне с дигиталните технологии. Библиотечните служители подпомагат посетителите, особено по-възрастните, за преминаване към „дигитално гражданство“ и използване на електронни услуги като попълване на онлайн формуляри, банкиране, ползване на е-здравни услуги, електронни колекции и др. В клуба за лаптопи възрастните учат заедно – помагат си един на друг.

Потребителите на библиотеката могат да четат и изтеглят електронни книги, аудио книги, електронни списания, електронни вестници, електронни филми.

Maker space – създаване на нови форми на дигитална култура у гражданите

В Библиотека 10 е създадено едно от пилотните във Финландия творчески пространства от типа „maker space“. Интерес заслужава процеса на създаването на мейкърспейса. През 2012 г. гражданите на Хелзинки решават как да се използват 100 000 евро от национално финансиране. В рамките на поредица от семинари те определят няколко проекта, насочени към библиотеката на бъдещето, които да бъдат финансирани. Процеса стартира с генериране на идеи от гражданите за това как да се развият библиотечните услуги. След това идеите се анализират, категоризират и описват. Създават се 8 пилотни проекта. Гражданите решават кои да бъдат реализирани през 2013 г. Един от тях, на стойност 20 000 евро е този за изграждането на мейкърспейс в Библиотека 10. По време на семинарите, водещи потребители на библиотеката анализират ролята на услугата в близко бъдеще и през следващите десетилетия. Хората, ангажирани тогава в обсъждането и планирането на бъдещия мейкърспейс са най-различни: от експерти в ИТ компании, до организатори на фестивали, експерти на свободна практика, предприемачи, граждански активисти и програмисти.

Предназначението на мейкърспейса е създаването на нови форми на дигитална култура в обществото. Наличното оборудване в мейкърспейса на Библиотека 10 включва 3D принтери, 3D скенер, винил плотер принтер, 3D плотер, графична станция, шевни машини, цифровизиращи и медийни станции.

Потребителите се учат да използват новите дигитални технологии и да правят различни неща заедно. Освен това модерните технологии се използват и от местни предприемачи, които изработват свои продукти. Всички заплащат единствено минимални такси, с които се покриват разходите за вложените консумативи.

Потребителите са създатели на културни продукти и съдържание

Библиотеката предоставя помощ и оборудване за хората, които искат да публикуват книги. Тя разполага с аудио и видео студия за репетиране, записване и редактиране на звук и изображения. Тук изпълнителите могат да заемат музикални инструменти, да използват звукоизолирана зала за репетиции, да записват и редактират демота, а когато притежават достатъчно добър талант, могат да свирят на живо на сцената в библиотеката. Гражданите

също така могат да редактират своите изображения, аудио и видеоклипове с професионално оборудване, и да ги излъчат и популяризират чрез социални медии като YouTube и други. Могат да ги качват и на CD или друг носител, който да превърнат в много добър подарък за свои роднини, близки и приятели. Гражданите могат да преобразуват VHS в DVD, винилови албуми и касетни ленти в mp3. Не на последно място, библиотечните служители оказват всякаква необходима професионална и менторска подкрепа.

Най-популярното място за събития в центъра на столицата Хелзинки

В сътрудничество с училища, артисти и организации, Библиотека 10 предлага редица събития през седмицата, а в десетте клуба в неделя хората могат да се забавляват с музика, избрана от DJ, или да участват по-активно в панелните дискусии със специалисти, политици и различни организации.

80 % от всички събития се организират и продуцират от самите потребители. Библиотека 10 само осигурява необходимите средства – пространство, материали и съдействие от библиотечните служители. По този начин Библиотека 10 се е превърнала в място, в което гражданите, които я посещават, стават създатели на голяма част от съдържанието, което се „произвежда“ в библиотеката.

Всички концерти, дискусии и други събития се записват, съхраняват и се предоставят на уебсайта на библиотеката.

Разнообразни колекции – селекции

Библиотеката 10 има приблизително 9 000 книги, 7 000 музикални произведения на хартиен носител, 42 000 звукови записи и 170 вестника и списания. Колекциите обаче се поддържат в зависимост от търсенето. Така се селектират и в стелажите се оставят само онези екземпляри от колекцията, които отговарят на интересите на потребителите.

Гъвкав и основан на нуждите на потребителите интериорен дизайн

Библиотека 10 инвестира в безжични технологии и гъвкав интериорен дизайн. Той се базира на постоянно и непрекъснато проучване на нуждите на гражданите от различни видове услуги и техните предпочитания за организиране на пространствата. Многого

[към съдържание](#)

компютърни станции, бюрата, терминалите и останалото ИКТ оборудване на библиотеката са снабдени с колела.

Интериорния дизайн включва и гъвкаво и удобно обзавеждане. Така например на места столовете са заменени с големи възглавници и друга мека мебел, в които посетителите буквално могат да легнат, докато четат, слушат музика или ползват лаптопа си. Електрическите контакти и портовете за данни са поставени в тавана, така че пространството да може да се променя по всяко време във връзка с новите нужди. Материалите, които рядко се използват

(веднъж годишно), са премахнати. Инсталирани са по-ниски рафтове. Тъй като стелажите за книги са на колела, зоната за събития може да бъде разширена и да се превърне от малка изложбена площ в малка концертна зала за нула време. Сцената разполага с професионално звуково и светлинно оборудване, отново поставено на тавана, което позволява предаването на живо от библиотеката.

Профила на потребителите се отличава

Потребителският профил на библиотеката е доста различен от този в другите клонове на столичната библиотечна мрежа: 60% са мъже, а 60% са по-млади от 30 г. Само половината от посетителите идват да заемат, останалите четат вестници и списания, сърфират в интернет или използват многото различни зони, помещения и оборудване за създаването на собствени културни продукти. И не на последно място, много хора идват да участват в събития и да видят изложби, създадени от самите потребители на библиотеката.

Приятелски отношения с потребителите

Подхода на работа и отношение към потребителите е коренно променен: от стоене на бюро и чакане към ходене сред клиентите и разговаряне с тях. Библиотекарите са лесно достъпни и отзивчиви: обикалят библиотеката, разговарят с всички. Служителите от гишетото за справки и информация се придържат към т.нар. "one-to-one" подход: работят в екип с клиента, стоят един до друг и заедно търсят информация на един екран. Потребителите могат да получат урок за систематичните методи на търсене. Това им дава възможност за по-голяма независимост при удовлетворяване на бъдещи нужди от информация.

Библиотекари с разнообразни компетенции, готови винаги да помогнат

Библиотеката има персонал от 28 души, като мнозинството от тях са квалифицирани библиотекари. В същото време те постоянно се специализират в аудио и видео обработка и в използването на звуково и светлинно оборудване. Други компетенции включват органи-

зиране и представяне на събития и концерти. Новите служители се обучават едновременно в библиотечно дело и в медийни науки. По този начин библиотеката се старее да поддържа най-добри библиотечни практики, подходи и качество при осъществяване на всички свои функции.

В Библиотека 10 можете да получите помощ от аудио/видео инженер, музикален експерт, „доктор“ за вашия лаптоп (за ремонт, инсталиране на програма или за да научите как да ги използвате), асистент за аудио и видео запис в студио, дори секретарка - и всички са служители на библиотеката, разбира се! Личният музикален консултант предлага професионални съвети и прави различни предложения за това какво да слушате. Така ви запознава с различни музикални жанрове и стилове. След като определите областта си на интерес, личният музикален консултант разработва програма за слушане, предназначена специално за вас.

Библиотека 10 е място, където библиотекарите винаги взаимодействат с потребителите си, търсейки това, което гражданите искат „точно сега“. И се опитват да им окажат помощ много бързо. Библиотекарите буквално са фасилитатори и секретари на хората, за да могат гражданите да извлекат максимална ползност, докато получават услугите на библиотеката.

Подкрепа за местната икономика

В Библиотека 10 има обособена зона за срещи. На практика това представлява градски офис, специално предназначен за използване от малкия бизнес. В него може да се резервира място за работна среща, да се ползва оборудване като компютри, скенери, принтери, копир, четци за карти с памет, DVD, CD-RW, USB и друга техника, офис консумативи. Има две секретарки, които съдействат на потребителите. Зоната предоставя добри възможности за срещи с други малки предприемачи. Нейните услуги се ползват от 300 потребители на ден, като всеки един от тях получава персонално обслужване и подкрепа.

Всички видове услуги, които се предоставят от Библиотека 10 можете да видите изброени в сайта на библиотеката.

Уебсайт на библиотеката:

http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Library_10

Адрес:

Elielinaukio 2 G,
Main Post Office Building
00100 Helsinki
P.O. Box 4200
00099

Имейл:

kirjasto10@hel.fi

Телефон:

+358 (0)9 3108 5000, 09 3108 5703

Работно време:

Понеделник – Сряда

8-22 ч.

Четвъртък

9 – 20 ч.

Петък

9 – 18 ч.

Събота – Неделя

12-18 ч.

МОДЕРНИ
БИБЛИОТЕКИ

ПОРНАИНЕН

СОФИЯ

БАРСЕЛОНА

БИБЛИОТЕКА ТИКУРИЛА

Валентина Терзиева

Градска библиотека „Пеньо Пенев“ - Димитровград

Консултант: Албена Алексиева

Библиотека Тикурила – Вантаа, Финландия

Библиотека Тикурила е главната библиотека на град Вантаа. Тя, заедно с още 10 библиотеки в града, са част от библиотечната мрежа HelMet (абривиатура на думите Helsinki Metropolitan Area Library). Мрежата включва градските библиотеки на Еспоо, Хелзинки, Кауняйнен и Вантаа. Те споделят общ клиентски регистър и библиотечна система.

HelMet библиотеките са достъпни за всички. Всеки, който спазва библиотечните правила, може да използва библиотечните колекции, услуги и съоръжения.

Библиотечната карта HelMet може да се използва в Еспоо, Хелзинки, Кауняйнен и Вантаа. С нея може да се заемат, връщат и резервират материали от всички библиотеки в мрежата, а не само в библиотеката, където е направена регистрацията. Резервациите и повечето услуги са безплатни. Заплаща се междубиблиотечно заемане от библиотеки извън мрежата и такси за просрочени заемания (0,20 евро на документ на ден).

Библиотечна карта и PIN код може да се издаде от всяка HelMet- библиотека срещу предоставяне на личен документ. Условие е да имате валиден адрес във Финландия. На читатели до 15 години се издават карти срещу писмено разрешение на родител/настойник.

PIN кодът, който читателя получава заедно с издаването на читателската карта, му позволява да използва автоматите за самообслужване, да следи детайлите по заемане, да презапише заети документи и да резервира материали в HelMet мрежата.

Повечето библиотечни материали могат да бъдат заети обикновено за четири седмици. Някои библиотеки имат автомати, където документите могат да бъдат върнати в извънработно, за библиотеката, време. Документите могат да се презаписват до пет пъти, с изключение на бестселъри и специални колекции. Презаписването може да стане чрез сайта Helmet.fi, по телефона или на място в библиотеката.

Може да се направи резервация на материали, които са заети или не са налични в местната библиотека. Могат да се резервират до петдесет документа наведнъж. Резервациите покриват колекциите на всички библиотеки от мрежата. Системата селектира първата свободна книга, запис, и т.н. Получава се уведомление по имейл или по пощата, когато документите са пристигнали в библиотеката. Всеки може сам да избере по какъв начин ще бъде разпознат – със собствено име или псевдоним. Материалите се пазят пет работни дни.

Не може да се заемат повече от сто библиотечни материали наведнъж. Периода на заемането варира от 1 до 28 дни: общо - 28 дни, бестселъри – 14 дни, най-популярни музи-

кални CD – 14 дни, DVD и Blu-ray дискове – 14 дни, игри конзоли – 14 дни, предмети – 1-28 дни (в зависимост от предмета), е-материали – 1-14 дни.

Много интересна практика във финландските библиотеки е възможността за заемане на различни предмети. В библиотека Тикурила това е проект, който се осъществява заедно с висшето училище Laurea, в което се изучават специалности със социална насоченост, както и с участието на различни частни фирми, които предоставят тези предмети, с цел потребителя да се запознае с начина им на работа, да ги изпробва и в случай на необходимост да ги закупи от съответната фирма производител. Проектът е ориентиран както към хора в напреднала възраст, така и към деца. За целта в библиотеката има място, на което са изложени съответните предмети и студентите дават дежурства, обясняват как работят, помагат да се изпробва и ако потребителя желае, може да вземе интересувания го предмет. Предметите са най-различни, например апарати за кръвно налягане, помощни средства за трудно подвижни хора, алармен часовник за готварска печка, електронни увеличителни устройства, слухови апарати, както и по-сложни електронни устройства като устройство за разпределяне на лекарства, часовник, който може да се свързва с телефон и близките да знаят къде се намира съответния човек в случай на нужда. Също така различни видове аларми, устройства за трениране на паметта, за изчисляване на оптималната доза калории и др. В различните отдели има и други предмети, които се дават за дома. Това са например торбички, които се взимат свободно на самообслужване и имат същия срок на заемане като книгите, музикални инструменти, устройства за проследяване на използваната електрическа енергия, електронни четци и др. Отделно има и предмети, които се използват само в библиотеката и се заемат за деня срещу документ за самоличност или читателска карта. Това са слушалки, дистанционни, клавиатури на различни, малко популярни, езици.

В детския отдел се съхраняват и раздават книги, филми, компютърни игри, настолни игри, музика за деца и тийнейджъри, като от всички книги за тийнейджъри има екземпляри и в отдела за възрастни. Подрастващите сами избират кой отдел да посещават, в зависимост дали се чувстват все още деца или вече възрастни. Книгите са на финландски, шведски, английски, както и на други езици - руски, естонски, албански, арабски, френски, испански, китайски, вьетнамски, турски, кюрдски, африкански езици и др. Обособени са първо по възрастови групи - книжките с картинки са на достъпни за малките места, ниски стелажи, колички,

а най-популярните са разположени в ниски дървени отворени шкафчета, разпределени по теми - книжки за принцеси, за превозни средства, за дракони и рицари, за динозаври, за животни, популярни герои и др.

От книжките с картинки също има обособени отделни тематични кътове, които за улеснение са маркирани с цветни стикери с картинки, за да бъдат лесно разпознаваеми. Такива са книгите на тема семейство, чувства, приятелство, детска градина и училище, доктор, трудни неща (развод, смърт и др.), сезони и т.н. Останалите са подредени по азбучен ред.

Книжките за бебета са обособени отделно, също по различни критерии като залъгалки, стихчета, за животни, цветове и т.н.

Следват книгите за деца от предучилищна възраст и началните класове. Те се наричат „лесни за четене“, маркирани със съответната лепенка, на която има буквите от азбуката. Подредени по различни критерии - книжки за четене на срички, книжки с голям шрифт, както и популярни серии. Останалите са по азбучен ред. След тях следват приказките, по азбучен ред (фамилия на автора).

Книгите за деца в по-горните класове, както и книгите за тийнейджъри са подредени по азбучен ред, като от тях също са обособени отделно популярните серии, както и тематично: научна фантастика, ужаси, криминални и приключенски, фентъзи и др. Маркирани са с разпознаваеми тематични лепенки.

Следват научни и научно-популярни книги за всички възрасти, подредени по отраслите на знанието.

Комиксите са подредени по серии (манга), както и по азбучен ред.

Филмите за деца са на DVD и Blu-ray, разделени на анимационни и игрални, и на всеки един има посочена възрастова граница. Ако дете се опита да вземе филм от по-висока възрастова граница от неговата възраст, автоматът или компютърът автоматично отхвърля опита, така че е невъзможно да се вземат неподходящи за съответната възраст филми. Същото важи и за компютърните игри.

Музиката е разделена в поредици: на компакт дискове, DVD, ноти, свирещи книжки, както и някои, лесни за използване, музикални инструменти. Аудио книгите отново са разделени по възраст- приказки за най-малките и отделно останалите книги за подрастващи.

Заемането на списанията е организирано така: най-новият брой се ползва само в библиотеката, всички предишни броеве могат да се заемат за дома.

Детският отдел е замислен като място, в което децата могат да изкарат цял ден. Има дървена къщичка, играчки, колички, настолни игри, куфар с различни приказни облекла за преобличане, лего, картинки за оцветяване и моливи, синтезатор и слушалки, както и стационарен таблет с различни програми за създаване на музика, други таблети, които се ползват само в библиотеката, тъчскрийн екран с различни игри, възможности за рисуване, пластелини, компютри с игри и др. За получаване на читателска карта няма възрастова граница.

Детските градини получават служебна читателска карта. Библиотечния автобус ги посещава в съгласувано време, но всички групи отделно посещават библиотеката. Децата сами избират книжки, които се четат после в детската градина. Библиотеките всяка годи-

на изпращат покани на бъдещите първокласници за посещение в библиотеката, като когато това стане факт детето получава читателска карта, ако все още няма, обяснява му се как работи библиотеката и какво може да се прави там. Всеки нов читател получава като подарък популярна книжка, разяснителни материали под формата на стикери или игра, пъзел, които улесняват ориентирането му в библиотеката.

Детският отдел има свой талисман, който е лого на всички материали за деца. Понастоящем това е Хелми.

Музикалният отдел, освен с наличния фонд от музика на CD, DVD, ноти, книги, учебници, списания на музикална тематика, разполага и с най-голямото хранилище на музикални библиотечни материали, в което често се провежда „ден на отворените врати“, за да могат ползвателите лично да се запознаят с наличния фонд. Обикновено мероприятиято е съпроводено с музикални изпълнения на някоя група или с концерт на сборната формация на служителите от музикалния отдел, тъй като всички работещи в музикалния отдел са и музиканти и имат свои групи.

Музикалният отдел разполага с професионално студио за записи, оборудвано със съвременна техника и инструменти, в което се създава и записва музика, както от аматьори, така и от професионалисти. Персоналът провежда периодично обучения за работа с техниката в студиото. Студиото и залата за караоке са шумоизолирани.

Музикалният отдел разполага с професионално студио за записи, оборудвано със съвременна техника и инструменти, в което се създава и записва музика, както от аматьори, така и от професионалисти. Персоналът провежда периодично обучения за работа с техниката в студиото. Студиото и залата за караоке са шумоизолирани.

Караокето е друга интересна услуга. Отделът разполага с техника за караоке и огромна колекция от песни на финландски и на други езици. Залата за караоке може да се запазва за 4 часа седмично от един потребител, като заявките се приемат и онлайн. Посещавана е от групи, както и от единични потребители. Услугата е както с развлекателен характер, така и с цел усъвършенстване на музикални или езикови умения. Веднъж седмично има отворена караоке група – всеки, който иска, може да опита, без запазен час.

Музикалният отдел разполага, освен с музикалните инструменти в студиото, отделно с пиано, електрическа китара и др., които могат да се ползват при предварително уговорен час. Залата, в която се намират, се използва също и като конферентна зала.

Друга услуга е дигитализацията на плочи, касети и снимки, която ползвателите сами извършват, при необходимост с помощ от персонала.

Музикални мероприятия се реализират почти ежедневно. Работи се в сътрудничество с различни организации и училища за възрастни, в които се провеждат курсове с музикална насоченост. В отдела често свирят групи, има демонстрации на различни музикални инструменти и техники, хорово пеене, дискусии и т.н.

Изложбите са постоянни и на различна тематика. В съответствие с тях се излагат и препоръчани книги.

Мероприятията са друга форма на работа с потребителите. За една част е изготвен график и се повтарят регулярно. Такива са например „библиотечното куче“, на което децата четат на куче и така придобиват увереност; „библиотечната баба“, заедно с която може да се говори, плете, изрязва, лепи и всичко, което би било интересно за децата; музикал-

ни часове, в които се свири и пее; час за компютърни игри; часове на приказката и др. Часовете на приказката са два вида- отворен за всички, който се провежда от доброволец и е на установени дати, и часове на приказката за детските градини, в съгласувано и удобно за тях време. В тези часове програмата се допълва с настолни театри, игри, музика и др.

С училищата се работи в непрекъснато сътрудничество. Почти всички класове посещават библиотеката в предварително съгласувано време и им се представят нови и популярни книги, провеждат се обучения под формата на игри, например за търсене по карта на определена книга и др., което помага на децата сами да свикнат да намират търсените от тях материали.

Други мероприятия са свързани с празници, като например Денят на майката, Великден и др. Популярни са и кръжоците, например за кодиране на компютърни игри, за рисуване на манга, свързани с популярни герои и игри и др. Отделно се провеждат различни конкурси с малки награди.

Уебсайт на библиотеката:

http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Tikkurila_Library/

Адрес:

Lummetie 4

01300 Vantaa

Електронна поща:

tikkurila.kirjasto@vantaa.fi

ГРАДСКАТА БИБЛИОТЕКА В ПОРВОО

Мария Грозева

Общинска библиотека - Карлово

Порвоо е град с около 50 000 жители. Намира се на 50 км. източно от Хелзинки. Това е вторият най-стар град във Финландия. Построен е през 13 век по протежение на реката и около църквата. Днес старата му част привлича ежегодно много туристи. Официалните езици са финландски (67%) и шведски (30%). Това определя специфичния облик и на библиотеките в града.

Първата библиотека в Порвоо (*Folkbiblioteket i Borgå*) е основана през 1861 година. Тя е предшественик на Главната градска библиотека, която първоначално е била разположена във „временни“ помещения.

Новата сграда е открита на 5 февруари 2000 г. и се намира в североизточната част на Стария град. Тя е проектирана от архитект Туомо Сиитонен - избран чрез конкурс, в който се е участва само с покани. Основното в плана е да се създаде гъвкава сграда, в която различните помещения да могат да бъдат отворени по различно време – това дава повече възможности при организиране на работното време, за което помага и наличието на два входа за посетители.

Главната библиотека в Порвоо е Регионална за област Уусима (от 2011 г.). Заедно с библиотеките на Аскола, Порнайнен и Сипоо споделят обща база данни (Porsse), която от 2017 година се разширява в обща интегрирана библиотечна система, наречена Kohta, с 11 библиотеки от района.

В библиотеката има Справочен отдел, Отдел за възрастни, Детско-юношески отдел, отдел „Изкуство и музика“, Краеведска колекция, зала за срещи, зала за учене (в която естествено тишината е правило, дори за по-добра концентрация и липса на шум са предоставени тапи за уши), Читалня и кафене, стая за персонала, стая за дигитализация на съдържанието от стари носители (ленти, плочи, касети и др.), машина за връщане на книги, както и две за самообслужване. Има си дори талисман симпатично къртиче на име Оссиан.

В отдела за възрастни литературата по стелажите е разделена на научна и художествена, като художествената е подредена според двата основни езика – шведски и финландски.

За Детския отдел на библиотеката приоритетите са насърчаване на грамотността и отново двуезичието. Има специална стая (Storyroom), в която два пъти годишно се организират седмици на четенето. Тогава стаята се украсява тематично и всеки ден се четат истории на най-малките. Работи се много в сътрудничество с MLL (Mannerheim League for Child Welfare), както и с училищата в града. В отдела има две арт-композиции („Gulliver”, „On the journey”) и аквариум за забавление и радост на малките посетители.

Библиотеката разполага и с библиобус, който има 120 спирки. До обяд спира до училищата, а след обяд – в кварталите. Освен това един път седмично се извършва обслужване по домовете (Home Library Service).

Читалнята е свързана с кафенето и има отделен вход, което позволява да бъде отворена и в неделя. На разположение на потребителите има вестници и списания в книжен и електронен формат (PressDisplay, ePress). В нея се организират и благотворителни инициативи от рода на плетене на дрехи, чорапи и шапки, които се даряват. Другата полза от подобни занимания е, че участниците в тях (обикновено пенсионери) общуват помежду си и се чувстват полезни.

В библиотеката има „Алея на книгата” (Kirjakuja), където се правят изложби на книги и се организират срещи с автори. В момента е осъществена една чудесна инициатива – изложба по случай 100-годишнината от Независимостта на Финландия. Чрез анкета сред читателите са избрани 100 книги – най-значимите за всяка една година.

Ежегодно се връчва литературната награда „Рунеберг”, съвместно с вестник „Уусима” и Съюза на финландските писатели. Отличието е кръстено така в чест на финландския национален поет Йохан Лудвиг Рунеберг, който е живял, работил и творил в Порвоо. Присьжда за литературно произведение на финландски или шведски език.

Библиотеката в Порвоо, както и всички библиотеки във Финландия, е създадена да бъде място, където хората могат да работят, учат или да прекарат приятно своето свободно време. Грамотността и продължаващото образование през целия живот са на едно от най-важните места във финландската култура и това проличава в състоянието и работата на училищата и библиотеките. Полагат се изключителни грижи за тяхното развитие от всички – държава, местна власт и доброволци. Цялото население е ангажирано с доброто им функциониране и просперитет.

Уебсайт на библиотеката:

<https://www.borga.fi/bibliotek>

Адрес:

Papinkatu 20

Porvoo, Finland

Tel. +358 19 520 2418

Работно време:

Понеделник- Четвъртък

10:00 – 19:00

Петък

10:00 – 17:00

Събота

9:00 – 15:00

Неделя

10:00 – 13:00 (само читалнята)

БИБЛИОТЕКАТА В ПАСИЛА

Теодора Кузманова

Градска библиотека "Паусий Хилендарски" – Асеновград

Консултант: Албена Алексиева

Библиотека Тикурила – Вантаа, Финландия

Финландия е известна с най-посещаваните библиотеки в света, със силно развита библиотечна мрежа и с най-високите показатели в света по грамотност, според резултати от международните тестове PISA. До голяма степен това се дължи на координирането между образователните и библиотечни политики и практики в страната.

Библиотеките във Финландия спадат към така наречения „скандинавски тип“ библиотеки, които освен, че предоставят културни, образователни, социални и информационни услуги, са и място за общуване, учене през целия живот, работа и почивка. Те се смятат за „третото място“ в живота на общността- след дома и училището/работата.

Днес в страната има 308 общински библиотеки с 486 филиала; 152 библиобуса и библиолодки, които се използват на архипелага Парайнен и осигуряват услуги за над 12000 малки населени места. Филиалите са разположени на най-удобните за хората места – в търговски центрове или на местния пазар.

Библиотеките предлагат литература на три официални езика: финландски, шведски и саами. Английският език също е широко застъпен. Годишно в библиотеките се ползват почти 3 млн. издания на чужди езици.

Във Финландия 80% от жителите са регистрирани като ползватели на библиотеките. 46% от заетите материали са художествена литература; 25% - научна и научнопопулярна литература; 20% - филми и 9% - музика. Доброволци подпомагат Националната библиотека на Финландия като й предоставят

6 млн. дигитализирани страници на документи, свързани с историята на страната. Вече 2 млн. от тях са обработени и се ползват свободно в интернет.

Хелмет (Helsinki Metropolitan Area Libraries) е обща библиотечна мрежа, обединяваща общинските библиотеки в столичен регион - Хелзинки, Еспоо, Вантаа, Пасила и Кауниаинен. Тази мрежа използва автоматизирана библиотечна програма Сиера, общ каталог и библиотечни фондове, както и правила за ползване на библиотеките. Общо в библиотеките работят около 900 служители, броят на заетите документи годишно е около 17 милиона тома, общият библиотечен фонд е над 3,4 милиона документи. Обслужват се над един милион потребители.

В библиотеките Хелмет е валидна обща читателска карта, като в някои от тях се използват и картите за градски транспорт, като алтернатива на читателската карта. На електронната страница на библиотеките Хелмет www.helmet.fi, освен до общ каталог, читателите имат достъп до информация за всички видове услуги, събития, правила за ползва-

не, блогове и социални мрежи, свързани по един или друг начин с културата и образованието.

Всеки читател има възможност посредством получения заедно с читателската карта пин код, да управлява заетите библиотечни материали, да удължава срока, запазва, заключва и отключва запазените документи, плаща онлайн дължими глоби, ползва онлайн материали като периодични издания на различни езици, книги, филми, музика, онлайн езикови курсове, както и всички останали услуги, които библиотеките предлагат.

Хелмет осигурява достъп и до електронните каталози на всички библиотеки на територията на Финландия с възможности за междубиблиотечно заемане, обслужване по домове за хора в неравностойно положение; възможност за достъп до Селия, която е най-голямата специализирана библиотека за незрящи хора със затруднения при четене.

На страницата на Хелмет читателите имат възможност за обратна връзка, въпроси, предложения и оплаквания, както и форма за комплектуване на книги, които все още библиотеките не притежават. Съществуват и линкове към съответните страници на всяка една библиотека от мрежата, с информация за местонахождение, работно време, достъп до услуги и културни събития.

Библиотеката в Пасила е най-голямата библиотека от мрежата Хелмет. Построена е през 1986 г. по проект на архитекта Каарло Леппанен. Заема площ от 3500 кв.м., притежава повече от 200 000 библиотечни единици. Включва и чуждоезична библиотека, която разполага с библиотечни материали на повече от 100 езика и обслужва всички библиотеки на територията на Финландия посредством пътуващи фондове.

Библиотеката в Пасила разполага и с най-голямото хранилище, в което се съхраняват редки и ценни документи на финландски език.

Към постоянните услуги се отнасят:

- чуждоезикови кръжоци;
- литературни клубове и групови занимания по задълбочено четене;
- срещи с писатели и културни дейци;
- помощ на по-възрастни потребители при затруднения със съвременните дигитални устройства;
- събития, посветени на важни дати, празници или актуални теми от социалния, културния и политическия живот.

Други услуги, които библиотеката в Пасила предоставя са:

- достъп до компютри;
- заемане на лаптопи и таблети;

- свободен WiFi;
- копирни услуги, принтиране, скенер, факс;
- микрофилми;
- място за зареждане на телефони;
- възможности за прехвърляне на информация от плочи, касети и микрофилми на съвременни носители;
- възможност за ползване на конферентни, учебни и изложбени зали;
- възможност за заемане на музикални инструменти, уреди за измерване на изразходваната електрическа енергия, шевни машини, фотоапарати, ракети за тенис, чадъри и др.

В библиотеката има място за събиране на отпадъци за рециклиране, като например използвани батерии.

Екипът на библиотеката работи по проект за обособяване на специфично пространство от типа „makerspace“ – кът, помещение или отдел в културната институция, в който посетителите могат да осъществяват свои проекти, като се възползват от библиотечните програми и устройства (3D принтери, шевни машини, скенер и др.).

Уебсайт на библиотеката:

http://www.helmet.fi/en-US/Libraries_and_services/Pasila_Library

Адрес:

Kellosilta 9, 00520 Helsinki, Финландия

Работно време:

Всеки ден

9:00 – 20:00

ЧАСТ 5: ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ В БЪЛГАРИЯ, ВДЪХНОВЕНИ ОТ ПРОЕКТА

АСЕНОВГРАД – нови идеи и дейности

Зала на художника Коста (Коко) Форев (1942-1993)

Коста Форев е едно от емблематичните имена на Асеновград. Той е първият художник на 70-те и 80-те години, чиято живопис остава в българското изкуство със своята оригиналност. Роден през 1942 година в Асеновград, свои картини излага през 1964 година в Пловдив. Като художник в завод „Асенова крепост“ в Асеновград работи от 1965 до 1978 година. Става член на Ателието на младия художник към Съюза на българските художници и на пловдивската група на художниците през 1975 година. От 1983 година е член на Съюза на българските художници – София. Носител е на различни национални и регионални награди, сред които Златен медал от 4-ти републикански фестивал на художествената самодейност – 1971 година, Почетен диплом от международно биенале в Прага, както и Фестивална награда на третото международно биенале на хумора и сатирата в живописата в Габрово – 1981 година. Коста Форев участва също в много общи художествени изложби в страната и чужбина – през 1975 година в Москва, през 1978 година в Позано, през 1985-та в Кишинев, през 1986 година – в САЩ и през 1992 година – във Виена. Творби на Коста Форев притежават Национална художествена галерия – София, Софийска градска художествена галерия, много градски галерии в страната, в частни колекции в България, Швеция, Франция, Англия, САЩ, Германия, Турция, Полша, Италия и Малта. Коста Форев е работил още в сферата на илюстрацията, плаката и стенописа. Неговото творчество се характеризира с подчертано индивидуална стилистика във фигуралната композиция, подчинена на сатирично-хумористични сюжети от българския градски фолклор. Коста Форев е първият художник на 70-те и 80-те години, който с неподражаемо чувство за хумор и с един изискан наивистичен стил, преоткрива в българската живопис остро характерната изразителност на човешките образи в тяхната житейска среда“

През 1979 година в Асеновград започва строителството на сградата, а през 1986 година отваря врати Градската библиотека, която приема името на първия български възрожденец, който се предполага, че е починал в Асеновград – Паисий Хилендарски. Във връзка със съществуващите тенденции към Детски отдел е създадена Стая на приказките. Стенописите в стаята са изрисувани от самобитния художник Коста Форев. В нея се провеждат много събития и инициативи с деца. С годините от възникнали течове част от стенописите са унищожени, а стаята става мрачно и непривлекателно пространство за децата, което налага смяната на концепцията за предназначението ѝ. Новата концепция се налага и от променените функции на библиотеката, както и от необходимостта от съхраняване на културното наследство. Първоначалната идея е създаване на мини-музей на художника и възстановяване на унищожените стенописи от неговата дъщеря. Вдъхновени от стаята на финландския писател - в библиотеката в град Порво, по повод 75-годишнината от рождението на художника и 35-годишнината от откриването на библиотеката, започна основен ремонт на стаята и реставриране на стенописите. Стаята ще разполага със съвременно осветление, с малка експозиция за живота и творчеството на художника и ще дава възможност за организиране на нови по-атрактивни формати за работа с деца и възрастни.

Библио-пътешествие „Опознай света“

Вдъхновени от опознаването на културно-историческото наследство на Финландия и Испания, както и от многобройните и разнообразни иновативни услуги, които предоставят библиотеките в двете европейски страни, специалистите на Градска библиотека „Паисий Хилендарски“ създадоха експозиция от макети на най-известните и посещавани забележителности в света.

Идеята е, че за да обиколиш света не е нужно да напускаш родния си град. Достатъчно е да посетиш библиотеката. В нея можеш да научиш за културата и историята на много страни по света, можеш да си направиш селфи с Айфеловата кула, Колизеума, Египетските пирамиди, Биг Бен и др. Макетите са изработени със средствата от поощрителната награда, които Градската библиотека получи от националния конкурс „В музея сме“ през месец юни на миналата година, като намеренията са експозицията в бъдеще да бъде обогатена.

Тази иновация ще даде възможност за по-интерактивно представяне и разнообразяване на библиотечните програми за деца. През лятото на 2017 година, лятната програма „Ваканция в библиотеката“ ще бъде с основна тема „Да обиколим света“. Подготвя се програма с презентации и интерактивни игри за запознаване със световното културно наследство.

Азбучните приключения на играчките в библиотеката

На 20 април, 20 деца от ЦДГ „Дружба“ изпратиха своите плюшени играчки на книжно парти в Детския отдел на ГБ „П. Хилендарски“ – Асеновград. Библиотекарите се погрижиха да направят заниманията им изключително забавни през цялата нощ и заснеха с дигитална камера техните щури изпълнения. На следващия ден децата получиха цветни снимки с азбучните приключения на своите любимци и подарък от директорката Милена Марковска – книгоразделител.

Събитието бе организирано съвместно с библиотеките в Карлово и Самоков. Почерпен е опит и добри практики от библиотеките във Финландия по проект „Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители от общинските библиотеки“ на ФГББ, финансиран по Еразъм +.

[към съдържание](#)

Въпросник за деца и тийнейджъри от 0 до 19 г.

1. Какво правиш в свободното си време, когато библиотеката е затворена?
2. Опиши накратко библиотеката на твоите мечти!
3. Изброй заглавия на предпочитани библиотечни документи:
 - а) книги -
 - б) вестници, списания -
 - в) мултимедийни формати (CD, DVD и др.) -
 - г) игри, пъзели, шах, конструктори, Lego -
 - д) играчки за най-малките посетители -
4. Какви кътове желаяш да има в Детски отдел? Какво очакваш да намериш там?
5. Би ли се включил в доброволчески инициативи, организирани от библиотекари?
В коя от изброените:
 - а) подреждане на книги и други библиотечни документи,
 - б) помощ при изработване на образци за творческа работилница в лятната програма за деца,
 - в) участие в културни събития в сградата на библиотеката,
 - г) задълбочено четене на текст (приказка) на по-малки деца,
 - д) техническа обработка на книги.
6. Твоето предложение за украса на Детски отдел!
7. Би ли се включил във Фентъзи клуб за тийнейджъри (13-19 г.)?
8. Какви компютърни занимания предпочиташ?
9. Какви програми on-line желаяш да откриеш в компютърната зала?
10. Име, възраст, клас, училище.

ДИМИТРОВГРАД – новите дейности и услуги, вдъхновени от проекта

Петко Каневски

Директор на Градска библиотека

„Пеньо Пенев“ – Димитровград

С цялостната си дейност Градска библиотека „Пеньо Пенев“ – Димитровград доказва ежедневно своя облик на модерен, обществено-информационен и културен център, не само в рамките на община Димитровград.

Участието в проекта, предмет на настоящето пособие, ни даде повод още повече да задълбочим партньорствата с институции и творчески организации, да поставим основен акцент върху контактите с гражданите-нашите потребители. От опита на библиотеките в Барселона приложихме с успех **широкото допитване** до читателите за техните интереси не само към книгите, но и към други електронни носители – дискове, филми и др. Голям интерес предизвика общуването на поколенията – като се започне от изложби като „Книгите на моето детство“, какво не знаят учениците за своя роден край (разкази на техните баби и дядовци) и се стигне до курсове по начална компютърна грамотност за възрастни, които се обучават от техните внуци.

Развитието на идеята за мейкър спейс пространство в рамките на институцията ни е следващата крачка, инспирирана от чуждестранния опит. С помощта на Посолството на САЩ и ББИА получихме 5 броя работчета „Финч“ за началното обучение на деца и младежи по програмиране. Проведените десетки курсове с деца от Димитровград, Хасково, Ивайловград и редица други селища от района непрекъснато увеличават интереса в тази посока.

Изключително успешно Библиотеката работи в партньорство с училищата и другите културни институти в Общината – Исторически музей, Детски и младежки център, Драматичен театър „Апостол Карамитев“, Дом-музей „Пеньо Пенев“, Художествена галерия, Клуб на дейците на културата, както и с редица спортни организации – най-вече с шахматното дружество, туристическото дружество и др. Сеанси на децата от града с изтъкнати гресмайстори, обособяване на **специален шахматен кът** са конкретни творчески последиствия от опита на библиотеките във Финландия. Изобщо много от новите ни инициативи по различни обществени прояви са един добър финландски опит като : конкурси за най-добър млад кулинар, за най-добре изработен гоблен и други подобни.

След посещенията на библиотеките в Барселона и Финландия разбрахме , че сме на прав път и по отношение на **работата си с различни общности**, живеещи на територията на нашата община. Вече имаме конкретна програма за работа с Руския клуб „Надежда“, с ромското читалище от кв. „Изгрев“. Ежемесечна е работата ни с Фондация „Подари усмивка“, която участва в съвместни проекти и прояви с нас.

До края на тази година сме планирали още десетки прояви, които са почерпени от опита на библиотеките в Барселона, Порнайнен, Порво, Хелзинки и др., като: монтиране на кутия на входа на Библиотеката, в която читателите ще могат да връщат книги в извън работно за библиотекарите време, работни срещи с представители на местната власт и училищата в града, с цел изготвяне на конкретна стратегия за насърчаване на четенето и посещаемостта на ученици в библиотеката, мащабно проучване сред тийнейджъри за техните нагласи и очаквания спрямо библиотеката, организиране на специална тийн-зона и много други.

А ето и някои конкретни дейности и услуги, реализирани по проекта:

Въвеждане на **тетрадка за предложения** от страна на читателите за закупуване на нови книги или срещи с автори. Идеята е вдъхновена от библиотека в Барселона, където използват лепящи листчета за обратната връзка от читателите.

Обособяване на **детски кът** (0-4 години) в Детския отдел на Библиотеката. В него има специална постелка за игра, много плюшени играчки и книжки за най-малките. Вдъхновен е от такива кътове в библиотеките в Барселона и Финландия. От детския кът могат да се възползват както регистрирани читатели, така и гости на библиотеката.

Игра **#ОбичамМоятаБиблиотека**. Всеки, който желае може да се снима на любимо място или с любима книга в Библиотеката. Трябва да публикува своята снимка във Фейсбук с горепосочения хаштаг. Играта се провежда в две катего-

рии – за читатели до и над 14 години. Снимката, получила най-голям брой лайкове е победител. Играта се проведе в периода 14 февруари – 15 април. Насочена е към популяризирането на Библиотеката във Фейсбук пространството и създадената нова страница. Вдъхновена е от конкретно обучение по брандинг в Барселона. В играта могат да участват всички, които имат фейсбук профил и имат възможност да се снимат в Библиотеката.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО!!!

Градска библиотека „Пеньо Пенев“
те предизвиква:

ПОКАЖИ, ЧЕ ОБИЧАШ КНИЖИТЕ И ТВОЯТА БИБЛИОТЕКА!

За да отговориш на предизвикателството:

- публикувай във Facebook снимка или видео на любимо място или с любима книга в БИБЛИОТЕКАТА;
- не забравяй да сложиш #ОбичамМоятаБиблиотека

Можеш да направиш това до 15.04.2017 г.

Снимките с най-голям брой харесвания ще получат награди в две категории:

- за участници до 14 години;
- за участници над 14 години.

Нека предизвикателството започне СЕГА!

Игра **„Чети и пачели“**. За всеки 10 прочетени книги, се получава по една точка, която се залепва на определено за това място, на специален картон за играта. При попълване на местата за точки, читателя получава подаръка, който е изписан над тях. Целта на играта е повишаване на броя на читателите, посещенията и заетата литература. Играта е с продължителност 6 месеца. Въвеждането и е резултат от обученията по брандинг и геймификация в Барселона. В играта може да участва всеки, който желае да стане читател на Библиотеката и да заема книги.

ИСПЕРИХ – дейности, проекти и услуги, вдъхновени от проекта

Искра Иванова

Централна общинска библиотека
„Петя Йорданова“ гр. Исперих

Изграждане на съвременната библиотека като обществен-информационен център и превръщането ѝ в притегателно и достъпно място за местната общност се осъществява по-ефективно с участието на организирани доброволчески екипи. Доброволческите дейности представляват един много богат опит, способстващ развитието на социални учения и компетенции, както и чувство за солидарност към другите.

До миналата година работата ни с доброволци се изразяваше в набирането им по даден проблем или по повод на конкретно събитие и ангажирането на читателите за участие в провежданите от библиотеката инициативи:

- Лятна читалня на открито - традиционна инициатива, която се осъществява от доброволци. Идеята продължава да се мултиплицира в селата на територията община Исперих;
- Набиране на средства;
- Работа с органите на местната власт;
- Сътрудничество с обществените организации и бизнеса;
- Участие в подготовката и провеждането на културни прояви;
- Обучения по начална компютърна грамотност за деца и възрастни и др.

В началото на ноември 2016 г. след приключване на първото обучение в Барселона по проект „Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“, финансиран по Програма „Еразъм +“, използвайки добрите практики на обществените библиотеки, ние създадохме Център за работа с доброволци към Централна общинска библиотека „Петя Йорданова“. Той привлича деца и младежи от училищата в града и доброволци, работещи в различни сфери, но обединени от една обща идея - да са полезни на обществото.

Центърът има самостоятелна програма за действие и форми на привличане и обучение на нови членове. Доброволчеството стимулира и подпомага личностното развитие на децата и младите хора чрез откриване и развитие на творческите им заложби, осмисляне

на свободното им време чрез форми за самоутвърждаване и изява на личността им. Членовете на центъра са активни и отговорни, инициират и реализират различни дейности.

Невъзможно е да споделя всички инициативи, които сме провели, но ще споделя тези, които предизвикаха огромно удовлетворение.

2016 година беше юбилейна за Централна общинска библиотека „Петя Йорданова“ гр. Исперих – 125 г. библиотечно дело в гр. Исперих, 75 години от рождението на поетесата Петя Йорданова, 65 години литературен кръжок в Исперих.

Във връзка с организирането и провеждането на тези мащабни инициативи, преди започването на кампанията за набиране на доброволци, ние подготвихме програма за посрещането и ориентацията им, включваща следните три етапа:

- Предоставяне на предварителна информация;
- Провеждане на персонално интервю;
- Провеждане на подбор /селекция/.

Доброволческият екип включваше: учители, ученици /горен курс/, членове на обществени организации, пенсионери, които припознават библиотеката, като свое място за изява.

Разпределени бяха дейностите и отговорностите. Доброволческият екип повече от месец планира конкретните дейности - подготовка на материали за уебстраницата на библиотеката, фото и видео заснемане и отразяване на събитията в регионалния печат, техническа обработка на сборника със стихове „Устрем“, на местните творци от литературен клуб „Петя Йорданова“: компютърен набор на текстове, сканиране и обработка на текстове и снимки, редактиране; набиране на допълнителни средства, подготвяне на подписка за удостояване на Петя Йорданова /патрон на библиотеката/ със звание „Почетен гражданин на Исперих“ посмъртно, изработка на паметна плоча на Петя Йорданова. На събитието доброволците раздаваха флаери и предоставяха информационни материали.

За положеният труд на доброволците бяха връчени грамоти и организирано парти за тяхната всеотдайност.

Привличането на доброволци и работата със сродни организации превръщат библиотеката в жизнено важна част от обществото, което от своя страна води до признание и увеличаване на доверието от общността.

КАЗАНЛЪК – Дейности, проекти и услуги в общинска библиотека „Искра“, вдъхновени от проекта

Автор *Анна Кожухарова*

Директор на Общинска библиотека „Искра“ - Казанлък

Проектът „Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общинските библиотеки“ на Фондация „Глобални библиотеки-България“, финансиран от Програма Еразъм+, се превърна в едно благоприятно предизвикателство за директора и служителите на Общинска библиотека „Искра“. Възможността те да се обучат и да взаимстват нови библиотечни практики, промени в конкретика и дейността на самата културна институция.

След първото обучение в Барселона, Кралство Испания, в ОБ „Искра“ се проведе **библиотечна работилница** и започна внедряване на иновативни услуги, вдъхновени от практиките на испанските обществените библиотеки.

В библиотеката вече е създаден **Клуб на доброволците**. С помощта на първите доброволци се проведеха две благотворителни кампании: „Вълшебна Коледа“ и „За доброто няма граници“.

В първата инициатива участваха деца от казанлъшки детски градини и училища, от читалища от общината. Те изработиха коледни картички, които се продадоха на организиран благотворителен базар. Със средствата от него се купиха нови книги за Детско-юношеския отдел.

Втората кампания се проведе съвместно с две млади доброволки – Нериман Кумбарова и Виктория Башаранова, които организираха благотворителна продажба на ръчно изработени от тях коледни картички за

подпомагане комплектуването на библиотечния фонд. Нериман Кумбарова е в 11 клас, специалност „Икономика и мениджмънт“ на Професионалната гимназия по лека промишленост и туризъм. Виктория Башаранова е завършила „Фармация“ в Медицинския университет в София. Двете момичета са ученичка и ментор в програмата ABLE Mentor в Казанлък и съвместно решават да направят нещо необичайно. Благородната им кауза не остава незабелязана – на помощ на двете момичета се притичат съучениците на Нериман и колежките на Виктория.

Картичките се продаваха в центъра на града в дните около Коледа. Със събраните само за два дни средства /над 800 лева/ се закупиха нови книги от автори като Никълъс Спаркс, Тери Пратчет, Стивън Кинг, Джоан Роулинг, Джани Родари, Чарлз Дикенс, Дж. Р.Р. Толкин,

[към съдържание](#)

Джон Гришам, Сюзън Ий, Наполеон Хил и други. Точно в този вид и по този начин дарителска инициатива се случва за първи път. На младите добротворки по време на церемонията „Годишни награди на Общинска библиотека „Искра“ бе връчен плакет- награда и грамота за най-благородна дарителска дейност.

Общинска библиотека „Искра“ обогати традицията си от последните години да се допитва до своите потребители чрез още едно начинание, вдъхновено от посещението в Барселона. В Отдел „Заемна за възрастни“ е поставено „Табло за заявки“ с подканващия надслов „Искам да прочета“, на което потребителите на библиотеката могат да напишат автор и заглавие на книга, от която се интересуват, но библиотеката не я притежава. Новозаявените заглавия се разглеждат на Библиотечен съвет и се отчитат при комплектуването на библиотечния фонд. Интерес към новата услуга проявяват десетки читатели на библиотеката всеки ден. Така гражданите на нашата община имат възможността по още един начин да са съпричастни към библиотечните процеси и да почувстват по-силно ОБ „Искра“ като своя културна институция.

Друга интересна инициатива, привлякла вниманието ни по време на обучението в Барселона, е конкурсът за най-добра фотография с любим библиотекар, любима книга, сред библиотечния интериор или пред сградата на културния институт – „Селфи в библиотеката“. Идеята ни е по този игрови начин да разширим използването на нови технологии от страна на потребителите и да поощрим тяхното позитивно отношение към библиотеката.

Фотоконкурс
СЕЛФИ В ОБЩИНСКА БИБЛИОТЕКА „ИСКРА“
 До всички любители на четане, библиотечните и селфи-улюбители!

Елате и си направте селфи в Общинска библиотека „Искра“, пред нея, с любима книга или с любим библиотекар.

- Снимките могат да бъдат направени на всякоко устройство - мобилен телефон, фотоапарат, таблет и др.
- Заявки за участие в конкурса се приемат на e-mail: iskra.lib@abv.bg
- Към снимките посочете следната информация: трите имена, e-mail и телефон за контакт.
- Всеки може да участва с не повече от 3 снимки.
- Ако нападете, съветете и член на фойлобу групата "Селфи в Общинска библиотека „Искра“ и так начете Вашата снимка.
- Конкурсът ще се провежда от 01.03.2017 до 17.03.2017 г.
- Награждаването на участниците ще се състои по време на халованата "Бетца България" през месец април 2017 г.

НАПРАВТЕ НАЙ-ИНТЕРЕСНАТА СИМКА!
УЛОВТЕ ВАШИЯ ЗВЕЗДЕН МИГ В БИБЛИОТЕКАТА!

Вторият етап от проекта „Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общински библиотеки“ включваше посещение и обучение във Финландия. Служителите на Общинска библиотека „Искра“ решиха да внедрят няколко услуги и дейности, взаимствани от опита на финландските колеги. Част от тях са в процес на организиране и предстоят да бъдат осъществени.

Първа дейност от комплекса нови услуги за потребителите е услугата „Ден на консултанта“, която стартира в отдел „Изкуство“. Тя е насочена към потребители, интересувани се от оперното изкуство. Провежда се индивидуална работа по тяхното консултиране- запознаване със структурата на библиотеката, фондовите възможности на отдел „Изкуство“ и други. Предоставят се различни материали с информация за операта по света и в България, в отдела звучи оперна музика, прожектира се мултимедиен продукт. Инициативата про-

ОБЩИНСКА БИБЛИОТЕКА „ИСКРА“

„Вълшебният свят на операта“

Ден на консултанта

- Запознаване с оперното изкуство
 - Възникване и поща
- Опера в България
 - Елементи на операта
- Съвременно развитие

11.04.2017г. Отдел „Изкуство“

дължава и ще запознава потребителите с други области на изкуството. Така библиотека „Искра“ се надява да възобнови и интереса към колекциите в Отдел „Изкуство“.

Друга интересна инициатива, взимствана от обучението във Финландия, е организираното в Детски отдел **„Приключение на играчките в библиотеката“**. Събитието е насочено към малките потребители, като библиотеката ги провокира да я посетят заедно със своята плюшена играчка.

Идеята е децата да разберат, че библиотеката освен място за четене, е и място за игра. Включват се активно редовни малки потребители, които оставят своите играчки в Детския отдел. Служител на отдела прави снимки на играчките, които доказват, че и плюшените играчки, освен да четат, могат и да работят на компютър, да творят и да се забавляват в библиотеката. Тази възможност ще продължи и по време на организираната Лятна академия за деца, която всяко лято се радва на все по-голям интерес от страна на малчуганите.

По време на забавното детско лято в библиотеката ще бъде включена и нова дейност - т. нар. **„Библиотечна баба“**. Целевата група, която ще обхване, е отново детската аудитория. Жени-доброволци, които ще четат на децата по време на Лятната академия, ще изпълняват тази важна и нова мисия на четци. Целта на дейността е децата, разбрали колко забавни и полезни неща се съдържат в книгите, по деликатен начин да карат след това своите родители, баби и дядовци да им четат у дома. Доброволките, от своя страна, ще имат възможност да се почувстват полезни. Социалният контакт ще възпитава в дух на взаимно уважение и разбиране между поколенията.

Предстои да бъде изготвен и **Списък на интернет-адреси на продължаващи издания**. Той ще бъде предоставен в услуга на потребителите на библиотеката. Така на тяхно разположение, освен редовните продължаващи издания на хартиен носител, за които библиотеката има абонамент, ще бъдат и електронни медии. Целта е потребителите да могат да четат в електронен вариант вестници и списания, които не притежаваме.

„Пътешествие назад във времето. Към корените на тракийската цивилизация“ ще бъде нова страница в дейността по възпитаване на чувство за местен патриотизъм. Идеята е взимствана също от опита на финландските библиотекари и цели по интерактивен начин да запознаем децата с голям комплекс от нови знания, свързани с корените на тракийската цивилизация, така характерна за нашия регион. Ще започне своята реализация през лятото на 2017 година, по време на Лятната академия на ОБ „Искра“.

Вероятно ще има и други поводи чрез дейността си да припомним за това, което видяхме и научихме по време на проекта. Да сравниш себе си с другия свят е модел, който винаги вдъхновява и подтиква към нови и нови успешни служебни хоризонти.

ЧАСТ 6: ИНТЕРВЮТА С ОБУЧИТЕЛИ ПО ПРОЕКТА

ИНТЕРВЮ С ДАНИЕЛ ВАЙС,

Директор на Innovación Social Emprendedores Sociales (ISES), Испания

Интервюиращ: Румяна Койчева
Фондация „Глобални Библиотеки - България“

Благодаря отново, Даниел, за изключителното преживяване в Барселона по време на съвместния ни проект. Това интервю има за цел да обърне внимание на някои от основните теми в нашата обучителна програма по библиотечен мениджмънт. То ще бъде публикувано в електронно помагало, разработено върху целия проект.

1. По време на нашите разговори и посещения в Барселона забелязахме, че в последните години са създадени няколко нови публични библиотеки в различни части на града. Дали това е някакъв вид ренесанс на сектора и какво е Вашето обяснение?

В политически и географски план Испания е много разнообразна страна. През 80-те общините и други публични институции в Каталония развиват своя библиотечна система. Впоследствие един брилянтен ум решава, че е време системата да се реформира и да се създаде Консорциум на библиотеките в Барселона, който да координира и оптимизира техните колекции, дейности и услуги. Тази структура е пример за много добре обмислен и изграден дизайн на услуги за гражданите. Консорциумът слага ред и дава достъп до нови библиотеки във всички райони на Барселона. Оказа се едно много добро политическо решение, което дава живот на библиотечната мрежа.

2. В личен разговор споменахте, че нивото на престъпност в Барселона намалява. Това е много интересен факт като се имат предвид космополитния профил на града и политическите динамики в Европа. Доколко библиотеките играят роля в този сложен процес?

Превенцията на престъпността е задача на много институции. Барселона е социално ориентиран град, който подкрепя хората в нужда. Разполага с много налични ресурси. Библиотеките играят важна роля, защото имат близък контакт с гражданите и работят в сътрудничество със социалните институции и техните услуги. Би било пресилено да се каже, че библиотеките са ключът към превенцията на престъпността, но със сигурност те са стабилен агент в този процес.

3. Как бихте формулирали основната цел на публичните библиотеки в Каталония днес ?

Има официална дефиниция по този въпрос, но аз бих искал да изразя моето мнение. Библиотеките са повече от всякога основно ядро на обществото. Виждам как те се превръщат в лаборатории на живота. Те са дълбоко включени в ежедневието на кварталите, подпомагат дейности, инициирани от местните граждани. Концепцията за библиотеките, както я познаваме от миналото, вече не е валидна. Ако трябва да обобща основната цел на каталунските библиотеки с една дума, тя би била интеграция.

4. Реалистично, мислите ли, че публичните библиотеки могат да бъдат центрове на гражданското общество и гражданските инициативи, както и пространства за сближаване на различни публики? Доколко обществените библиотеки в Каталония са важни за местния социален живот?

Бих казал, да. В Каталония те вече са. Например, има библиотека, намираща се в квартал с висок процент имигранти. За да подпомогнат интеграцията, служителите създават програма, наречена „Кухня за душата“. В библиотеката вече функционира кухня и се канят различни групи да готвят за другите... Разбирането на проблемите за социализацията и включването са в сърцевината на библиотечната работа. Библиотеките трябва да правят това, което музеите правят в момента. Тяхната роля е не просто да увеличават посещенията на колекциите, колкото да ги използват за създаване на нови преживявания. Библиотеките имат нужда да бъдат иновативни, а не да се копират взаимно, следвайки чужди модели, защото местните потребители заслужават да получават както основните услуги, така и нещо автентично.

5. Това означава ли, че профилът на публичните библиотеки в Каталония е в процес на промяна? Могат ли библиотеките да се учат от бизнеса как да създават своя нов образ?

Да, библиотеките трансформират своя образ, няма съмнение в това. Ядрото на техния бизнес е още налице, но те се разширяват към нови услуги. В Барселона общината редовно измерва качеството на услугите, които предоставя, като се допитва до гражданите. Хранителните пазари са на първо място, библиотеките - на второ. Имат още какво да учат за брандинга си в смисъла, в който бизнесът използва това понятие, и това е основно по отношение на ангажиране, визия и застъпничество. Ако трябва да дефинирам какво са публичните библиотеки днес, бих казал: най-големият социален център в града.

6. По време на нашите библиотечни визити бяхме впечатлени от новоназначен директор и подхода към новата му позиция. Той сподели, че първото нещо, което е направил като директор, е било да проучи демографския профил на квартала, после да се срещне с местните НПО и обществени лидери, и да обсъди с тях нуждите на техните общности и възможния дизайн на услугите за тази конкретна библиотека. Това ли е тайната на новия библиотечен мениджмънт?

Именно това е тайната: да познаваш публиките си, да знаеш кои са потенциалните ти клиенти, какви са културните им практики, с кого са свързани и т.н. Библиотеките са осно-

вен фактор в социалната екосистема. Колкото повече знаеш за системата, толкова повече удовлетворение предоставяш на потребителите си.

7. Библиотечният Консорциум, обединяващ всички библиотеки в Барселона, също играе важна роля в идентифицирането и посрещането на нуждите на потребителите. Научихме, че освен задължителните основни колекции, всяка библиотека създава специализирани колекции и дейности в рамките на Консорциума. Каква философия стои зад тази практика?

Процесът на специализиране на всяка библиотека започна преди години и има голям смисъл, когато става дума за усвояване на публични пари. Философията на този подход има много интерпретации. Моето мнение е, че при наличието на фиксирани финансови ресурси най-доброто решение е библиотеките да координират своите усилия с цел да не харчат излишно публични пари. От друга страна, по този начин животът на потребителите става много по-лесен – една библиотека, една специфична колекция, напр. фентъзи или комикси, или популярна наука и т.н. Ако това, което търсите, не е налично във вашата библиотека, можете да го намерите и да го поръчате в рамките на мрежата. Така библиотеките едновременно спестяват пари и могат да предоставят по-добри услуги.

8. И два въпроса за обучителните методи, които прилагате. Бихте ли обобщили за това интервю техните преимущества?

Както си спомняте, в процеса на обученията използвахме различни методологии – Business Model You, Branding, Lego® Serious Play®. Това, което ги обединява и считам за най-важното им предимство, е възможността за съвместно генериране на идеи и решения, при което случващото се е много динамично, участниците са 100% включени и ангажирането на всеки е гарантирано.

9. Бихте ли препоръчали тези методи за ползване в библиотеките и по-точно в кои от библиотечните дейности?

Няма съмнение, че тези методи могат да допринесат за всички видове обучения, целящи регулярно актуализиране на знанията и създаване на нови знания: във вътрешните обучения в библиотечните мрежи, както и в обученията, които се провеждат в рамките на всяка библиотека. Вече имаме много положителен опит в България.

10. Как оценявате участието на българските мениджъри и служители в двете обучителни програми в Барселона?

Беше фантастично преживяване, защото двете програми протекоха по свои пътища. Тъй като вие лично наблюдавахте и двете, бих казал, че второто обучение, в което взеха участие професионалисти от различни международни организации, провокира повече дебат и съответно достигна до по-богати, изненадващи и разчупени решения, отразяващи препитането на повече перспективи. И двете бяха много положителни. Благодаря.

ИНТЕРВЮ С МАРИАНЕ ЛИНДБЛАТ,

Директор на библиотеката в Порнайнен, Финландия

Интервюирац: Теодора Кузманова

Градска библиотека "Паусий Хилендарски" – Асеновград

Скъпа г-жо Мариане Линдблад,

Бих искала, най-напред, да ви благодаря за творческите срещи и чудесния престой във вашата страна! За мен е чест и привилегия да ви интервюирам!

Ето моите въпроси:

1. Финландия е известна с най-посещаваните библиотеки и най-високите показатели в света по грамотност, според резултати от международните тестове PISA. Освен координирането между образователните и библиотечни политики и практики в страната, на какво още се дължи това?

Финландските библиотеки и библиотечните специалисти са доста изобретателни. Доброто сътрудничество между библиотеките спомага за общи начинания. Партньорството с училищата е също много важно. Новата учебна програма включва съвместна работа с библиотеката.

<https://ktl.jyu.fi/pisa/d056>

<https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/conferences/2012/finnish-pisa-results-2012.pdf>

2. Кои са предимствата на работа в библиотеката като обществен сектор? Наред с широк кръг от професионални контакти, гарантирано заплащане, има ли възможност за кариерно израстване на библиотекаря?

В библиотечния сектор можеш да направиш кариера, като търсиш интересни позиции за самия себе си. Например, работейки като библиотекар, можеш да напишеш мотивационно писмо за библиотечен мениджър. Важно е да участваш в интересни проекти. Това дава възможност на човек да разшири кръгозора си, да се самоусъвършенства, да придобие нови знания и да се среща с нови хора. Аз съм работила в общинска библиотека повече от 20 години и само няколко месеца в научна библиотека, тъй че, не смея да сравнявам двете работни места. Бих могла да кажа какви са предимствата в моята работа:

- познавам много библиотекари, към които мога да се обърна за помощ;
- кооперирането с други библиотеки е много лесно;
- библиотеката е близо до училището и до сградата на общината, така ефективно работим заедно и взаимно си помагаме.

3. А кои са недостатъците? Има ли законови ограничения и рестрикции? На среща с представители на библиотечната асоциация чухме, че има вероятност да се намали броят на регионалните библиотеки и да се открият по-малки в по-отдалечените места. Това случва ли се?

Новият закон за публичните библиотеки влиза в сила тази година. Регионалните библиотеки ще са по-малко на брой, но това е така, защото функциите им се променят. Сега има 18 регионални библиотеки и в бъдеще техният брой ще намалее. Преди регионалните библиотеки помагаша на по-малките библиотеки, съответно във всеки регион, с междубиблиотечното заемане. Тяхното наименование ще бъде различно (вж. § 8 от новия закон за публичните библиотеки)

<http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/2016/en20161492.pdf>

Аз препоръчвам да се прочете новия закон много внимателно, там могат да се открият насоките за обществените библиотеки.

4. Има ли специални програми във Финландия, разработени в подкрепа на родителите на малки деца, които да им дават съвети как да четат и да предлагат книги на децата си?

Родителите трябва да знаят, че е добре да четат на децата си и да им създават навици за четене.

<http://www.lukuinto.fi/joy-of-reading.html>

<https://www.jyu.fi/edu/en/research/projects/firststeps>

<http://www.lukuinto.fi/media/materiaalit/joy-of-reading-handbook.pdf>

5. Ако пред вас застане начинаещ читател, какво ще му кажете, за да му обясните защо четенето е важно?

Ако не четеш, ти няма, наистина, да разбереш света и самия себе си.

6. Как си представяте успешната библиотека след 10 години, като място с неповторима атмосфера и специфичен облик?

Библиотеката след 10 години? Аз мисля, че печатните книги имат своята важна роля, хората искат да четат печатни книги. Но ние ще имаме нови материали (какви ще бъдат, е твърде рано да говорим). Ще има повече електронни продукти и хората ще ги четат. Библиотеките ще осъществяват повече контакти с други институции. Хората ще търсят повече пространства за тихи занимания, а библиотеките предлагат прекрасни места. Аз съм сигурна, че те са такива и в настоящия момент, но ще работят в тази посока и в бъдеще, така че, да предлагат на посетителите каквото им е нужно и дори неща, за които не подозират, че могат да им поискат.

7. Да насочим внимание към призванието да бъдеш библиотекар! Вие сте достоен представител на тази професия – сърдечен, остроумен, с богата култура и чувство за хумор. Кои са дребните детайли, които говорят много за успешния библиотекар?

Трябва да се интересува от живота и да бъде широко скроен. Трябва да е любопитен, тоест, да се интересува от нови неща. Трябва да знае какво е „в“ и „отвън“. Да чете много вестници и списания! Да не спира да учи! Учете се от хората, с които се срещате! Посещавайте библиотечни семинари, търсете контакт с нови хора! Ако работата ви изисква да съставите бюджет, научете се „да разговаряте с числата“, старайте се да обясните на общинските съветници, защо библиотеката се нуждае от пари и защо тя е важна за обществото.

8. Лидерът умее да изслушва хората, с които работи в екип, по даден проект, ориентиран във времето, с обща цел и конкретни активности. Посочва вярното решение за постигане на ефективен резултат. Опишете универсалните качества, умения и способности, които притежава добрият мениджър?

Бъдете честни и открити! Винаги информирайте хората, какво се случва! Казвайте „благодаря“ на своя екип! Нека библиотечният екип да процъфтява! Добрите мениджъри не вършат всичко сами. Учат се да делегират права. Те са безпристрастни.

9. Какви са Вашите приоритети в момента? Участвате ли в проект – индивидуален или в консорциум?

- Изучавам новата библиотечна система. Та се казва „Коха“. Библиотеките в Порнайнен, Порвоо, Сипоо и Аскола имат тази система. През есента някои нови библиотеки (Пукила, Мирскила, Ловиса, Лапинярви, Инко, Расепори) ще имат същата система. Присъединяването им води до нарастване на общата база данни. Ние се учим да работим заедно и новото ни име е Библиотеки Хеле. Ние имаме един и същ бюджет и правила.

- Вторият етаж в нашата библиотека е в ремонт, ще имаме нова подова настилка. За един месец ще работим в приземния етаж. Когато всичко е готово, ще закупим нови мебели и нова машина за връщане и заемане на книги. Ние ще се научим как да я използваме.
- По повод 100-годишния юбилей на независима Финландия, работим заедно с музикалния колеж в Порвоо – през есента ще имаме концертни вечери в библиотеката „Да пеем заедно!“.
- Заедно с библиотеката в Порвоо работим по съвместен мултикултурен проект – ще ни гостуват представители на различни култури.
- В партньорство с общинския колеж, работим по проект, свързан с четене и плетене.
- Важен за мен приоритет, след обновяването на библиотеката, е да споделя с моя екип, колко добра работа е свършена и бих искала да купя специални подаръци за всеки един от тях :)
- Предстоят ми „библиотечни дни“ в Иваскила. Там ще се срещна с мои колеги и ще обменим идеи и опит.

10. Вашето послание към българските библиотекари!

Бъдете все така мили, сърдечни и прекрасни, каквито сте сега! Бъдете любопитни, какво се случва в живота и не спирайте да учите нови неща! Бъдете горди с това, което сте и с избраната професия! Вие поставяте началото и сте сърцето на културата!

Erasmus+

**ПОВИШАВАНЕ
НА ОБУЧИТЕЛНИЯ
КАПАЦИТЕТ
НА МЕНИДЖЪРИ
И СЛУЖИТЕЛИ
В ОБЩНСКИ
БИБЛИОТЕКИ**
2016-1-BG01-KA104-023490

Издание на Фондация „Глобални библиотеки – България“

Проект „Повишаване на обучителния капацитет на мениджъри и служители в общински библиотеки“, финансиран по Програма „Еразъм +“, KA1 „Образователна мобилност за граждани – Проекти за мобилност на персонала в сферата на образованието за възрастни, договор № KA 104/AE-37/05.07.2016 г.

Помагалото е достъпно за свободно ползване на уеб-страницата на Фондация „Глобални библиотеки – България“

www.glbulgaria.bg